

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av
Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the
Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:

Dokumentet är daterat: 20.11.2019

The document is dated:

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Lasse Simola

Pvm / Datum / Date: 19.11.2019

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 20.11.2019

Allekirjoitustapa / Signerat med / Signed with:

Tämä paketti koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat
- Sähköiset allekirjoitukset. Nämä eivät ole näkyvillä tässä asiakirjassa, mutta ne on yhdistetty siihen sähköisesti.

Tämä asiakirja on sinetöity sähköisellä allekirjoituksella.
Sinetti takaa asiakirjan aitouden.

Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta paket består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument
- Elektroniska signaturer. Dessa syns inte i detta dokument, med de är elektroniskt integrerade i det.

Detta dokument har försetts med sigill genom elektronisk signatur.
Sigillet garanterar dokumentets äkthet.

Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

THE SIGNED DOCUMENT FOLLOWS ON THE NEXT PAGE >

Dnro 1610/420/2018

Helen Sähköverkko Oy
00090 HELEN

Dnro 1610/420/2018

Asia

Helen Sähköverkko Oy:n liittämismaksuvelvollisuus ja liittymien hinnoitteluperiaatteiden sähkömarkkinalain mukaisuus.

Asianosainen

Helen Sähköverkko Oy
00090 HELEN (Osmontie 38, Helsinki)

Vireilletulo

29.6.2018

Ratkaisu

Helen Sähköverkko Oy ei ole täyttänyt sähkömarkkinalain 20 §:n mukaista liittämismaksuvelvollisuutta vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville katualueen tai yleisen alueen liittyjille, kun yhtiö ei ole liittymismaksua vastaan laajentanut sähköverkkoansa yleisellä alueella tai katualueella ja tarjonnut liittymispistettä sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen. Tämä on johtanut hinnoitteluun, joka ei ole ollut kohtuullista ja tasapuolista katualueen tai yleisen alueen liittyjille. Liittämismaksuvelvollisuus ei ole täytynyt myöskään siltä osin, kun liittämisen edellytyksenä on sovellettu perusteettomia ehtoja, jotka eivät ole olleet kohtuullisia.

Helen Sähköverkko Oy:n hinnoitteluperiaatteet eivät ole olleet sähkömarkkinalain 18 §:n, 20 §:n ja 24 §:n mukaisesti avoimia, tasapuolisia ja syrjimättömiä eikä riittävästi perusteltuja, kun yhtiö on liittämisen edellytyksenä kustannussyistä osoittanut vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla katualueen tai yleisen alueen liittyjälle liittymispisteen olemassa olevaan sähköjakeluverkkoon muista vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvista liittyjistä poiketen. Näin menetellen Helen Sähköverkko Oy on halunnut välttää vyöhykkeen mukaista liittymismaksua vastaan sähköverkon laajentamiselta sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen tai liittyjän hallinnoimalle alueelle asti, vaikka sähköverkon laajentamisen tulee lähtökohtaisesti sisältyä vyöhykkeen mukaiseen keskimääräiseen liittymismaksuun. Vastuu ja kustannukset liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolisesta, yleisellä katualueella tapahtuvasta sähköjakeluverkon laajentamisesta kuuluvat lähtökohtaisesti verkonhaltijan vastuulle. Tässä tapauksessa vastuu ja tapauskohtaiset kustannukset on kuitenkin kokonaisuudessaan siirretty vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla yleisen katualueen liittyjälle, määrittämällä yleisellä katualueella rakennettava osuus kokonaisuudessaan liittymisjohdoksi, vastoin liittyjän pyyntöä.

Helen Sähköverkko Oy:n liittymien hinnoittelu ei ole ollut sähkömarkkinalain 20 §:n mukaisesti kohtuullista, tasapuolista ja syrjimätöntä, kun katualueen tai yleisen alueen vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalta liittyjältä peritty tosiasiallinen korvaus liittamisesta on ylittänyt Helen Sähköverkko Oy:n noudatettavaksi valvontalain (590/2013) 10 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla vahvistettujen verkon sähkönkäyttöpaikkojen liittamisesta perittävien maksujen määrittämistä koskevien menettelmien (Dnro 707/432/2010) mukaisen keskimääräisen vyöhykemaksun. Katualueen liittyjän vastuulle vaaditussa liittymisjohdon rakentamisessa on sekä Helen Sähköverkko Oy:n soveltaman menettelyn ja toimittaman vastineen perusteluiden sekä sähkömarkkinalain ja Energiaviraston voimassaolevan hallintokäytännön kannalta tosiasiallisesti ollut kyse säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin kuuluvasta liittymää varten tehtävästä sähkönjakeluverkon laajentamisesta. Laajennuskustannusten olisi tullut sisältyä vyöhykehinnoitteluun eikä kohdistua tapauskohtaisesti yksittäiselle vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjälle liittyjän maksaman keskimääräisen vyöhykemaksun lisäksi.

Helen Sähköverkko Oy on liittämisen edellytyksenä vaatinut, että liittyjän maksama, mutta Helen Sähköverkko Oy:n rakentama liittymisjohto siirtyy Helen Sähköverkko Oy:n hallintaan ja omistukseen. Tämä käytännössä tarkoittaa, että liittymissopimuksen ja Helen Sähköverkko Oy:n soveltamien ehtojen mukaisesti liittymispisteeseen tulisi tosiasiallisesti sijaita katualueen liittyjän sähkönkäyttöpaikan välittömässä läheisyydessä, verkonhaltijan ja liittyjän tosiasiallisessa omistusrajassa.

Helen Sähköverkko Oy:n menettely liittymispisteeseen määrittämisen osalta on ollut ristiriidassa myös Energiaviraston valvontalain 10 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla Helen Sähköverkko Oy:n noudatettavaksi vahvistettujen verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton määrittämistä koskevien valvontamenettelmien (Dnro 951/430/2015) kanssa, kun Helen Sähköverkko Oy:n valvontamenettelmien mukaisesti Energiavirastolle ilmoittamassa verkkotoimintaan sitoutuneessa oikaistussa verkko-omaisuudessa sähköverkon omistusraja on määritetty eri pisteeseen kuin liittymien hinnoittelussa käytetty liittymispiste. Toisin sanoen liittyjän maksama ja Helen Sähköverkko Oy:n rakentama sähköverkko on osa säänneltyä sähköverkkotoimintaa, eikä sitä näin ollen olisi tullut määrittää liittyjän vastuulle kuuluvaksi vapaan kilpailun piiriin kuuluvaksi liittymisjohdoksi.

Helen Sähköverkko Oy ei ole huomionnut yleiselle alueelle tai katualueelle tulevien liittymien liittymispisteeseen määrittämisessä sähkömarkkinalain 20 §:n edellyttämää sähköjärjestelmän toimintavarmuutta ja tehokkuutta, kun yhtiö on vaatinut vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta liittyjiltä liittyjän sijainnista riippuen liittymisjohdon rakennuttamista liittyjän oman kiinteistön tai hallinnoiman alueen ulkopuolella yleisellä alueella tai katualueella ilman teknistä perustetta. Tämä johtaa liittyjän ja sähköjärjestelmän kannalta tehottomampaan toimintaan sekä liittyjän kannalta korkeampiin liittämiskustannuksiin.

Helen Sähköverkko Oy:n liittämisen vaatimukset ja ehdot eivät ole olleet sähkömarkkinalain 20 §:n sekä vahvistettujen liittymien hinnoittelumenettelmien (Dnro 707/432/2010) mukaisesti tasapuolisia ja kohtuullisia, kun vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvan katualueen tai yleisen alueen liittyjän on muista vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvista liittyjistä poiketen tullut tilata liittymisjohto Helen Sähköverkko Oy:ltä. Tasapuolista ja kohtuullista ei myöskään ole, että katualueen liittyjältä on

liittymispisteen määrittämisen perusteella edellytetty osin pitkienkin liittymisjohtojen rakennuttamista hankalissa olosuhteissa liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella yleisellä katualueella. Tällä alueella sähköverkon rakentamisen tulee ensisijaisesti olla verkonhaltijan eikä liittyjän vastuulla.

Helen Sähköverkko Oy:n sähköliittymien hinnoittelu on ollut vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien (Dnro 707/432/2010) vastainen seuraavilta osin:

- 1) Kaikilta asemakaava-alueella olevilta vyöhykkeelle 1 kuuluvilta liittyjiltä ei ole peritty vyöhykkeen mukaista liittymismaksua, kun Helen Sähköverkko Oy on perinyt yleiselle alueelle tai katualueelle tulevilta vyöhykkeeseen 1 kuuluvilta liittyjiltä liittymismaksuna puolet vyöhykkeen mukaisesta liittymismaksusta.
- 2) Liittymispisteen määrittämistä koskevat vaatimukset eivät ole olleet yhdenmuukaisia ja riippumattomia sähkönkäyttöpaikan sijainnista samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä. Toisille pienliittyjille Helen Sähköverkko Oy rakentaa liittymismaksua vastaan sähköverkkoa katualueella liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella, kun taas toisille saman tehoisille pienliittyjille Helen Sähköverkko Oy ei rakenna liittymismaksua vastaan sähköverkkoa katualueella, vaan vaatii liittymisjohtoon rakentamista olemassa olevaan sähköverkkoon alueella, jota liittyjä ei hallinnoi.
- 3) Vyöhykehinnoittelun piiristä on rajattu pois saarella sijaitsevat liittymät niiden aiheuttamien kustannusten takia, vaikka vyöhykehinnoittelun piiristä liittymiä voi rajata pois vain etäisyyteen ja liittymätehoon perustuen.

Helen Sähköverkko Oy:n menettely ei ole ollut sähkömarkkinalain 20 §:ssä säädetyn liittämismenettelyn mukaista, kun Helen Sähköverkko Oy ei ole julkaissut kohtuullista aikaa, jonka kuluessa se käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Korjaavat toimenpiteet

Helen Sähköverkko Oy:n tulee korjata liittymien hinnoitteluperiaatteensa ja hinnoittelunsa tämän päätöksen, Energiaviraston antaman vahvistuspäätöksen (Dnro 707/432/2010) sekä sähkömarkkinalain 18 §:n 20 §:n ja 24 §:n mukaisiksi.

Helen Sähköverkko Oy:n tulee toimittaa korjatut liittymien hinnoitteluperiaatteet sekä tiedot sen tekemistä muista korjaavista toimenpiteistä Energiavirastolle kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta. Tiedoista tulee käydä ilmi riittävässä määrin, miten Helen Sähköverkko Oy on korjannut hinnoitteluperiaatteensa ja hinnoittelunsa tämän päätöksen mukaiseksi, jotta hinnoitteluperiaatteen voidaan katsoa olevan Energiaviraston antaman vahvistuspäätöksen sekä sähkömarkkinalain mukainen.

Helen Sähköverkko Oy:n tulee muuttaa hinnoitteluperiaatteisiinsa liittymispisteen määrittämistapaa siten, että liittymispiste määritetään vyöhykemaksua vastaan kaikille vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittyjille, mukaan lukien yleisen alueen tai katualueen liittyjät, lähtökohtaisesti sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen. Tästä voidaan poiketa vain perustelluista teknisistä syistä tai liittyjän omasta tahdosta. Liittymispiste tulee määrittää vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjälle sellaiseen paikkaan, jossa liittyjälle ei muodostu velvollisuutta rakennuttaa liittymisjohtoa yleisellä alueella hallinnoimansa alueen ulkopuolella.

Katualueella tai yleisellä alueella tapahtuva sähköverkon rakentaminen on lähtökohtaisesti verkonhaltijan vastuulla ja säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluva toimenpide. Lisäksi liittymispisteen määrittämisessä on otettava huomioon, ettei pienitehoisilta pienjänniteverkon liittyjiltä vaadita pitkien liittymisjohtojen rakentamista tai liittymisjohtojen rakentamista hankalissa olosuhteissa, joissa liittymisjohdon ylläpito voi olla hankalaa.

Lisäksi Helen Sähköverkko Oy:n tulee korjata hinnoitteluperiaatteitaan siten, ettei se automaattisesti rakenna kenenkään liittyjän liittymisjohtoa, ellei liittyjä pyydä erikseen tästä rakennuttamista koskevaa tarjousta. Liittymisjohdon rakentamisesta tulee sopia aina erikseen, eikä liittymissopimuksella.

Helen Sähköverkko Oy:n tulee korjata tutkintapyyntöön tekijälle (jäljempänä Asiakas) tehtyihin liittymissopimuksiin liittymispiste vastaamaan Helen Sähköverkko Oy:n ilmoittamia valvontatietoja, joissa omistusrajaksi on katsottu Asiakkaan keskus. Helen Sähköverkko Oy:n tulee palauttaa Asiakkaalle virheellisesti peritty osuus liittämisen korvauksista siltä osin, kun liittyjältä peritty korvaus ylittää vyöhykehinnan mukaisen liittymismaksun. Toisin sanoen Helen Sähköverkko Oy:n tulee palauttaa Asiakkaalle tapauskohtaisesti perityt maksut, jotka ovat muodostuneet sähköverkon rakentamisesta Asiakkaan keskukselle asti, ottaen kuitenkin huomioon vyöhykehinnan vaikutus palautuksiin siten, että Asiakkaalta perittävä kokonaiskorvaus liittämisestä vastaa vyöhykkeen mukaista liittämismaksua.

Lisäksi Helen Sähköverkko Oy:n tulee tehdä virheellisten menettelyjen ajalta vastaavat korjaukset ja palautukset myös muille asiakkaille, joilta Helen Sähköverkko Oy on mahdollisesti perinyt virheellisiä korvauksia liittämisestä.

Helen Sähköverkko Oy:n tulee toimittaa tieto palautettavien maksujen suuruuksista liittymäkohtaisesti ja aikataulusta, jolla Helen Sähköverkko Oy tulee palauttaamaan nämä virheellisesti perityt maksut. Palautusten tulee tapahtua kohtuullisessa ajassa.

Lisäksi Helen Sähköverkko Oy:n tulee julkaista kotisivuillaan, julkisissa hinnoitteluperiaatteissaan tai hinnastossaan kohtuullinen aika, jonka kuluessa Helen Sähköverkko Oy pyrkii käsittelemään liittymistä koskevat tarjouspyynnöt. Käsittelyajan voi julkaista liittymätyyppikohtaisesti siten, että esimerkiksi suurjänniteliittymillä ja keskijänniteliittymillä voi olla eri käsittelyajat.

Selostus asiasta

Energiavirastoon (jäljempänä myös virasto) saapui 29.6.2018 Asiakkaan tutkintapyyntö koskien Helen Sähköverkko Oy:n (jäljempänä myös HSV) sähköliittymien hinnoittelua ja palveluperiaatteita. Virasto pyysi 3.8.2018 HSV:ltä vastinetta asiaan. Virasto vastaanotti HSV:n vastineen liitteineen 5.9.2018. Virasto pyysi asiakkaalta määräajan pidennystä asian käsittelyyn 10.10.2018.

Virasto toimitti lausuntopyynnön koskien päätösluonnosta HSV:lle 22.3.2019. HSV pyysi lisää aikaa lausunnon antamiseen 7.5.2019 saakka. HSV toimitti lausunnon virastolle 7.5.2019. HSV on pyytänyt myös erillistä kuulemistilaisuutta, joka pidet-

täisiin sen jälkeen, kun HSV on toimittanut lausuntonsa. Kuuleminen pidettiin viraston tiloissa 20.5.2019. HSV on vielä 5.6.2019 täydentänyt lausuntoaan ja toimittanut tarkennuksia virastolle lausuntoonsa liittyen.

Tutkintapyyntö

Tutkintapyyntönsä Asiakas on pyytänyt selvittämään, onko HSV:n hinnoittelu ja palveluperiaatteet tasapuolisia samalla alueella olevien samanlaisten liittymien kesken.

Asiakas on hankkinut useita 3 x 25 ampeerin sähköliittymiä, jotka kuuluvat liittymien hinnoittelussa vyöhykkeen 1 piiriin. Sähköliittymät sijoittuvat yleiselle katualueelle. HSV on määrittänyt yleisellä katualueella oleville sähköliittymille liittymispisteen olemassa olevaan sähköverkkoon sellaiseen kohtaan, johon liittymä on ollut sähkötekniisesti mahdollista liittää suoraan liittymisjohdolla, ilman varsinaista sähköverkon rakentamista. Lisäksi HSV on velvoittanut asiakasta hankkimaan liittymisjohdon liittymispisteeseen aina HSV:ltä. Asiakas on rahoittanut liittymisjohdon, mutta HSV on siirtänyt liittymisjohdon hallintaansa.

Asiakkaan kannalta HSV:n käytäntö on johtanut tilanteeseen, jossa verkonhaltijalle ei ole koitunut varsinaisia laajennuskustannuksia ja liittymä on joutunut tilaamaan HSV:ltä liittymisjohtoja yleiselle katualueelle ja maksamaan tästä aiheutuneet kustannukset tapauskohtaisesti toteuman mukaan varsinaisen liittymismaksun lisäksi. Liittymisjohtojen rakennuskustannukset ovat vaihdelleet ja olleet keskimäärin tavanomaisia pienjänniteverkon liittymien liittymisjohtojen kustannuksia kalliimpia katualueen rakennusympäristöstä ja liittymisjohdon pituudesta riippuen.

Energiaviraston vastinepyyntö

Virasto pyysi HSV:ltä 3.8.2018 vastinetta asiaan ja pyysi HSV:tä vastaamaan kysymyksiin, jotka on esitetty jäljempänä HSV:n vastineessa saatujen vastausten yhteydessä.

Vastinepyyntönsä virasto pyysi HSV:tä toimittamaan sen omat voimassa olevat kirjalliset liittymismaksuperiaatteet.

Helen Sähköverkko Oy:n vastine

HSV toimitti virastolle vastineen sähköpostilla 5.9.2018.

Alla on esitetty viraston vastinepyynnön kysymykset ja HSV:n vastineen vastaukset viraston esittämiin kysymyksiin:

1. Liittymän sijainti ja sulakekoko katualueilla tai yleisillä alueilla

a. Miten suuria Asiakkaalle sekä muille asiakkaille katualueelle tai muutonkin yleiselle alueelle myydyt liittymät ovat sulakekooltaan olleet?

Yleiselle alueelle toteutettavat Asiakkaan ja muiden asiakkaiden liittymät ovat useimmiten sulakekooltaan pieniä, 3x25 A liittymiä.

Yleiselle alueelle toteutettavat liittymät on tehty pääosin katuvalaistuksen, joukkoliikenteen pysäkkien, mainostaulujen ym. tarpeisiin.

b. Onko kyseisiä liittymiä sijainnut asemakaava-alueella tai muutoinkin vyöhykehinnoittelun piirissä olevalla alueella?

Kaikki Helen Sähköverkon yleisen alueen liittymät sijaitsevat asemakaava-alueella. Helen Sähköverkolla ei ole asemakaava-alueen liittymien hinnoittelussa käytössä erillisiin vyöhykkeisiin perustuvaa hinnoittelua.

2. Liittymispisteen määrittäminen katualueella tai yleisellä alueella

a. Määrittääkö Helen Sähköverkko Oy aina kaikille yleiselle alueelle liittyville pienjänniteverkon asiakkaille liittymispisteeksi lähimmän mahdollisen pisteen, johon liittymä on mahdollista liittää verkon nykyrakenteella, kuten jakokaappi tai muuntamo?

Kyllä, kaikkien yleiselle alueelle toteutettavien liittymien liittymispiste on lähin pienjänniteverkon kohta, johon liittymä on sähköteknisesti mahdollista liittää.

b. Helen Sähköverkko Oy:n liittymissopimus ja -maksut ohjeen (4.01/2018) mukaan suurempien katu- tai yleiselle alueelle tulevien liittyjien osalta liittymispiste eli yleisen alueen ja liittyjän hallitseman alueen raja määritetään tapauskohtaisesti. Mitä tämä tarkoittaa? Tarkoittaako tämä sitä, että suuremmilla yleisen alueen liittymillä liittymispistettä ei määritetä aina olemassa olevan sähköjakeluverkon pisteeseen, johon liittäminen on verkon nykyrakenteella mahdollista, kuten jakokaappi tai muuntamo? Mikä on se raja-arvo, jolloin liittymispiste määritetään tapauskohtaisesti ja miten liittymispiste silloin määritetään?

Ohjeen ko. kohdassa liittymispisteen määrittäminen toimintamallia ei ole kuvattu yksiselitteisesti, eikä se vastaa Helen Sähköverkon toimintatapaa. Ohje tullaan päivittämään tämän osalta.

Kaikkien katu- ja yleiselle alueelle toteutettavien liittymien liittymispiste on lähin sähköverkon kohta, johon liittymä on sähköteknisesti mahdollista liittää. Ohjeesta todetusta poiketen toimintamallille ei ole mitään sulakekorajaa, vaan samaa periaatetta noudatetaan kaiken kokoisille liittymille.

c. Mistä lähtien Helen Sähköverkko Oy on käyttänyt liittymien hinnoittelussa periaatetta, jossa yleiselle alueelle tuleville tai tonttittomille liittymille liittymispisteeksi määritetään muista asiakkaista poiketen lähin olemassa olevan sähköverkon piste, johon liittymä on mahdollista liittää?

Periaate, jossa katualueelle toteutettavat liittymät maksavat liittymismaksun lisäksi kaikki liittymän toteutuksesta aiheutuvat rakentamiskustannukset, on ollut käytössä ns. pienliittymien osalta

(1x16 A) hyvin pitkään, todennäköisesti jo ennen vuotta 1995. Vastaava toimintamalli oli käytössä myös suurempien liittymien osalta lukuun ottamatta aikaväliä 2011 – 2016.

Vuosina 2011 – 2016 oli käytössä yleiselle alueelle toteutettavien liittymien osalta vastaava toimintamalli kuin tontille tulevissa liittymissä, jolloin liittymispiste oli asiakkaan keskuksessa. Tämä periaate muutettiin aiemmin noudatetun ja nykyisen toimintamallin mukaiseksi vuonna 2016, minkä jälkeen yleiselle alueelle toteutettavien liittymien liittymispiste on ollut lähin sähköverkon piste. Toimintamalli muutettiin yhdenmukaiseksi koskemaan kaikkia katualueen liittymiä, jotta hinnoittelu ei mahdollista epätarkoituksenmukaista toimintaa, jossa katualueelle pienliittymän tarvitsijat (1x16 A) tilasivat tarvettaan suuremman liittymän välttääkseen kalliit kadulla tapahtuvat rakentamiskustannukset. Lisäksi muutoksen myötä katualueelle toteutettavien liittymien yksittäistoteutuksina erittäin kalliit kustannukset kohdistuvat aiheuttamisperiaatteen mukaisesti yksinomaan liittymän tilaajalle.

- d. Millä perusteella Helen Sähköverkko Oy katsoo, että yleiselle alueelle tuleville liittymille liittymispiste voidaan määrittää muista liittyjistä poiketen siten, että uutta sähköjakeluverkkoa ei käytännössä jouduta rakentamaan ja asiakas ei saa liittymismaksulla sähköverkko välttämättä sähkönkäyttöpaikalle tai sen välittömään läheisyyteen?**

Helen Sähköverkko on määrittänyt kaikkien liittymien liittymispisteiden yhdenmukaisin periaattein; liittymispiste on aina liittymän hallinnoiman alueen ja katualueen rajalla. Koska katualueelle toteutettavilla liittymillä ei ole oman vastuualueen rajaa olemassa, on katualueelle toteutettavien liittymien liittymispiste olemassa olevan verkon lähimmässä pisteessä, johon liittymä on kytkettävissä.

3. Liittymismaksun suuruus yleisellä alueella

- a. Mihin keskimääräisiin kustannuksiin yleiselle alueelle tulevalle liittymälle määritetty liittymismaksu (puolet normaalista liittymismaksusta) perustuu ja mistä lähtien tätä on sovellettu?**

Liittymien hinnoittelu perustuu keskimääräisiin liittymien toteutuksiin rakentamiskustannuksiin sekä kapasiteettivarausmaksuun. Yleiselle alueelle toteutettavan liittymän kustannus muodostuu lähinnä kapasiteettivarausmaksusta sekä liittymän toteutukseen liittyvistä palvelukustannuksista. Tämän mukainen hinnoittelurakenne on toteutettu yksinkertaistetusti puolittamalla liittymismaksut.

Nykyinen yleisen alueen liittymismaksun veloituskäytäntö on ollut käytössä vuoden 2018 alusta alkaen.

- b. Mihin perustuen Helen Sähköverkko Oy käyttää yleiselle alueelle tuleville liittymille muista samalle vyöhykkeelle tulevista ja saman suuruisista liittymistä poikkeavaa liittymismaksua?**

On perusteltua pitää yleisen alueen liittymän liittymismaksu pienempänä kuin kiinteistöille toteutettavat liittymät, koska yleisen alueen liittymien liittymispisteen ollessa olemassa olevan verkon sähköverkon pisteessä ei liittymän toteutus aiheuta Helen Sähköverkolle verkon rakentamiskustannuksia.

Yleiselle alueelle tulevat sähköliittymät ovat kokonaisuudessaan toteutuskustannuksiltaan kalliimpia kuin asemakaavaan merkityt kiinteistöt, johtuen siitä, että yleisen alueen liittymät toteutetaan lähes poikkeuksetta yksittäistoteutuksina valmiiseen kaupunkiympäristöön. Asemakaavaan merkittyjen kiinteistöjen osalta liittymiin voidaan varautua sähköverkon rakenteiden ja ennakkoputkitusten muodossa, kun tiedetään, että kaikkiin asemakaavan kiinteistöihin tulee varmuudella sähköliittymä.

Jotta liittymien veloituskäytännöt toteuttavat sähkömarkkinalain 24 §:n vaatimusta hinnoittelun tasapuolisuudesta kaikille verkon käyttäjille, tulee yleisen alueen kalliimmat liittymien toteutuskustannukset Helen Sähköverkon nykyisellä käytännöllä kohdistettua aiheuttamisperiaatteen mukaisesti suoraan ao. liittyjälle. Mikäli yleisen alueen liittymien toteutuksen kustannukset eivät kohdistuisi nykyisen käytännön mukaisesti ao. liittyjälle, kustannukset siirtyisivät muiden sähköverkon käyttäjien maksettavaksi, mitä ei mielestämme voi pitää sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisena asiakkaiden tasapuolisena kohteluna.

4. Liittymisjohdon rakentaminen katualueella tai yleisellä alueella

a. Rakentaako tai rakennuttaako Helen Sähköverkot katualueelle tai muu-toinkin yleiselle alueelle tulevien asiakkaiden liittymien kannalta tarpeelliset liittymisjohdot aina itse ja jos, niin miksi?

Helen Sähköverkko rakennuttaa aina katualueella toteutettavan sähköverkon, käsittäen myös yleiselle alueelle tulevien asiakkaiden liittymisjohdot aivan vastaavasti kuin kiinteistöillekin tulevat liittymisjohdot. Tällä menettelyllä saadaan katualueen sähköverkko rakennettua laadukkaasti ja kustannustehokkaasti, kun toteutus tehdään Helen Sähköverkon kilpailuttamien sopimusurakoitsijoiden toimesta, eikä liittyjän tarvitse itse perehtyä katualueen sähköverkon rakentamiseen.

Toimintamallin etuna on myös se, että kaikki katualueella olevan sähköverkon kunnossapitovastuu on samalla toimijalla, Helen Sähköverkolla. Jos katualueella olisi liittyjät itse rakentamassa omia kaapelireittejään olemassa olevien Helen Sähköverkon ja muiden liittyjien liittymisjohtojen vierelle, olisi kokonaisuuden hallinta erittäin vaikeaa. Myös katualueella olevien liittymiskaapeleiden vikaantumistilanteissa korvausvastuiden ja korjausvelvollisuuksien osalta toimintamalli menisi vaikeaksi, kun samalla katuosuudella saattaisi

olla puolen tusinaa eri osapuolen kaapeleita. Nykyisessä toimintamallissa kaikki katualueen kaapelit ovat Helen Sähköverkon omaisuutta ja kunnossapitovastuulla.

b. Mikä on pienliittymien omistajien tosiasiallinen mahdollisuus kilpailuttaa ja rakennuttaa sekä ylläpitää liittymisjohtoa kaupungeissa yleisillä katualueilla ja rakennuttaa liittymisjohtoja esimerkiksi katujen ali?

Mikäli asiakkaat haluaisivat rakennuttaa katualueen liittymisjohdot itse, on se mahdollista aivan samoin periaattein kuin kaikkien muidenkin katualueella toimivien vesi-, tietoliikenne- tai sähköverkon rakentajien. Toteutuksessa pitää noudattaa Helsingin kaupungin katualueella tapahtuvan rakentamisen lupamenettelyä ja ohjeistusta sekä toteutuksen jälkeen dokumentoida rakennettu johto kaupungin keskitettyyn johtotietopalveluun. Kyseessä ollessa sähköverkon rakentaminen, tulee siihen pyytää lupa Helen Sähköverkolta, jonka Helen Sähköverkko pyydettäessä myöntää, koska kyseessä olisi sähkömarkkinalain 13 §:n mukainen asiakkaan rakentama liittymisjohto.

c. Jääkö asiakkaan rahoittama yleisellä alueella kulkeva liittymisjohto Helen Sähköverkko Oy:n omistukseen ja jos, niin miksi?

Katualueella oleva liittymisjohto jää Helen Sähköverkon omistukseen ja kunnossapitovastuulle. Menettelyllä saadaan varmistettua katualueella sijaitsevan sähköverkon yksiselitteinen kunnossapitovastuu ja samalla katualueen liittymäasiakkaille hyvä palvelu, kun heidän ei tarvitse kantaa itse huolta katualueen liittymisjohtonsa mahdollisesta vikaantumisesta.

d. Vastaako Helen Sähköverkko Oy katu- tai yleiselle alueelle tulevien liittymien liittymisjohdoista ja niiden kunnossapidosta?

Kyllä, Helen Sähköverkko vastaa kaikesta katualueella olevien liittymisjohtojen kunnossapidosta. Mikäli liittymispiste on määritetty esimerkiksi puistoalueelle toteutettavan liittymän osalta puistoalueen ja katualueen rajalle, liittyjä vastaa itse puistoalueen (yleinen alue) liittymisjohdon kunnossapidosta.

e. Vastaako Helen Sähköverkko Oy katu- tai yleiselle alueelle tulevien liittymien liittymisjohdoista ja niiden kunnossapidosta?

Kaikki katualueelle toteutetut Helen Sähköverkon omistukseen ja kunnossapidon vastuulle jäävät sähköverkot, mukaan luettuna liittymisjohdot, on ilmoitettu mukaan sähköverkon rakennetietoihin ja reguloituun verkko-omaisuuteen.

5. Liittymispisteen määrittäminen ja liittymisjohdon rakentaminen, kun asiakas omistaa kiinteistön

a. Mihin Helen Sähköverkko Oy määrittää liittymispisteen liittymille, jotka tulevat asiakkaan hallinnassa olevalle kiinteistölle tai tontille?

Kiinteistölle tai tontille tulevan liittymän liittymispiste on tontin ja katualueen rajalla.

b. Mikä on pisin mahdollinen liittymisjohto, jonka Helen Sähköverkko Oy sallii pienjänniteverkkoon liittyvien rakennuttaa?

Helen Sähköverkko ei ole määrittänyt pisintä sallittua liittymisjohdon pituutta pienjänniteverkon liittymille. Liittymät toteutetaan siten, että liittymä täyttää sähköturvallisuusmääräysten suojausvaatimukset vaadittavien oikosulkuvirta-arvojen osalta ja liittymisjohdon pituus ei ole meidän toimintaolosuhteissa tullut rajoittavaksi tekijäksi.

c. Onko liittymällä aina mahdollisuus rakennuttaa liittymisjohto omalla valitsemallaan sähköurakoitsijalla ja jos ei, niin missä tapauksissa?

Omalla tai hallinnoimallaan alueella liittyjä rakennuttaa liittymisjohdon itse valitsemallaan sähköurakoitsijalla. Katualueella tapahtuva liittymisjohdon rakentaminen tapahtuu edellä todetun mukaisesti aina Helen Sähköverkon toimesta.

d. Jos liittymää pyydetään asiakkaan tontille, joka on kooltaan todella suuri, niin miten Helen Sähköverkko Oy menettelee liittymispisteen määrittämisessä, tuoko Helen Sähköverkko Oy tällöin sähköverkon lähelle asiakkaan sähkönkäyttöpaikkaa vai tontin rajalle?

Helen Sähköverkon toimintaolosuhteissa ei ole olemassa kooltaan todella suurta tonttia, missä olisi tarve poiketa liittymispisteen määrittäytävistä. Helen Sähköverkon tontille toimitettavien liittymien osalta liittymispiste on aina tontin ja katualueen rajalla.

6. Liittymismaksut

a. Mihin perustuvat Helen Sähköverkko Oy:n vyöhykehinnoittelun piirissä olevien liittymien liittymismaksut ja miten ne on määritetty?

Helen Sähköverkolla on käytössä liittymismaksuissa vain yksi vyöhyke. Kaikissa asemakaava-alueelle toteutettavissa liittymissä noudatetaan yhdenmukaista liittymiskäytäntöä, riippuen siitä toteutetaanko liittymä yleiselle alueelle vai tontille, aiemmin vastauksissa todettujen periaatteiden mukaisesti.

Liittymismaksut perustuvat keskimääräisiin toteutuneisiin rakentamiskustannuksiin ja kapasiteettivarausmaksuun.

b. Onko Helen Sähköverkko Oy:llä käytössä vain yksi vyöhyke, johon kuuluvat kaikki pienjänniteverkon liittymät?

Kts. vastaus edellä.

c. Käyttääkö Helen Sähköverkko Oy pienjänniteverkon liittymille laisinkaan tapauskohtaista hinnoittelua?

Helen Sähköverkko ei käytä pienjänniteliittymien hinnoittelussa lainkaan tapauskohtaista hinnoittelua.

d. Miten Helen Sähköverkko Oy on huomioinut liittymismaksuissaan kapasiteettivarausmaksun eli laskennalliset keskimääräiset verkonvahvistus-kustannukset liittymismaksujen hinnoittelumenetelmien mukaisesti ja onko mahdollisesti toteutuneella verkon vahvistamisella ollut vaikutusta liittymismaksun hintaan?

Helen Sähköverkon liittymismaksuissa on huomioitu kapasiteettivarausmaksu hinnoittelumenetelmien mukaisesti Energiaviraston julkaiseman laskentatyökalun avulla.

Yksittäistä liittymää varten toteutetulla sähköverkon vahvistuksella ei ole vaikutusta ao. liittymän hinnoitteluun tai liittymismaksuun.

e. Miten Helen Sähköverkko Oy on menetellyt liittymätehon suurentamisessa ja määritellyt liittymismaksun liittymätehon korotukselle tarkalleen ottaen kaikille mahdollisille tapauksille?

Pienjänniteliittymän koon suurentamisesta asiakas maksaa liittymismaksuna aina voimassa olevan hinnaston mukaisten olemassa olevan ja uuden liittymäkoon mukaisten liittymismaksujen erotuksen. Mikäli liittymä vahvistetaan pienjänniteliittymästä keskijänniteliittymäksi, vanhasta liittymästä ei hyvitetä, vaan liittymismaksu määräytyy vastaavasti kuin uudella keskijänniteliittymällä.

f. Jos Helen Sähköverkko Oy:n liittymismaksut sisältävät kapasiteettivarausmaksun, niin mikä se on eri jännitetasoille esimerkiksi kj- ja pj-liittymissä.

Helen Sähköverkon liittymismaksujen hinnoittelun kustannusvastaavuudesta on tehty insinöörityö 2015. Työssä on tutkittu silloin voimassa olleiden liittymismaksujen kustannusvastaavuutta suhteessa toteutuneisiin keskimääräisiin kustannuksiin ja kapasiteettivaraukseen olemassa olevasta sähköverkosta. Kapasiteettivarausmaksun suuruus on laskettu Energiaviraston laskentatyökalun avulla. Työssä on päädytty Helen Sähköverkon osalta seuraaviin kapasiteettivarausmaksuihin:

Pääsulakekoko	Kapasiteettivarausmaksu [€]
1x16 A	97
3x25 A	459

3x35 A	648
3x50 A	918
3x63 A	1 161
3x80 A	1 485
3x100 A	1 863
3x125 A	2 322
3x160 A	2 970
3x200 A	3 726
Keskijänniteliittymä	13,7 €/kVA (20 kV)
Keskijänniteliittymä	17,5 €/kVA (10 kV)

g. Jos Helen Sähköverkko Oy:n liittymismaksut sisältävät kapasiteettivarauskmaksun, niin miten ja millä parametreilla kapasiteettivarauskmaksu on määritetty pien- ja keskijänniteverkossa?

Kts. vastaus edellä.

7. Liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen tarjouspyyntöjen käsittelyaika

a. Onko Helen Sähköverkko Oy julkaissut liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullisen ajan, jonka kuluessa se käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt ja mistä nämä ovat nähtävissä?

Liittämistä koskevat tekniset vaatimukset on kerrottu Helen Sähköverkon liittymähinnoittelussa ja ohjeistuksissa, jotka löytyvät yhtiön internet-sivuilla: <https://www.helensahkoverkko.fi/palvelut/ohjeet/>

Liittymistä koskevien tarjouspyyntöjen käsittelyaikoja ei ole määritetty. Tarjouspyyntöjä tarvitaan vain tapauskohtaisten liittymismaksujen määrittämisessä, joita Helen Sähköverkko on käytössä ainoastaan 110 kV verkon liittymissä ja yli 5 MVA:n keskijänniteverkon liittymissä.

Energiaviraston päätösluonnos ja Helen Sähköverkko Oy:n lausunto

Energiavirasto on 22.3.2019 pyytänyt HSV:ltä lausuntoa päätösluonnoksesta sähköpostitse hallintolain 34 §:n mukaisesti, koska virasto on katsonut, että asiassa tulee antaa velvoittava päätös. HSV pyysi lisää aikaa lausuntonsa antamiseen ja toimitti lausuntonsa päätösluonnoksesta Energiavirastolle 7.5.2019. Alla on esitetty HSV:n lausunto.

Helen Sähköverkko Oy:n lausunto

Energiavirasto on antanut asiaan Dnro 1610/420/2018 liittyvän päätösluonnoksen lausunnot 22.3.2019. Helen Sähköverkko Oy (Helen Sähköverkko) esittää lausuntoon seuraavaa.

Lausuntoluonnoksen ratkaisu on virheellinen lukuun ottamatta vyöhykehinnoittelun käyttämistä. Vyöhykehinnoittelun osalta Helen Sähköverkko toteaa, että on perinyt

vyöhykkeeseen 1 liittyneeltä valittajalta pienempää liittymismaksua kuin vyöhykehinnottelu edellyttää. Vyöhykehinnottelu ei kuitenkaan perustu sähkönmarkkinalakiin vaan viraston vahvistamiin liittymismaksuperiaatteisiin. Liittymismaksun lisäksi valittajalta on laskutettu aiheuttamisperusteen mukaisesti liittymän rakentamiskustannukset.

Päätösluonnoksessa todetut lainsäädännön yksityiskohtaiset perustelut viittaavat pääosin siirron hinnoittelun vaatimuksiin, eikä niitä sellaisenaan voi soveltaa tässä kyseessä olevassa liittymismaksuja koskevassa tapauksessa. Päätösluonnoksessa viitatuista ratkaisusta ainoastaan liittymismaksun suuruuteen liittyvä ratkaisu on relevantti nyt käsiteltävää valitusta ratkaistaessa. Kaikilta muilta osin päätösluonnoksen ratkaisut tulee valitukseen soveltumattomina poistaa.

Päätöksellä luodaan kokonaan uutta linjausta liittämiskohdan määrittämisen osalta. Mikäli päätöstä ei esittämistämme perustelluista vaatimuksista huolimatta muuteta, tulee päätöksen seuraukset kohdistua yksinomaan päätöstä seuraavaan ajankohtaan. Kyse on uusista viranomaisen tekemistä linjauksista, joiden seurauksia ei voi yhtiön oikeusturvaa vaarantamatta kohtuudella kohdistaa menneeseen aikaan.

Seuraavassa on yksityiskohtaiset perustelut vaatimuksemme tueksi.

1. Päätöksen ratkaisut

Pyydämme oikaisemaan tai poistamaan seuraavat päätösluonnoksen ratkaisussa virheellisesti todetut väittämät sekä oikaisemaan asian ratkaisua näiden korjausten vaikutusten mukaisesti. Alla päätösluonnoksen ratkaisun suorat lainaukset on kirjoitettu kursiivilla.

- 1) Ratkaisun ensimmäisessä kohdassa on todettu virheellisesti, että liittämisen toteuttamiseksi on ollut liittymisjohtojen rakennuttaminen asiakkaan toimesta yleisellä katualueella.

*Helen Sähköverkko Oy ei ole täyttänyt sähkönmarkkinalain 20 §:n mukaista liittämisvelvollisuutta katualueen vyöhykehinnottelun piiriin kuuluville liittyjille, kun yhtiö ei ole tarjonnut liittymispistettä sähkönkäyttöpaikan läheisyyteen ja **liittämisen toteuttamiseksi on ollut liittymisjohtojen rakennuttaminen hankalissa olosuhteissa liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella yleisellä katualueella**, jossa sähköverkon rakentamisen tulisi ensisijaisesti olla verkonhaltijan eikä liittyjän vastuulla.*

Helen Sähköverkko on sähkönmarkkinalain 20 § edellyttämien tavoin kohtuullista korvausta vastaan liittänyt verkkoon valittajan sähkönkäyttöpaikat. Kaikki Helen Sähköverkon toteuttamat yleisen alueen liittymät on rakennutettu Helen Sähköverkon toimesta, eikä se ole edellyttänyt liittyjältä mitään toimenpiteitä kadulla tapahtuvan liittymisjohtojen rakennuttamisen osalta. Liittymisjohtoon aina rakennutettu Helen Sähköverkon toimesta asiakkaan keskukseseen asti. **Edellä olevin perustein ao. kohta tulee poistaa, koska Helen Sähköverkon toiminta ei ole ollut kohdassa kuvatun mukaista ja siten sähkönmarkkinalain 20 § vastaista.**

- 2) Ratkaisun toisessa kohdassa todetaan virheellisesti, että Helen Sähköverkko on vaatinut liittyjältä liittymisjohdon rakentamista oman kiinteistön ulkopuolella yleisellä katualueella.

*Lisäksi Helen Sähköverkko Oy ei ole huomionnut yleiselle alueelle tulevien liittymien liittymispisteen lähtökohtaisessa määrittämisessä sähkömarkkinalain 20 §:n edellyttämää sähköjärjestelmän toimintavarmuutta ja tehokkuutta, kun **yhtiö on vaatinut vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta liittyjiltä liittyjän sijainnista riippuen liittymisjohdon rakentamista oman kiinteistön ulkopuolella yleisellä katualueella** ilman teknistä perustetta, mikä saattaa johtaa asiakkaan kuin myös sähköjärjestelmän kannalta tehottomaan ja toimitusvarmuudeltaan mahdollisesti epävarmaan toimintaan.*

Kuten edellisessä kohdassa on todettu, Helen Sähköverkko on rakennuttanut kaikki yleisen alueen liittymät. Liittymät on rakentanut Helen Sähköverkon sopimusurakoitsija Helen Sähköverkon tilauksesta. Asiakkaan ei ole tarvinnut rakentaa katualueen liittymisjohtoa. Edellä olevin perustein ao. kohta tulee poistaa, koska Helen Sähköverkon toiminta ei ole ollut kohdassa kuvatus mukaisista ja siten sähkömarkkinalain 20 § vastaista.

Lisäksi on huomattava, että valittajalla ei edes ole omaa kiinteistöä vaan se operoi kokonaisuudessaan yleisellä alueella. Jos liittyjällä on yleisellä alueella aina oikeus saada liittymispiste haluamaansa kohtaan, aiheuttaa se yhteiskunnallisesti kohtuuttomia kustannuksia kuten myöhemmin kohdissa, 2. Liittämiskohdan määrittäminen ja 4. Päätösluonnoksen ratkaisun vaikutukset, osoitetaan.

- 3) Ratkaisun kolmas kohta on selkeässä ristiriidassa päätösluonnoksen korjaavissa toimenpiteissä samasta asiasta todetun kanssa.

*Helen Sähköverkko Oy:n liittymien hinnoittelu- ja palveluperiaatteet eivät ole sähkömarkkinalain (588/2013) 18 §, 20 §:n ja 24 §:n mukaisesti tasapuolisia ja syrjimättömiä eikä riittävästi perusteltuja, kun yleiselle alueelle tai katualueelle tulevilta vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta pienitehoisilta liittyjiltä on vaadittu ilman teknistä perustetta ja muista teholtaan saman suuruisista vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvista liittyjistä poiketen, liittymisjohtojen tilaamista Helen Sähköverkko Oy:ltä **ja pitkien liittymisjohtojen rakentamista sekä rakennuttamista katualueella siten, että liittyjän ei ole mahdollista tehokkaasti ja helposti kilpailuttaa sekä ylläpitää liittymisjohtojaan.***

Tässä ratkaisun kohdassa todetaan Helen Sähköverkon menettelyn olevan lain vastaista, kun liittyjällä ei ole ollut mahdollista kilpailuttaa ja ylläpitää liittymisjohtoaan ja heti päätösluonnoksen seuraavalla sivulla (s.3) päätöksen korjaavina toimenpiteinä edellytetään jatkossa Helen Sähköverkon rakentavan yleiselle alueelle sähköverkko liittyjän sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen. Eli ensin todetaan nykyisen tilanteen, jossa Helen Sähköverkko rakentaa yleisen alueen liittymisjohdon, olevan lain vastainen

menettely ja heti seuraavan sivun korjaavissa toimenpiteissä edellytetään Helen Sähköverkon rakentavan yleisen alueen liittymisjohdot. Edellä olevin perustein ao. kohta tulee poistaa tai teksti muuttaa todellisuutta vastaavaksi.

- 4) Ratkaisun neljäs vaatimus, jossa todetaan Helen Sähköverkon toiminnan olevan ristiriidassa hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien kanssa, pitää paikkansa. Tämän osalta voidaan kuitenkin todeta, että verkko-omaisuuteen ilmoitetut liittymisjohdot ovat Helen Sähköverkon omistuksessa ja kunnossapitovastuulla, eli Helen Sähköverkko on ilmoittanut verkko-omaisuudekseen vain omistamaansa sähköverkkoa.
- 5) Ratkaisun viidennessä kohdassa todetaan Helen Sähköverkon liittymien hinnoittelun olevan kolmen eri kohdan mukaan Energiamarkkinaviraston antaman päätöksen vastainen, koskien menetelmiä liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi (Dnro 707/432/2010). Kahden kohdan osalta väite pitää paikkansa, kun taas yksi väitetystä kohdista on toteutettu juuri niin kuin Energiamarkkinaviraston päätöksessä on edellytetty.
 1. Kaikilta asemakaava-alueella olevilta vyöhykkeelle 1 kuuluvilta liittyjiltä ei ole peritty vyöhykkeen mukaista liittymismaksua, kun Helen Sähköverkko Oy on perinyt yleiselle alueelle tulevilta vyöhykkeeseen 1 kuuluvilta liittyjiltä liittymismaksuna puolet vyöhykkeen mukaisesta liittymismaksusta.
 2. Samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä vaatimukset liittymispisteen määrittämisen suhteen eivät ole olleet yhdenmukaisia ja riippumattomia sähkönkäyttöpaikan sijainnista, kun toisille saman tehoisille pienliittyjille sähköverkonhaltija rakentaa sähköverkkoa liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella katualueella ja toisille saman tehoisille pienliittyjille sähköverkonhaltija ei rakenna sähköverkkoa katualueella ja vaatii liittymiä rakentamaan liittymisjohdon olemassa olevaan sähköverkkoon, alueella, jota liittyjä ei hallinnoi.
 3. Vyöhykehinnoittelun piiristä on rajattu pois saareissa sijaitsevat liittymät, niiden aiheuttamien kustannusten takia, vaikka vyöhykehinnoittelun piiristä liittymiä voi rajata pois perustuen vain etäisyyteen ja liittymätehoon.

Edellä todettu kohta yksi pitää paikkansa, Helen Sähköverkko on veloittanut yleiselle alueelle toteutetuista liittymistä asiakkaalta puolet liittymismaksusta. Liittyjältä on veloitettu pienempi liittymismaksu, koska yleisen alueen liittyjä maksaa liittymismaksun lisäksi aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kaikki liittymän rakentamiskustannukset.

Kohta kaksi ei pohjaudu Energiamarkkinaviraston vahvistuspäätöksen vaatimukseen liittymispisteen määrittämisestä. Vahvistuspäätöksessä liittymispisteestä todetaan seuraavasti:

Verkonhaltija määrittää vastuualueellaan kohdan, jossa liittyjä liitetään sähköverkkoon ja tämä liittymiskohta kirjataan liittymissopimukseen. Liittymiskohdan määrittämistavan tulee olla kirjattuna verkonhaltijan liittymismaksuperiaatteissa.

Helen Sähköverkon liittymismaksuperiaatteet ja asiakkaan kanssa tehty liittymissopimus täyttää täysimääräisesti Energiamarkkinaviraston vahvistuspäätöksessä esitetyt vaatimukset; liittämiskohta todetaan liittymismaksuperiaatteissa, mikä on myös todettu asiakkaan liittymissopimuksessa. Muita vaatimuksia ei vahvistuspäätöksessä ole asetettu liittymiskohdan osalta ja siten Helen Sähköverkon liittymismaksukäytännöt eivät voi olla liittämiskohdan osalta Energiamarkkinaviraston antaman vahvistuspäätöksen (Dnro 707/432/2010) vastaisia.

Kohta kolme pitää paikkansa vaikkakaan asia ei liity mitenkään valituksen kohteena olevaan ratkaisuun.

2. Liittämiskohdan määrittäminen

Päätösluonnoksen ratkaisu liittämiskohdan määrittämisestä yleisellä alueella liittyjän keskukseen on vastoin sähkömarkkinalain tavoitteita ja vaatimuksia sekä johtaa toteutuessaan tehottomaan sähköverkon rakenteeseen, kun liittämiskohdan sijoittumista ei missään määrin ohjaa rakennettavan sähköverkon toteutuksen kokonaiskustannukset. Seuraavassa on yksityiskohtaisemmat perusteet edellä esitettyyn.

Sähkömarkkinalain 1 §:n 1 momentin mukaan (korostus tässä):

Tämän lain tarkoituksena on **varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi** toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkönsisämarkkinoille siten, että hyvä sähköns toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähköns hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähköns tuotannossa ja toimituksessa sekä **kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.**

Liittymisjohdon rakentamisesta ja siten liittämiskohdan määrittämisen osalta todetaan sähkömarkkinalaissa 3 §, 13 § ja 20 § seuraavasti:

3 §:

liittymisjohdolla yhtä sähkönskäyttöpaikkaa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähkönsjohtoa, jolla liittyjä tai liittyjät liitetään sähkönsverkkoon;

13 §:

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

Dnro 1610/420/2018

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

20§:

Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Sähkömarkkinalain mukaan liittymisjohdolla liitetään sähköverkkoon yksi sähkönkäyttöpaikka ja liittymisjohdon rakentaminen ei ole verkonhaltijan yksinoikeus, vaan sen saa rakentaa liittyjä itse. Energiaviraston päätösluonnoksen ratkaisun mukaan yleisen alueen liittyjällä ei ole käytännössä lainkaan liittymisjohtoa, kun verkonhaltija veloitetaan rakentamaan sähköverkko käytännössä liittyjän keskukseen asti. Tämä ratkaisu ei vastaa lain tavoitetta ja tarkoitusta, minkä mukaan liittymisjohdolla käyttöpaikka liitetään sähköverkkoon ja liittymisjohdon osalta ei ole voimassa jakeluverkonhaltijan yksinoikeutta jakeluverkon rakentamiseen, vaan liittymisjohdon rakentamisesta vastaa sähkömarkkinalain 13 § mukaan liittyjä itse. Energiaviraston päätösluonnoksen ratkaisun mukaan yleisen alueen liittyjälle lain tarkoittama, asiakkaan vastuulla oleva, liittymisjohto rakennetaan liittymismaksua vastaan jakeluverkonhaltijan toimesta ja varoin liittyjän keskukseen asti, kun muilla liittyjillä liittymisjohdon rakentamisvastuu kuuluu liittyjälle itselleen. Tällaista menettelyä ei voi pitää sähkömarkkinalain edellyttämänä kohtuullisena ja tasapuolisena palveluperiaatteena ja asiakkaiden tasapuolisena ja syrjimättömänä kohteluna.

Päätösluonnoksessa on liittämiskohdan määrittämisen osalta kyse Energiaviraston tähän päätösluonnokseen tehdystä uudesta linjauksesta. Päätösluonnoksen ratkaisun tueksi on poimittu liittämiskohdan tulkintaan lain yksityiskohtaisista perusteluista kohta, jolla on tarkennettu verkonhaltijan monopoliaseman luonnetta ja siitä seuraavaa sähköverkon kehittämisvelvollisuutta, HE 20/2013 19 § Verkon kehittämisvelvollisuus:

Muilla ei ole yleensä mahdollisuuksia rakentaa verkkoa olemassa olevan verkon vaikutusalueelle; jakeluverkonhaltijalla on monopoli jakeluverkon rakentamiseen ja muissakin verkoissa kilpailevan yhteyden rakentaminen on useimmiten taloudellisesti tai ympäristösyistä mahdotonta. Verkon käyttäjän mahdollisuudet saada verkopalveluja ovat siten riippuvaisia sen verkonhaltijan toimenpiteistä, jonka verkkoon tämä on liittynyt tai aikoo liittyä.

Tämä sähkömarkkinalain kohta velvoittaa kehittämään **sähköverkkoa** asiakkaan tarpeiden mukaisesti, varmistamaan luotettava verkkopalvelu sekä mahdollistaa uusien käyttöpaikkojen liittäminen sähköverkkoon. Kohdassa ei oteta lainkaan kantaa liittymisjohdon rakentamiseen tai liittämiskohdan määrittämiseen. Kuitenkin heti tämän lainauksen jälkeen päätösluonnoksessa on todettu:

Käytännössä liittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa tuomaan jakeluverkon ja liittymispisteen liittyjän sähkönkäyttö- tai sähkön-tuotantopaikan läheisyyteen asti, jollei ole kunnollisia perusteita määrittää liittymispistettä toisin. Tekniset raja-arvot ja niiden aset-tamat vaatimukset määrittävät viime kädessä rajat liittymispisteen toteuttamisvaihtoehdoille.

Päätöksessä tulisi tarkentaa, mihin liittämisvelvollisuudessa todettuun vaa-timukseen tässä perustelussa viitataan. Sellaista ei päätösluonnoksessa ole todettu, eikä sitä sähkömarkkinalain esitöistä löydy. Edellä todetussa pää-tösluonnoksen lainauksessa näyttäisi siten olevan kyse yksinomaan viran-omaisen tekemästä tulkinnasta. Liittämisvelvollisuutta koskevista peruste-luissa ei ole todettu mitään liittymispisteen määrittämisestä.

Liittymispisteen tulkintaan löytyy lainsäädännöstä tukea hallitusesityksen yksityiskohtaisista perusteluista kohdasta, jossa käsitellään liittymisjohdon rakentamista, HE 20/2013 13 § Sähköverkon rakentaminen:

*Muut voisivat rakentaa alueelle jakeluverkkoa vain pykälässä mai-nituissa tapauksissa. Esimerkiksi **sähkönkäyttäjä voisi raken-nuttaa sähköurakoitsijalla oman liittymisjohtonsa, jolla säh-könkäyttöpaikka liitetään jakeluverkkoon.** Muun kuin jakelu-verkonhaltijan rakennuttama verkonosa jäisi rakennuttajan hallin-taan ja tämä myös vastaisi verkonosan käytöstä ja kunnossapi-dosta, ellei vastuualueen jakeluverkonhaltijan kanssa muusta so-vita.*

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksista jakeluverkonhal-tijan verkonrakennusmonopoliin. Sähkönkäyttöpaikkoja koskevan 1 kohdan mukaan jakeluverkonhaltijan verkonrakennusmonopoli ei koskisi liittymisjohtoa tai varasyöttöyhteyttä, jolla sähkönkäyttö-paikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon.

Sähkömarkkinalain 13 § keskeinen tavoite ja tarkoitus on, että liittyjä voi rakennuttaa itse oman liittymisjohtonsa. Nyt annetussa päätösluonnoksessa tämä sähkömarkkinalain vaatimus on täysin sivuutettu, perustellen muun muassa, että liittymisjohdon rakentaminen tulee liittyjälle kalliiksi ja sen rakennuttaminen on vaikeaa.

Liittämisen kustannusten osalta sähkömarkkinalain tavoite on johdatelta-vissa HE 20/2013 kohdan perusteista, 56 §. *Sähköntuotannon verkkopalve-lumaksuja koskevat erityissäännökset jakeluverkossa.* Ao. lain kohdan ta-voitteena on edistää pientuotannon verkkoon pääsyä ja todetaan mm., että verkon vahvistuskustannuksia ei saa kohdistaa pientuottajalle. Kuitenkin tä-mänkin kohdan osalta liittämiskustannuksista todetaan seuraavasti: *”Liittyjä olisi siten velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta”* Eli vaikka ao. lain kohdan tavoitteena on helpottaa pientuotannon verkkoon pääsyä, todetaan sähkömarkkinalain tavoitteena olevan liittämiskustannusten osalta kuiten-kin, että liittyjän tulee maksaa kaikki liittymän toteutuksesta aiheutuvat vä-littömät kustannukset.

3. Liittymisjohdon rakentaminen

Päätösluonnoksessa todetaan, että yleisellä alueella tapahtuva liittymisjohdon rakentaminen ja ylläpito on liittyjälle kohtuuttoman vaikeaa. Perusteluina tässä on rakentamiseen liittyvät lupakäytännöt ja katualueella tapahtuvan sähköverkon rakentamisen vaikeus.

Kumpikaan edellä olevista perusteista ei pidä paikkaansa. Kaikki yleiselle alueelle toteutettavat sähköliittymät tehdään liittyjälle, jonka kaikissa tapauksissa tulee hakea yleisellä alueella olevalle omalle sähkökeskukselleen tai muulle laitteelle sijoituslupa. Eli liittyjä hakee omille laitteilleen aivan vastaavat luvat kuin mitä liittymisjohdon rakentaminenkin edellyttää, siten liittymisjohdon rakentamiseen liittyvien lupakäytäntöjen osalta kyse ei ole liittyjälle mistään uudesta lisätehtävästä.

Liittymisjohdon rakennuttamiseen ei tarvita liittyjältä erityistä osaamista sähköverkon rakentamisesta. Työn voi tilata ns. avaimet käteen toimituksena verkonrakennusurakoitsijalta aivan vastaavasti kuin Helen Sähköverkko tekee. Yleisellä alueella liittymisjohdon ylläpito tai vikakorjaus ei poikkea nykyisestä liittymisjohdon vikakorjausten menettelyistä. Mikäli asiakkaan sähkötoimituksessa on keskeytys, vian selvitys käynnistetään verkonhaltijan toimesta asiakkaan yhteydenoton perusteella. Jos vianselvityksessä tulee esiin, että vikapaikka on liittyjän vastuulla olevassa osassa liittymisjohtoa, vastaa liittyjä itse korjauskustannuksista aivan vastaavasti kuin nykyisessä toimintamallissa. Lisäksi voidaan todeta, että yleisen alueen liittymien tarvitsijoina on lähes yksinomaan toimijoita, jotka kaapelivat tai rakentavat putkia katuverkostoon ja siten kadulla tapahtuva rakentaminen on heille hyvinkin tuttua. Toimijoina ovat yleisimmin mm. teleoperaattorit, Helsingin kaupungin ulkovalaistus, HSY ja mainostauluyritykset.

Edellä kuvatun perusteella liittymän rakentaminen katualueelle liittyjän toimesta ei ole este toteuttaa sähkömarkkinalain 13 § vaatimusta. Helen Sähköverkon nykyisessä toimintamallissa katualueen sähköverkon rakentamisen vastuu on ollut yksinomaan verkonhaltijalla. Tämän toimintamallin tavoitteena on ollut kadulla tapahtuvat sähköverkon rakentamisen selkeys. Mikään ei kuitenkaan estä tämän toimintamallin muuttamista siten, että liittyjä vastaa sml 13 § mukaisesti itse liittymisjohtonsa rakennuttamisesta.

4. Uusi linjaus liittämiskohdan määräyksestä

Päätösluonnoksella ollaan laatimassa uutta linjausta liittämiskohdan määrittäytymisen osalta. Lainsäädännössä tai liittymismaksuperiaatteissa ei ole lausuttu sähköverkkoon liittämisen kohdasta yllä kohdassa 2 esitettyä enempää. Mikäli valittajan valitus vastoin käsitystämme menestyy, ei sillä kuitenkaan voi olla merkitystä aikaisempien jo liitettyjen sähkönkäyttöpaikkojen liittymismaksuihin. Ne on päätetty jo ennen kuin nyt käsiteltävänä oleva valitus on ollut tiedossa ja ratkaisu annettu.

Helen Sähköverkon oikeusturvan kannalta ei voida tehdä uusia liittämiskohdan määrittelyyn liittyviä periaatteellisia linjauksia, joilla on vaikutusta ratkaisua edeltävään aikaan. Ratkaisulla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia ainoastaan ratkaisun antamista seuraavaan aikaan.

5. Päätösluonnoksen ratkaisun vaikutukset

Katualueelle ja muille yleisille alueille toteutettujen liittymien rakentamiskustannukset ovat olleet keskimäärin yli kaksinkertaiset muihin liittymien toteutuskustannuksiin verrattuna. Lukumääräisesti tässä kyseessä olevia liittymäkokoja (max 3 x 63 A) on toteutettu Helen Sähköverkon jakelualueen yleisillä alueilla huomattava määrä marraskuun 2016 jälkeen, yhteensä lähes 200 liittymää, joilta on laskutettu liittymien rakentamiskustannuksia noin 1,1 M€. Mikäli kaikkien liittymien toteutuskustannuksista lasketaan keskimääräinen liittymän rakentamiskustannus, tulee Helen Sähköverkon nykyisiä liittymismaksuja korottaa lähes 50 % pienten liittymäkokojen osalta.

Lisäksi tämän seurauksena tulevaisuudessa liittymismaksuissa korotustarve tulee edelleen kasvamaan, kun yleisen alueen liittymistä poistuu kokonaan toteutuspaikkaan liittyvä kokonaiskustannusten optimoinnin tarve. Edellä todettua kustannusvaikutusta merkittävämpi asia on päätösluonnoksen ratkaisun seurauksena tuleva ohjausvaikutuksen puute, se ei ohjaa kokonaiskustannuksiltaan tehokkaaseen sähköverkon rakenteeseen.

Päätösluonnoksessa on useissa kohdissa todettu, että liittymispisteen sopimisessa tulee ottaa huomioon sähköjärjestelmän tehokkuus, mikä onkin keskeinen sähkömarkkinalain asettama vaatimus. Tällä sähköjärjestelmän tehokkuuden vaatimuksella on perusteltu viraston tekemää ratkaisua, jonka mukaan verkonhaltijan tehtävä on tuoda liittymisjohto yleisellä alueella liittymän keskukseen asti ja liittymän ei siten tarvitse itse rakennuttaa lainkaan liittymisjohtoa yleisellä alueella. Liittymän maksaman liittymismaksun kannalta tämä ratkaisu voi näyttää kustannustehokkaalta, mutta sähköjärjestelmän kokonaiskustannusten osalta ratkaisun vaikutus on juuri päinvastoin. Mikään kustannustekijä ei ohjaa liittymää valitsemaan yleisen alueen liittämiskohtaa siten, että siinä huomioitaisi tarvittavan sähköverkon tai palvelun kokonaiskustannus. Liittymä voi valita liittämiskohdan vapaasti asema-kaavan yleisellä alueella ja verkonhaltijan tehtävä on toteuttaa liittymä liittymän ilmoittamaan paikkaan hinnaston mukaista liittymismaksua vastaan. Tämä johtaa kalliisiin sähköverkon rakenteisiin, jotka eivät täytä sähköjärjestelmän tehokkuuden vaatimusta. Yleisen alueen sähkönkäyttökohteet voivat olla tiiviissä kaupunkirakenteessakin kaukana olemassa olevasta sähköverkosta tai niiden toteutus voi olla erittäin kallista kohtuullisesta etäisyydestä huolimatta.

Liittymismaksuperiaatteista vuoden 2018 lopussa esittämässään lausunnossa Helen Sähköverkko toi esiin suunnitteilla olevan, noin 30 sähköpotkulautojen latauspisteiden pilotin toteutuksen Vuosaareen. Lausunnon jättämisen jälkeen liittymälle kerrottiin arvio liittymien toteutuskustannuksista, noin 200 000 €. Liittymä totesi kustannuksen liian suureksi ja lähti toteutta-

maan palvelua vaihtoehtoisella ratkaisulla. Sähkötukulautojen latauspisteet on nyt liitetty olemassa olevien kiinteistöjen sähköverkkoon. Vuosaaressa on käytössä 28 sähkötukulaudan latauspistettä rakentamatta yhtään katualueen sähköliittymää. Mikäli tämä olisi pitänyt tehdä päätösluonnoksen mukaisella ratkaisulla, palvelu ei olisi todennäköisesti vielä käytössä, koska noin suurta määrää liittymiä ei olisi tuossa aikataulussa pystytty toteuttamaan ja ratkaisu olisi varmasti tullut kokonaiskustannuksiltaan huomattavasti kalliimmaksi kuin nykyinen toteutus. Lisäksi päätösluonnoksen mukainen ratkaisu olisi kaduilla tapahtuvan rakentamisen aiheuttaman haitan myötä hankaloittanut asukkaiden ja muiden alueella liikkujien jokapäiväistä kulkemista tavalla, jota ei taloudellisesti voi edes mitata. Eli tässä esimerkiksi nykyinen hinnoittelu, missä liittyjä maksaa tilaamansa palvelun kustannuksen, ohjasi sähkömarkkinalain tavoitteiden mukaisesti kustannus- ja ympäristötehokkaimpaan sähköverkon ratkaisuun. Lisäksi jäi huomattava määrä liikennettä häiritseviä työmaita pystyttämättä. Voi todeta, että tässä toteutui yhteiskunnan etu.

Yleisellä alueella sijaitsevan liittymän tarvetta ei voi rinnastaa asemakaava-alueen kiinteistöjen sähköliittymien tarpeisiin. Näiden erilaisten tarpeiden ja toteutustapojen ei sähkömarkkinalain säädösten perusteella tarvitse eikä pidä olla sähköverkon liittymien hinnoittelukäytäntöjen osalta samanlaisia (tasapuolinen ja syrjimätön). Sekä liittyjän että verkonhaltijan kannalta kyseessä on toisistaan poikkeavat tilanteet. Verkonhaltija varautuu aina sähköverkon suunnittelussa asemakaavan mukaisiin kiinteistöjen sähkönkäyttötarpeisiin. Yleisen alueen liittymien sähkön tarve tulee useimmiten jälkikäteen valmiiksi rakennettuun ympäristöön. Tähän verkonhaltijalla ei ole mitään mahdollisuutta etukäteen varautua. Liittyjän kannalta asemakaava-alueen kiinteistö on luonteeltaan pysyvä ja tarkasti tiettyyn paikkaan sidottu. Yleiselle alueelle toteutettu sähkönkäyttötarve on monesti luonteeltaan tilapäinen ja paikka ei ole tarkasti tiettyyn kohtaan sidottu, kuten edellä todettu Vuosaaren sähkötukulautojen pilotti.

Päätösluonnoksen mukaisen ratkaisun jälkeen yleisen alueen liittymien määrä ja niiden toteutuskustannukset tulevat todennäköisesti kasvamaan edelleen, mikä tulee jatkossa johtamaan vielä aiemmin todettua korkeampiin liittymismaksuihin kaikkien liittyjien osalta. Tämä osaltaan tullee johtamaan liittyjien lukuisiin kyselyihin ja selvityspyyntöihin liittymismaksujen suuruuden perusteista.

6. Nimilyhenteet päätösluonnoksessa

Päätöksessä Helen Sähköverkosta käytetään vaihtelevasti koko nimeä, lyhennettä Helen tai HSV. Helen -nimi viittaa virheellisesti Helen Sähköverkon konserniyhtiöön, Helen Oy, jolla ei ole tämän ratkaisun kanssa mitään tekemistä. Päätöksen kaikissa kohdissa tulee selkeyden vuoksi käyttää Helen Sähköverkosta sen koko nimeä.

Helen Sähköverkko Oy:n täydennys lausuntoonsa

Lausunnolla täydennetään ja tarkennetaan aiemmin esitettyä seuraavin kohdin:

1. Päätöksellä luodaan aivan uutta hallintokäytäntöä, yleisen alueen ratkaisusta ei ole aiempia ratkaisuja
2. Päätöksen velvoite palauttaa kerätyt maksut tulee kumota
3. Tulee poistaa tai korjata ratkaisuihin olevat selvät asiavirheet.

Seuraavassa on yksityiskohtaisemmat perustelut kunkin asiakohdan osalta.

1. Päätöksellä luodaan uutta hallintokäytäntöä

Valituksen alainen tapaus koskee yleisellä alueella sijaitsevaa liittymää. Ratkaisun keskeisin riidanalainen asia on liittämiskohdan sijainti ja siitä seuraavan liittymisjohdon rakentamiskustannusten kohdistuminen asiakkaalle itselleen vai jakeluverkonhaltijana Helen Sähköverkolle.

Sähkömarkkinalaki, muut säädökset tai niiden esityöt eivät yksiselitteisesti lausu sähköverkon liittämiskohdasta.

Sähkömarkkinalain 20 §:ssä säädetään liittymisvelvollisuudesta. Valituksen alaisessa tapauksessa Helen Sähköverkko ei ole kieltäytynyt liittämästä valittajan sähkönkäyttöpaikkaa sähköverkkoonsa. Erimielisyys on koskenut vain liittymisjohdon rakentamisesta aiheutuvia veloituksia ja siten liittymiskohtaa, jossa liittyy verkkoon liittyy.

Edelleen sähkömarkkinalain 20 §:ssä säädetään, että liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Lain esitöissä (HE 127/2004 vp, s. 7) tasapuolisuuden on todettu liittyvän myös asiakasryhmien välisiin suhteisiin ja silloin tarkastelun kohteena on se, ettei mikään asiakasryhmä kanna suhteettoman suurta osuutta yritykselle suoritettavista maksuista.

Mikäli päätösluonnoksen mukainen ratkaisu olisi lopullinen, tarkoittaisi se käytännössä, että pientaloliittyjien liittymismaksut nousisivat merkittävästi ja he Helen Sähköverkon käsityksen mukaan joutuisivat kantamaan myös suuren osuuden yleiselle alueelle toteutettavien liittymien liittymiskustannuksista. Päätösluonnoksen mukaisella ratkaisulla maksuja vieritetään julkisilta käyttäjiltä luonnollisten henkilöiden maksettavaksi.

Yleisten alueiden liittymistä ei ole aikaisemmin annettu Helen Sähköverkon tiedossa olevaa päätöstä. Kaikki aiemmat ratkaisut ovat koskeneet kiinteistön alueen rakennukselle toteutettavia liittymiä. Yleisen alueen liittymien peruste ja toteutus poikkeavat merkittävästi kiinteistöille tehtävistä liittymistä, kuten aiemmin lähettämässämme lausunnossa on yksityiskohtaisemmin todettu ja siten niissä sovellettavat ratkaisut voivat ja pitääkin olla toisistaan poikkeavia.

Nyt annettavalla päätöksellä luodaan edellä todetun mukaisesti kokonaan uutta yleisen alueen

liittymien hallintokäytäntöä, jonka ratkaisu ei ole sidottu aiempiin ratkaisuihin tai hallintokäytäntöön.

2. Velvoite palauttaa katualueen liittymän rakentamiskustannuksista kertyneet maksut

Valituksen alainen tapaus koskee yleisellä alueella sijaitsevaa liittymää. Liittymien hinnoittelua ja siinä noudatettavia käytäntöjä ohjaa Energiamarkkinaviraston päätös liittymien hinnoittelusta (Dnro 707/432/2010). Helen Sähköverkon yleisen alueen liittymien liittymiskohdan valinta on edellä todetun Energiamarkkinaviraston päätöksen mukainen.

Päätösluonnoksessa viitataan useassa kohdassa siihen, mitä Energiavirasto on päätöksessään Dnro 764/420/2013 todennut, muun muassa sivulla 16:

Jakeluverkonhaltijalla on velvollisuus tuoda sähkö tontin rajalle tai kiinteistön sisällä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen.

Valituksen alaisessa tapauksessa Helen Sähköverkko on tuonut sähkön yleiselle alueelle halutun liittymän liittyjän sähkökäyttöpaikan välittömään läheisyyteen, liittämiskohta on yleisellä alueella olemassa olevassa jakokaapissa tai muuntamossa. Helen Sähköverkon tiedossa ei ole, että lainsäädännössä tai viranomaispäätöksissä tarkennettaisiin termiä ”välitön läheisyys”, jonka perusteella Helen Sähköverkon tekemä ratkaisu olisi virheellinen tai lain vastainen.

Energiavirasto on päätösluonnoksessaan useaan kertaan viitannut olemassa olevaan hallintokäytäntöön. Päätösluonnoksessa valituksen alaista tapausta lähinnä vastaava tapaus on Etelä-Suomen Energia Oy:tä koskenut päätös Dnro 764/420/2013. Kyseinen päätös koski kiinteistön liittymää, jossa liittymispiste oli kiinteistön rajojen ulkopuolella. Se ei ole verrattavissa valituksen alaiseen päätökseen, jossa liittymispiste on määritelty saman kiinteistön eli yleisen alueen sisällä olevaan jakokaappiin. Mainitun päätöksen lisäksi Energiavirasto on kertonut antaneensa vastaavissa tapauksissa suullista neuvontaa, joka muodostaa osan Energiaviraston hallintokäytännöstä. Helen Sähköverkko ei ole eikä sen olisi pitänytkaan olla tietoinen viraston yksittäisissä tapauksissa muille verkonhaltijoille antamista ohjeista ja neuvoista, joita ei ole julkaistu missään.

Sähköverkon liittymiskohdasta ei ole yksiselitteistä lainsäädäntöä eikä edellä kerrotun kaltainen hallintokäytäntö voi velvoittaa Helen Sähköverkkoa ainakaan takautuvasti ennen nyt annettavaa päätöstä. Tämän johdosta päätösluonnoksesta tulee ennen lopullista päätöstä poistaa velvoite tehdä maksujen palautukset asiakkaille, joille Helen on vuodesta 2016 lähtien mahdollisesti määrittänyt liittymispisteen nyt annettavan ratkaisun pohjalta virheellisesti.

Päätös voi velvoittaa Helen Sähköverkkoa enintään siten, että EV:n päätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen Helen Sähköverkon on välittömästi korjaavana toimenpiteenä muutettava liittymispisteen määrittämistapaa päätöksen edellyttämällä tavalla.

Sen sijaan päätös ei voi velvoittaa Helen Sähköverkkoa korjaamaan tutkintapyyntöä tekijälle tehtyjen liittymissopimusten liittymispistettä eikä ainakaan vastaavia korjauksia myös muille asiakkaille.

3. Tulee poistaa tai korjata ratkaisuihin olevat selvät asiavirheet

Helen Sähköverkon yleisen alueen liittymien toteutuksen toimintamalliin on useissa kohdissa päätösluonnoksessa viitattu virheellisesti. Kaikki virheelliset toimintamallikuvaukset tulee poistaa tai muuttaa päätökseen. Merkittävimmät muutosta edellyttävät kohdat ovat päätösluonnoksen ratkaisun kaksi ensimmäistä kappaletta, joiden perustelu pohjautuu virheellisesti kerrottuun Helen Sähköverkon toimintamalliin.

Tarkennuksena vielä, että Helen Sähköverkko on toteuttanut kaikki yleisen alueen liittymät seuraavin periaattein:

- Liittyjä tilaa liittymän haluamaansa kohtaa yleiselle alueelle Helen Sähköverkon tilausjärjestelmällä
- Liittymän kanssa tehdään liittymissopimus, missä on todettu liittymismaksu ja asiakkaan sitoumus maksaa lisäksi kaikki liittymisjohtoon rakentamisesta aiheutuvat kustannukset

Liittymästä ei edellytetä mitään muita toimenpiteitä kuin tehdä tilaus ja sopimus liittymästä sekä maksaa sopimuksen mukaiset maksut. Näiden myötä liittymä saa liittymisjohtoon sähkökäyttöpaikkaansa. Lisäksi liittymisjohto jää Helen Sähköverkon omistukseen, jolloin liittymällä ei ole mitään liittymisjohtoon elinkaarenaikaista huolta mahdollisten vikaantumisten korjauksista tai kaapelin uusinnasta sen elinkaaren päättyessä. Tämän helpommaksi asiaa on vaikea liittymän kannalta saada. Erimielisyydessä on kyse ainoastaan liittymispisteen määrittämisestä sekä kenen vastuulla on rakentaa yleisen alueen liittymisjohto ja vastata näistä seuraavista liittämisen kustannuksista.

Edellä todetun perusteella päätöksessä ei voi olla kyse siitä, että nykyinen yleisen alueen liittymän toteutus olisi liittymälle vaikeaa tai hankalaa, kun liittymän ei missään tilanteessa tai tapauksessa tarvitse rakentaa tai rakennuttaa liittymisjohtoa katualueella. Kaikki tällaiseen toimintamalliin tai tekemiseen viittaavat lauseet tulee päätöksestä poistaa selkeinä asiavirheinä. Esimerkkejä virheellisistä lauseista:

s. 1

"...liittämisen toteuttamiseksi on ollut liittymisjohtojen rakennuttaminen hankalissa olosuhteissa liittymän hallinnoiman alueen ulkopuolella yleisellä katualueella..."

"... yhtiö on vaatinut vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvilta liittymiltä liittymän sijainnista riippuen liittymisjohtoon rakentamista oman kiinteistön ulkopuolella yleisellä katualueella..."

Päätöksestä tulee poistaa kaikki vastaavat virheellisesti Helen Sähköverkon nykyistä toimintamallia kuvaavat tekstit.

Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

1 §:n mukaan:

”Tämän lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.”

3 §:n 1 momentin 1, 5 ja 6 kohdan mukaan:

”Tässä laissa tarkoitetaan:

1) sähköverkolla toisiinsa liitetyistä sähköjohdoista, sähköasemista sekä sähköverkon käyttöä ja sähköverkkopalveluiden tuottamista palvelevista muista sähkölaitteista ja sähkölaitteistoista, järjestelmistä ja ohjelmistoista muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu sähkön siirtoon tai jakeluun

...

5) liittymisjohdolla yhtä sähkönkäyttöpaikkaa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähköjohtoa, jolla liittynyt tai liittyvät liitetään sähköverkkoon

6) sähköverkkotoiminnalla sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa”

4 §:n mukaan:

”Sähköverkkotoimintaa saa harjoittaa Suomessa sijaitsevassa sähköverkossa vain Energiamarkkinaviraston myöntämällä luvalla (*sähköverkkolupa*).

Sähköverkkolupaa ei voida siirtää toiselle. Luvanvaraista ei ole sähköverkkotoiminta, jossa sähköverkolla hoidetaan vain kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähkötoimitusta.”

13 §:n mukaan:

Jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan.

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

- 1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;
- 2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;
- 3) kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko;
- 4) verkonhaltija antaa toiselle suostumuksen verkon rakentamiseen.

18 §:n mukaan:

”Verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.”

19 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan:

”Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja tai voimalaitoksia”

20 §:n mukaan:

”Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Dnro 1610/420/2018

Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta.”

24§:n mukaan

”Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

...

Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon.”

106 §:n 2 momentin mukaan

”Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista.”

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

2 §:n mukaan:

”Tätä lakia sovelletaan niiden valvonta- ja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiaviraston tehtäviksi:

- 1) sähkömarkkina-laissa (588/2013) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä;”

9 §:n mukaan:

”Jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitettussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.”

10 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan:

Dnro 1610/420/2018

"Energiamarkkinaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

...

4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;"

12 §:n mukaan:

"Sähköverkonhaltijaan ja järjestelmävastaavaan kantaverkonhaltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

- 1) sähkömarkkina-asetuksissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;
- 2) sähkökauppa-asetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevista komission asetuksista ja päätöksistä;
- 3) sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevista komission asetuksista ja päätöksistä;"

29 §:n mukaan:

"Energiamarkkinaviraston on käsiteltävä sille osoitetut verkonhaltijoita sekä maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyyntö kahden kuukauden kuluessa tutkintapyyntöön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyyntöön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyyntöön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyyntöön tekijän suostumuksella."

38 §:n mukaan:

"Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään."

40 §:n mukaan:

”Ennen tämän lain voimaantuloa annetut 10 §:ssä tarkoitetut vahvistuspäätökset jäävät voimaan tämän lain voimaantullessa ja niitä voidaan muuttaa siten kuin tässä laissa säädetään.”

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)

161 §:n mukaan:

”Kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sijoittamisen omistamalleen tai hallitsemalleen alueelle, jollei sijoittamista muutoin voida järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sama koskee johtoihin liittyviä vähäisiä laitteita, rakennelmia ja laitoksia. Johtoa tai muuta laitetta ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan alueen kaavoitusta tai kaavan toteuttamista. Jollei sijoittamisesta ole sovittu kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa, sijoittamisesta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle aiheuteta tarpeetonta haittaa.

Sopimus 1 momentissa tarkoitettujen laitteiden sijoittamisesta sitoo myös kiinteistön uutta omistajaa ja haltijaa.

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla on oikeus saada korvaus 1 momentissa tarkoitettujen johdon tai muun laitteen sijoittamisesta aiheutuvasta haitasta ja vahingosta. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan lunastuslain mukaisessa järjestyksessä.”

Sähkömarkkinalain esityöt

Hallituksen esitys eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi (HE 20/2013 vp)

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp yleisperustelut, s.11) mukaan:

”Sähköverkkopalvelujen hinnoittelun tulee olla kohtuullista. Tällä tarkoitetaan ensinnäkin sitä, että hintojen tulee vastata verkkotoiminnan kustannuksia ja liiketoiminnasta saatava tuotto on pidettävä kohtuullisena. Kohtuullisen tuoton puolestaan tulee heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka sähköverkon omistajan verkko toimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta. Verkonhaltijalla ei ole markkinoilta tulevaa painetta pitää hintojaan alhaalla tai kannustinta tehostaa toimintaansa. Kustannustehottomuus on mahdollista kompensoida korkeammilla hinnoilla. Kohtuullisen hinnoittelun vaatimukseen sisältyy tämän vuoksi sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti. Verkkopalvelujen hinnoittelun kustannusvastaavuusvaatimuksen johdosta kunkin verkonhaltijan palvelujen hintataso määräytyy kunkin sähköverkon oman kustannustason perusteella.

Sähköverkkopalvelujen hinnoittelun tulee lisäksi olla syrjimätöntä.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 3 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Liittymisjohdon määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi käsittämään myös useamman voimalaitoksen yhteenliitetyt liittymisjohdot.

Liittymisjohto olisi sähköjohto, jolla kiinteistöä tai sitä vastaavaa kiinteistöryhmää taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta palvelevat verkot liitetään sähköverkonhaltijan sähköverkkoon. Liittymisjohdon keskeinen tunnusmerkki on, että se palvelee yhtä liittyjää tai yhtä tai useampaa voimalaitosta.

Liittymisjohto yhdistäisi aina yksittäisen sähkönkäyttöpaikan taikka yksittäisen voimalaitoksen tai useita voimalaitoksia verkonhaltijan sähköverkkoon. Tässä tarkoitetulla yksittäisellä käyttöpaikalla voisi olla sähkönkulutuksen lisäksi myös sähköntuotantoa.

Yhdessä liittymässä voisi olla myös useita sähkönkäyttäjiä. Tästä esimerkkeinä ovat kerros- tai rivitalo, jossa on useita huoneistoja taikka teollisuuskiinteistö, jossa toimii useita yrityksiä. Kahden verkonhaltijan verkot yhdistävä johto ei olisi liittymisjohto, koska johtoon sovelletaan verkonhaltijoiden yleisiä velvoitteita kuten siirto- ja liittymisvelvoitetta. Liittymisjohdon jännitetaso ei vaikuttaisi johdon luonteeseen. Lisäksi liittymisjohto voisi jatkossa myös ylittää valtakunnan rajan. Liittymisjohtoon ei sovellettaisi näistä muutoksista huolimatta verkonhaltijaa koskevia yleisiä velvoitteita. Vähintään 110 kilovoltin liittymisjohtoihin sovellettaisiin kuitenkin lain 3 luvun mukaista suurjännitejohtojen rakentamisen hankelupamenettelyä.

Liittymisjohdon määritelmän muuttaminen mahdollistaisi esimerkiksi usean erillisen tuulivoimalan tai -puiston liittämisen sähköverkkoon yhteisellä liittymisjohdolla. Ehdotuksen mukaan liittymisjohdolla tarkoitettaisiin yhtä sähkönkäyttöpaikkaa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähköjohtoa, jolla liittyjä tai liittyjät liitetään sähköverkkoon.

Sähköverkkotoiminnalla tarkoitettaisiin sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön. Sähköverkkotoiminta on ymmärrettävä liiketoimintakokonaisuudeksi, joka verkkosäätelyn tavoitteiden turvaamiseksi olisi luvanvaraista toimintaa. Pykälän 6 kohdassa lisäksi kuvattaisiin, mitkä toiminnot sähköverkonhaltijan harjoittamina kuuluisivat sähköverkkotoimintaan.

Näitä toimintoja olisivat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asia-

Dnro 1610/420/2018

kaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita niihin verrattavissa olevia verkon palveluja varten. Nämä toiminnot muodostaisivat yhdessä luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan nimellä harjoitettavan liiketoiminnan. Yksittäisinä toimintoina kyseiset toiminnot eivät olisi luvanvaraista elinkeinotoimintaa.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 18 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Pykälään esitetään uutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä täsmen-tävää säännöstä verkonhaltijoiden yleisestä tasapuolisuusvelvolli-suudesta verkkopalvelujen tarjonnassa. Säännös olisi yhdenmu-kainen voimassa olevan sähkömarkkinalain soveltamiskäytännön periaatteiden ja sähkömarkkinadirektiivin vaatimusten kanssa. Säännöksen mukaan verkonhaltijan olisi tarjottava sähköverk-konsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saisi olla perusteetto-mia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai ra-jauksia.

Verkkopalvelujen tarjonnan tulisi tapahtua verkon käyttäjille tasa-puolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille. Palvelun ehdot eivät esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä ver-kossa siirretään. Sähkön ostajan palvelu ei saisi liioin muuttua pe-rusteetta, kun sähköntoimittaja vaihtuu. Verkkopalvelujen ehdot voisivat kuitenkin vaihdella palvelujen käytön suhteen erikokoisten tai -tyyppisten verkon käyttäjien välillä. Myös lainsäädännön ver-konhaltijoille asettamat vaatimukset voivat edellyttää tai oikeuttaa erilaiseen palveluun eri verkonkäyttäjryhmien osalta. Saman ver-konkäyttäjryhmän sisällä tulisi kuitenkin soveltaa yhtäläisiä eh-toja ja palveluperiaatteita.

Yleisistä myyntiehdoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määritellä yleisten ehtojen perusteella. Sitä vastoin verkonhaltijan kilpailuti-lanne viereisen verkonhaltijan kanssa, mikä on joissain tapauk-sissa mahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena olevaan verkon käyttäjään muista poikkeavia ehtoja ja palvelupe-riaatteita.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Sähköverkkojen toiminnallisten ominaisuuksien sääntely olisi tar-peen myös siksi, että verkonhaltija on pääsääntöisesti monopoli-asemassa. Muilla ei ole yleensä mahdollisuuksia rakentaa verkkoa olemassa olevan verkon vaikutusalueelle; jakeluverkonhaltijalla on monopoli jakeluverkon rakentamiseen ja muissakin verkoissa kil-pailevan yhteyden rakentaminen on useimmiten taloudellisesti tai

Dnro 1610/420/2018

ympäristösyistä mahdotonta. Verkon käyttäjän mahdollisuudet saada verkkopalveluja ovat siten riippuvaisia sen verkonhaltijan toimenpiteistä, jonka verkkoon tämä on liittynyt tai aikoo liittyä.

...

Kehittämisvelvollisuuden piiriin katsottava verkonhaltijan toiminta on luonteeltaan siinä määrin yleistä ja palvelee verkon tai sen osan käyttäjiä yleisesti, että sen aiheuttamat kustannukset kohdistettaisiin yleisesti verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, ei yksittäiselle verkon käyttäjälle.

...

Pykälän 1 momentin mukaan verkonhaltijan tulisi riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että verkonhaltijan tulisi pitää verkon käyttövarmuus yleisesti hyväksyttävällä tasolla. Tämä taso määräytyisi sähkömarkkina-alaissa säädettyjen vaatimusten perusteella. Lisäksi verkonhaltija rakentaisi ja vahvistaisi verkkoaan niin, että verkon käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulisivat tyydytetyiksi.

...

Verkon kehittämisvelvollisuus olisi rajattu verkon käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin. Verkon käyttäjän haluaman palvelun poikkeuksellinen laatu, tarvittavan verkonvahvistamisen vaatima aika, verkonrakentamisen lupamenettelyt ja muut vastaavat seikat voivat estää tai rajoittaa verkonhaltijaa toimimasta verkon käyttäjän haluamalla tavalla.

...

Sähköjärjestelmän näkökulmasta keskeinen vaatimus sähköverkoille olisi, että ne toimisivat yhteensopivasti sähköjärjestelmän kanssa ja että ne voidaan tarvittaessa liittää yhteen toisten sähköverkkojen kanssa. Edelleen sähköverkolta odotetaan myös sitä, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia. Verkonhaltijan tulisi kyetä muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 20 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Pykälässä säädettäisiin kaikkien sähköverkonhaltijoiden tehtäviin kuuluvasta liittämisvelvollisuudesta. Liittämisvelvoitteen tarkoituksena on turvata, että kaikilla sähkönkäyttäjillä olisi mahdollisuus ostaa sähköä. Samoin kaikki sähköntuottajat pääsisivät verkkoon myymään sähköä, mikä koskisi yhtäläisesti myös sähkön

Dnro 1610/420/2018

pientuottajia. Verkonhaltijalla olisi pyynnöstä velvollisuus liittää kaikki toiminta-alueensa halukkaat verkon käyttäjät verkkoonsa. Liittämisvelvollisuus koskisi sekä uuden sähkönkäyttöpaikan tai voimalaitoksen liittämistä samoin kuin sovitun siirtotehon muutosta olemassa olevassa liittymässä.

Kanta- ja jakeluverkossa verkonhaltijan toiminta-alueen muodostaisi sen vastuualue. Suurjännitteisessä jakeluverkossa verkonhaltijan liittämisvelvollisuus koskisi aluetta, jolla sijaitsevien verkon käyttäjien olisi teknisesti, taloudellisesti tai maankäytöllisesti edullisempaa liittyä kyseisen verkonhaltijan kuin jonkun toisen verkkoon. Useimmissa tapauksissa rajanveto toiminta-alueiden välillä on selvä myös suurjännitteisessä jakeluverkossa. Koska verkonhaltijalla on mahdollisuus periä kaikki liittämistä aiheutuvat, kohtuulliset kustannukset liittyjältä, edellisellä ei ole syytä torjua halukasta liittyjää liittymästä sähköverkkoon, mutta liittyjällä on syy etsiä verkko, johon on edullisinta liittyä.

Kuten nykyisinkin, verkonhaltijalla olisi oikeus periä liittämistä kohtuullinen liittymismaksu. Liittämisen edellytyksenä olisi myös, että liitettävä sähkölaitteisto täyttäisi tarvittavat tekniset vaatimukset. Verkonhaltijan liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulisi olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä. Niissä olisi lisäksi otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot.

Verkonhaltijan tulisi julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt. Lain 27 §:n vaatimuksen mukaisesti verkonhaltijan tulisi lisäksi julkaista muutkin liittämispalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Ehtojen ja vaatimusten julkaiseminen koskisi sekä sähkönkäyttäjiä että sähköntuottajia.

Verkonhaltijan edellytettäisiin myös antavan liittyjälle tämän pyynnöstä kattavan ja riittävän yksityiskohtaisen arvion liittymiskustannuksista sekä arvion liittymän toimitusajasta.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 24 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevat yleiset säännökset. Pykälässä säädettäisiin verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevista yleisistä säännöksistä. Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin nykyisen sähkömarkkinalain soveltamiskäytäntöä. Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin kuitenkin nykyistä sääntelyä siten, että hinnoittelun olisi kokonaisuutena arvioiden oltava kohtuullista.

Pykälän 1 momentin mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Tämä merkitsee,

että tietty palvelu on tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille asiakkaille. Siirto- tai jakeluhinta ei esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä siirretään. Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähkön myyjä vaihtuu.

...

Monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella. Verkkotoiminnan hinnoitteluun ei kohdistu markkinoilta tulevaa painetta, jolloin verkonhaltijalla ei ole kannustinta tehostaa toimintaansa. Mahdollinen kustannustehottomuus voidaan kompensoida korkeammilla hinnoilla, joten monopolihinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Hinnoittelun kohtuullisuuteen sisältyy sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti, jonka avulla voidaan varmistaa, että verkonhaltijan toiminnan kustannustehokkuus toteutuu.

Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä.

Toisaalta verkonhaltijalle tulee turvata kohtuullinen korvaus verkkopalveluista omaisuuden kohtuullisen käyttömahdollisuuden säilymiseksi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton. Kohtuullisen tuoton tulisi puolestaan heijastaa sitä taloudellisen riskin tasoa, joka sähköverkon omistajan verkkotoimintaan sijoittamaan pääomaan kohdistuu toiminnan harjoittamisesta sekä ottaa huomioon alhaiset vieraan pääoman rahoituskulut ja laitteistojen pitkä käyttöikä.

Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen. Verkonhaltija saattaisi tehtäviensä täyttämiseksi joutua investoimaan niin suuriin hankkeisiin, että sen tavanomaisen toiminnan rahoittamiseen riittävä tulorahoitus ei vält-

tämättä riittäisi rahoittamaan kysymyksessä olevia hankkeita. Tällöin verkonhaltijan tulisi turvautua pääomarahoitukseen. Tämä on perusteltua, koska pääomarahoitus on rahoitusteoreettisesti tehokas tapa rahoittaa investointeja ja sähköverkkotoiminta on sen monopoliluonne huomioon ottaen vähäriskistä liiketoimintaa.

Pykälän 3 momentin mukaan verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajouksia. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot. Säännöksen tarkoituksena on turvata, että verkkopalvelujen ehdot ovat asiallisia eivätkä perusteettomasti rajoita asiakkaan mahdollisuuksia käyttää verkkoa. Esimerkiksi siirtopalvelun ehdoissa on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokas käyttö. Sen vuoksi verkonhaltijalla on oikeus asettaa verkon toiminnan turvaamisen kannalta perusteltuja ehtoja, jotka voivat rajoittaa tai muuten vaikuttaa asiakkaan edellytyksiin käyttää verkkoa. Sitä vastoin rajoitukset, jotka olisivat näennäisesti yleisiä ja tasapuolisia mutta tosiasiallisesti räätälöity koskemaan vain muita kuin asianomaista verkkoa omistavaa myyjää, olisivat kiellettyjä.

Verkkopalvelujen hinnoittelussa on lisäksi otettava huomioon kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon. Säännöksessä tarkoitettuja hyötyjä ovat esimerkiksi verkostohäviöiden väheneminen sekä verkonhaltijan maksettaviksi kuuluvien ylemmän verkkotason maksujen pieneneminen. Säännöksellä täsmennetään verkkopalvelujen hinnoittelun kustannusvastaavuuden toteutumista eri asiakasryhmien välillä sekä verkonhaltijan eri tariffien välillä.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 56 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Säännöksellä ei muutettaisi muilta osin verkon kehittämisvelvollisuuden ja liittämisvelvollisuuden välisen rajanvedon vaikutuksia liittymismaksujen ja siirtomaksujen määrittelyyn. Liittyjä olisi siten velvollinen edelleen suorittamaan korvauksen yksinomaan sitä palvelevan verkonosan ja laitteistojen rakentamisesta.”

Lain esitöiden (HE 127/2004 vp, s. 7) mukaan:

”Taloustieteessä luonnolliseen monopoliin on katsottu liittyvän ongelmia, joiden vuoksi se tarvitsee julkista sääntelyä. Sääntelyn avulla pyritään kontrolloimaan yrityksen markkinavoiman käyttöä ja ehkäisemään monopolihinnoittelua, kannustamaan toiminnan tehostamiseen sekä tehokkaan hinnoittelurakenteen luomiseen.

Luonnollisen monopolin erityisvalvonnan keskeisiä tavoitteita ovat tasapuolisuus, jatkuvuus ja tehokkuus. Tasapuolisuudella tarkoitetaan yhteiskunnan sisäistä tulonjakoa valvottavien yritysten omistajien ja asiakkaiden välillä. Tuottotaso ei saa olla liian korkea

Dnro 1610/420/2018

esimerkiksi suhteessa aiheuttamiinsa kustannuksiin. Tasapuolisuus liittyy myös asiakasryhmien välisiin suhteisiin ja silloin tarkastelun kohteena on se, ettei mikään asiakasryhmä kanna suhteettoman suurta osuutta yritykselle suoritettavista maksuista suhteessa aiheuttamiinsa kustannuksiin. Vastaavasti myös valvottavien yritysten kohtelun edellytetään olevan tasapuolista. Jatkuvuudessa on kyse siitä, että valvonnan on varmistettava tarpeelliset investoinnit valvottavalle alalle. Riittävän toimitusvarmuuden turvaaminen on keskeinen tavoite energia-alan luonnollisten monopolien erityisvalvonnassa. Tehokkuus puolestaan tarkoittaa asiakkaan haluaman palvelun aikaansaamista mahdollisimman alhaisin kustannuksin.”

Energiaviraston vahvistuspäätös liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi

Energiaviraston menetelmät liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi

Energiavirasto on määrittänyt vahvistuspäätöksen (Dnro 707/432/2010, jäljempänä vahvistuspäätös) liitteessä Helen Sähköverkko Oy:n noudatettavaksi menetelmät sähkönkäyttöpaikkojen liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi. Vahvistuspäätöksen mukaan verkonhaltijan on laadittava hinnoitteluperiaatteet, jotka perustuvat vahvistuspäätöksessä vahvistettuihin menetelmiin. Päätösten sisältämät periaatteet ovat kaikille jakeluverkonhaltijoille samat. Helen Sähköverkko Oy:tä koskeva vahvistuspäätös on lainvoimainen ja sitä on tullut noudattaa 1.5.2011 alkaen tehtäviin sähkön liittymissopimuksiin. Alla on kuvattu vahvistuspäätöksen hinnoittelumenetelmät pääpiirteissään.

Vahvistuspäätöksellä vahvistetut hinnoittelumenetelmät

Liittymismaksuun ei saa sisältyä asiakkaan liittymisjohdon rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia. Liittymien hinnoittelu perustuu rakennuskustannuksiin sekä kapasiteettivarausmaksuun.

Pienjännitejakeluverkoissa noudatettavia periaatteita ovat vyöhykehinnoittelu, aluehinnoittelu, teholiittymät sekä tapauskohtainen hinnoittelu. Olemassa olevan pienjänniteverkon alueella pääsääntöisenä hinnoittelumenetelmänä käytetään vyöhykehinnoittelua. Vahvistuspäätöksen mukaan vyöhykkeiden välillä liittämistä ja rakennuskustannukset voivat perustelluista syistä poiketa toisistaan. Vyöhykkeiden ulkopuolella liittymismaksun määrittämisessä on käytettävä todellisia liittymien rakentamisesta aiheutuvia sähköverkon rakennuskustannuksia sekä kapasiteettivarausmaksua.

Vyöhykehinnoittelun alueen ulkopuolella käytetään ensisijaisesti aluehinnoittelua. Tapauskohtaista hinnoittelua käytetään, jos aluehinnoittelun soveltamiselle ei ole edellytyksiä. Pienjänniteteholiittymien hinnoittelumenetelmää sovelletaan suuritehoisille pienjänniteliittymille tilanteissa, joissa verkonhaltijalla ei ole hinnastossaan valmiiksi määritettynä kyseistä liittymätehoa vastaavaa liittymähintaa.

Vyöhykehinnoittelu

Vyöhykehinnoittelulla tarkoitetaan pienjänniteliittyjien jakamista yhdenmukaisesti maantieteellisen sijaintinsa perusteella erilaisiin hintavyöhykkeisiin. Olemassa olevien muuntopiirien alueella on kaikki liittyjät otettava rajoituksetta vyöhykehinnoittelun piiriin, jos ne sijoittuvat linnuntietä mitaten alle 600 metrin etäisyydelle olemassa olevista muuntamoista. Kaikki asemakaava-alueen liittyjät kuuluvat rajoituksetta vyöhykkeelle 1, jolloin halukkaat liittyjät etäisyydestä riippumatta liitetään sähköverkkoon hinnastossa esitetyllä vyöhykkeen 1 liittymähinnalla. Vyöhykkeiden sisäpuolella, on kaikki ne liittyjät saatettava vyöhykehinnoittelun piiriin, jotka voidaan verkonhaltijan asettamat tekniset reunaehdot huomioiden liittää olemassa olevaan muuntopiiriin. Käytännössä verkonhaltijan asettamat tekniset reunaehdot asettavat vyöhykkeiden ulottuvuudelle teknisen takarajan [m], jonka taakse sijoittuvat liittyjät kuuluvat aluehinnoittelun piiriin, mutta voidaan tapauskohtaisen tarkastelun jälkeen liittää olemassa olevaan muuntopiiriin. Tämän teknisen takarajan muodostaman alueen, jonka sisällä olevat liittyjät kuuluvat vyöhykehinnoittelun piiriin, on ulotuttava suoraan mitattuna vähintään 600 metrin etäisyydelle olemassa olevalta muuntamolta. Vyöhykkeillä saa käyttää sulakekokoon liittyviä rajauksia, jolloin tietyn sulakekoon ylittävät liittymät voidaan rajata kokonaan vyöhykehinnoittelun ulkopuolelle. Vyöhykkeen 1 ulkopuolisen alueen saavuttaessa asemakaava-alueen statuksen muuttuvat ne automaattisesti vyöhykkeen 1 hinta-alueeksi.

Aluehinnoittelu

Aluehinnoittelulla tarkoitetaan tietyn ennalta rajatun, vyöhykehinnoittelun ulkopuolelle jäävän alueen liittyjien liittymähinnan määrittelyä. Aluehinnoittelu voidaan määrittää joko yhden tai useamman muuntopiirin alueelle. Aluehinta muodostuu jakamalla hinnoittelun kohteena olevalle rajatulle alueelle arvioitujen liittymien rakennuskustannukset sekä olemassa olevasta keskijänniteverkosta varatusta kapasiteetista aiheutuneet laskennalliset kustannukset (kapasiteettivarausmaksu) alueen potentiaalisten liittyjien määrällä.

Potentiaalisilla liittyjillä tarkoitetaan sellaisia liittyjiä tai sähkönkäyttöpaikkoja, joiden voidaan olettaa liittyvän kohtuullisen ajan kuluessa sähköverkkoon. Potentiaalisten liittyjien määrittelyn lähtökohtana on pidettävä olemassa olevia rakennuksia tai kaavoitettuja rakennuspaikkoja huomioiden myös mahdolliset poikkeuslupakohteet. Potentiaalisten liittyjien huomioinnissa ei saa käyttää liittyjämäärään kohdistuvia vähimmäisrajoituksia. Verkonhaltijan käyttämät perusteet potentiaalisten liittyjien määrittämisestä on kirjattava verkonhaltijan hinnoitteluperiaatteisiin.

Rakennuskynnyksellä tarkoitetaan koko alueen sähköistyskustannuksien prosentuaalista osuutta, jolla verkonhaltijan on käynnistettävä liittymien rakentaminen alueella. Rakennuskynnyksen verkonhaltija voi itse määrittää, mutta maksimissaan se saa olla 60 %. Verkonhaltijan käyttämä rakennuskynnys on myös kirjattava hinnoitteluperiaatteisiin.

Mikäli alueelta ei löydy rakennuskynnyksen ylittävää lukumäärää halukkaita liittyjiä, on halukkuutensa ilmoittaneille liittyjille tarjottava mahdollisuutta liittyä sähköverkkoon korotetulla liittymismaksulla. Tällöin korotetun liittymismaksun suuruus määritetään siten, että alueen rakennuskynnystä vastaava prosentuaalinen osuus sähköistämiskuluista jaetaan liittymishalukkuutensa ilmoittaneiden lukumäärällä.

Sovellettaessa korotettua liittymismaksua aluehinnoittelussa, on liittymissopimuksessa oltava jälkiliittyjälauseke. Jälkiliittyjälausekkeet on purettava ja tapauskohtainen hinnoittelu on korvattava aluehinnoittelulla siinä vaiheessa, kun verkonhaltijan asettama rakennuskynnys alueella täyttyy tai jälkiliittyjä lausekkeen voimassaolo päättyy. Jälkiliittyjälausekkeen voimassaoloaika on oltava vähintään 10 vuotta.

Tapauskohtainen hinnoittelu

Verkonhaltija voi käyttää tapauskohtaista hinnoittelua pelkästään tapauksissa, jotka sijoittuvat vyöhykehinnoittelun ja aluehinnoittelun ulkopuolelle sekä tilanteissa, joissa aluehinnoittelun alueen rakennuskynnys ei täyty. Tapauskohtainen hinta perustuu pelkästään kyseisen liittymän rakentamisesta aiheutuviin jakeluverkon rakennuskustannuksiin ja mahdolliseen kapasiteettivarausmaksuun.

Tapauskohtaisessa hinnoittelussa hinnoitteluperusteena tulee olla verkonhaltijan kohtuullisten teknisten vaatimusten täyttyminen verkkoon liittämiseksi, kun liittymä rakennetaan edullisimmalla mahdollisella tavalla. Verkonhaltija valitsee lopullisen verkon toteutustavan ja tämä voi poiketa tarjouksen laskentaperusteena olevasta suunnitelmasta, mutta sen ei tule vaikuttaa liittymismaksun suuruuteen. Tapauskohtaisessa hinnoittelussa liitettäessä uusi liittyjä olemassa olevaan muuntopiiriin, verkonhaltijan perimään liittymismaksuun saavat sisältyä pienjännitevarokkeet ja sen jälkeiset pienjänniteverkon rakennuskustannukset sekä kapasiteettivarausmaksu. Sovellettaessa kapasiteettivarausmaksua hinnoittelussa, ei verkonhaltija voi periä erikseen vahvistuskuluja.

Tapauskohtaista hinnoittelua sovellettaessa, on liittymissopimuksessa oltava määritettynä jälkiliittyjälauseke, mikäli liittymismaksu on korkeampi kuin uloimman vyöhykkeen maksu. Jälkiliittyjälausekkeen voimassaoloajan on oltava vähintään 10 vuotta.

Myös pienjänniteteholiittymissä sekä keskijänniteverkon ja suurjänniteverkon hinnoittelun lähtökohtana on liittymän rakentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä liittymän jännitetasolle määritetty kapasiteettivarausmaksu. Hinnoittelun tulee noudattaa seuraavaa muotoa:

$$a + b \times P,$$

missä a sisältää välittömät liittämisestä aiheutuvat verkonlaajennuskustannukset sekä mahdolliset liittymästä aiheutuvat verkonsuojauskustannukset [euroa], b on kapasiteettivarausmaksu, joka kattaa liittymän jännitetasosta riippuen olemassa olevan jakelumuuntamon, keskijänniteverkon ja päämuuntajan vahvistamisen [euroa / kVA] tai [euroa/MVA] ja P on liittymän liittymisteho [kVA] tai [MVA].

Kapasiteettivarausmaksu

Edelleen vahvistuspäätöksen mukaan kapasiteettivarausmaksulla katetaan uusien sähköliittymien rakentamisen aiheuttama olemassa olevan sähköverkon vahvistamistarve. Kapasiteettivarausmaksulla sähköliittymänhaltija saa myös oikeuden varata sähköverkon siirtokapasiteetista maksun suuruutta vastaavan määrän.

Vahvistuspäätöksessä on määrätty, että kapasiteettivarausmaksu tulee kerätä kaikilta liittyjiltä tasapuolisesti, eikä sitä voida kohdistaa tapauskohtaisesti tarkastellen vain yksittäiseen liittyjään, jonka liittyminen edellyttää kyseisen hetken siirtokapasiteettitilanteessa investointeja sähköverkon vahvistamiseen. Kapasiteettivarausmaksun suuruuden tulee olla suhteutettuna liittymää varten varatun sähkönsiirto-kaistan kokoon ja siitä verkonhaltijalle aiheutuviin kustannuksiin. Tehontarve ja siirtoetäisyys määräävät johdon vahvuuden ja vaikuttavat siten mitoituksen kautta sähköverkon arvoon.

Energiavirasto on määrittänyt vahvistuspäätöksen liitteessä menetelmät kapasiteettivarausmaksun laskemiseksi. Verkonhaltijan käyttäessä muuta kuin Energiaviraston esittämää kapasiteettivarausmaksun määrittämis menetelmää, tulee sen pyydettyä esittää käytössään oleva poikkeava menetelmä.

Selvyyden vuoksi Energiavirasto toteaa, että verkonhaltijan noudattaessa muuta kuin viraston esittämää kapasiteettivarausmaksun määrittämis menetelmää, sen tulee noudattaa sähkömarkkinalain säännöksiä, mukaan lukien sähkömarkkinalain 18, 19, 20 ja 24 §:n säännösten hinnoitteluperiaatteita sekä edelleen Energiaviraston vahvistamia menetelmiä sähkönkäyttöpaikkojen liittämistä perittävien maksujen määrittämiseksi.

Vahvistuspäätöksessä Energiavirasto on katsonut, että sähköverkon vahvistukseksi voidaan laskea vain verkkokomponentin korvaaminen sähkönsiirtokyvyltään vahvemmalla verkkokomponentilla. Vahvistuskustannukseksi lasketaan uuden verkkokomponentin osalta vain korvattavan verkkokomponentin jälleenhankinta-arvon ylittävä osuus siltä osin, kun se nostaa sähkönsiirtokykä. Näin tulee huomioitua nimenomaan tehonsiirtokapasiteetin nostosta syntyvät sähköverkon vahvistuskustannukset, jolloin ylläpito- tai laajennuskustannukset eivät vaikuta kapasiteettivarausmaksuun.

Vahvistuspäätöksen mukaan kapasiteettivarausmaksun laskemiseksi Energiaviraston esittämällä menetelmällä tulee verkonhaltijalla olla tiedossa keskimääräisen keskijännitelähdön pituus, suunnittelussa käytetty suurin sallittu jännitteenalenema, päämuuntajan suunniteltu normaali käyttöaste sekä keskijänniteverkon maakaapelointiaste.

Edelleen vahvistuspäätöksen perusteella siirrettäessä sähköä pitempiä matkoja, ei johtimen kuormitettavuus ole mitoittava tekijä vaan sallittu jännitteenalenema. Haja-asutusalueissa olosuhteissa toimivilla verkonhaltijoilla on tarve siirtää tehoa pitkiä matkoja, mutta tehonsiirron määrä ei ole yhtä suuri kuin kaupunkimaisissa olosuhteissa toimivilla verkonhaltijoilla. Tästä syystä on perusteltua, että verkonhaltijat voivat itse määrittää kapasiteettivarausmaksun määrityksessä käytettävän jännitteenaleneman suuruuden. Päätöksen mukaan kapasiteettivarausmaksun laskennassa käytettävän jännitteenaleneman on kuitenkin vastattava verkonhaltijan todellista toimintaympäristöä ja olemassa olevaa sähköverkkoa sekä verkonhaltijan käyttämiä suunnitteluperiaatteita.

Liittymän koon muuttaminen

Vahvistuspäätöksessä on määrätty, että verkonhaltijalla tulee olla liittymismaksuperiaatteissaan määritettynä hinnoittelumenetelmä pienjänniteliittymän ja keskijänniteliittymän koon muuttamista varten. Muutostilanteessa vanha liittymissopimus korvataan uudella liittymissopimuksella. Liittymän kokoa suurennettaessa voidaan suurentamisesta periä lisäliittymismaksu. Pienjänniteliittymillä lisäliittymismaksu on yleisesti hinnaston uutta ja olemassa olevaa liittymän sulakekokoa vastaavien liittymismaksujen erotus.

Vyöhykkeen 1 ulkopuolella sallitaan liittymän koon suurentamisen yhteydessä sulakekokoon liittyvä rajausta, jolloin näistä asemakaava-alueen ulkopuolisista tietyn sulakekoon rajauksen ylittävistä liittymistä voidaan periä tapauskohtainen lisäliittymismaksu.

Selvyyden vuoksi Energiavirasto toteaa, että verkonhaltijan soveltaessa tapauskohtaista lisäliittymismaksua, sen tulee noudattaa sähkömarkkinalain 18, 19, 20 ja 24 §:n säännösten hinnoitteluperiaatteita sekä edelleen Energiaviraston vahvistamia menetelmiä sähkönkäyttöpaikkojen liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi.

Pienjänniteteholiittymissä ja keskijänniteliittymissä tehonlisäyksen hinnoittelu perustuu tästä mahdollisesti aiheutuviin laajennuskustannuksiin sekä uuden ja vanhan liittymistehon väliseen erotukseen sekä kapasiteettivarausmaksuun.

Jälkiliittyjälausekkeen käyttö

Jälkiliittyjälausekkeella tarkoitetaan hyvitysehtoa, jonka perusteella liittyjälle tai useammalle liittyjälle palautetaan heidän aiemmin maksamiaan liittymismaksuja siinä vaiheessa, kun heidän rahoittamaansa verkonosaan liittyy uusia liittyjiä. Jälkiliittyjälausekkeen voimassaoloajan on oltava vähintään 10 vuotta.

Hinnoittelun kohtuullisuuden arviointi

Vahvistuspäätöksen mukaan Energiavirasto soveltaa sähköliittymien hinnoittelun kohtuullisuutta arvioidessaan julkaisemiaan sähköjakeluverkon komponenttien yksikköhintoja.

Selvyyden vuoksi Energiavirasto myös toteaa, että hallintokäytännön mukaisesti Energiavirasto käyttää kohtuullisuuden arvioinnissa myös vahvistuspäätöksen menetelmien periaatteita ja sähkömarkkinalakia sekä julkaisemaansa kapasiteettivarausmaksun määrittämiseen tarkoitettua laskentatyökalua.

Tekniset vaatimukset

Vahvistuspäätöksen mukaan verkonhaltijalla tulee olla määritettynä vastuualueellaan sovellettavat sähkönkäyttöpaikan liittämisestä koskevat kohtuulliset tekniset vaatimukset, jotka tulee olla riittävästi perustellut. Energiavirasto valvoo verkonhaltijan soveltamien teknisten vaatimusten kohtuullisuutta, syrjimättömyyttä ja tasapuolisuutta. Vahvistuspäätöksen mukaan samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä vaatimusten on oltava yhdenmukaiset, riippumatta siitä mihin kohtaan verkkoa liittyjä on liittymässä.

Perustelut

Energiaviraston toimivalta

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013). Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista.

Viraston valvonta kohdistuu sähkömarkkinoiden osapuolten toiminnan lainmukaisuuden valvontaan yleisellä tasolla. Virasto voi siten tutkia sähköyhtiöiden menettelyä vain siltä osin, kuin kysymys on sähkömarkkinalaissa, valvontalaissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetyistä tai määräyksissä määrättyistä asioista. Viraston toimivaltaan ei kuulu sähkömarkkinoiden osapuolten yksittäisten sopimusoikeudellisten riitojen ratkaiseminen. Virasto ei voi näin ollen ottaa kantaa esimerkiksi siihen, miten yksittäistä sopimusta koskeva erimielisyys tulee ratkaista. Sopimuksen tulkintaa ja täytäntöönpanoa koskevia riitoja ei siten käsitellä virastossa, vaan yleisessä alioikeudessa. Virastolla ei myöskään ole toimivaltaa käsitellä maankäyttöön liittyviä kysymyksiä.

Helen Sähköverkko Oy:n liittymien hinnoitteluperiaatteen sähkömarkkinalain ja vahvistuspäätöksen mukaisuus

Asiassa on kyse sähkömarkkinalain 20 §:n mukaisesta liittämisvelvollisuudesta. Kyse on yleiselle alueelle tai katualueelle tulevien vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittymille asetettujen vaatimusten ja ehtojen sekä niiden perusteiden tasapuolisuudesta ja kohtuullisuudesta. Asiassa tulee arvioida, onko liittymispisteen määrittämisperusteet asianmukaiset ja onko liittyjältä peritty korvaus liittymästä sekä sovittu liittymissopimus ollut kohtuullinen ja tasapuolinen ottaen huomioon sähkömarkkinalain asettamat tavoitteet ja velvoitteet sekä vahvistuspäätöksen (Dnro 707/432/2010) sisältö.

Liittymispisteen määrittämisessä on kyse liittyjän ja verkonhaltijan sopimasta omistusrajan määrittävästä liittymiskohdasta, jossa liittyjä liitetään sähköverkkoon. Liittymispisteen määrittämisellä on oleellinen vaikutus liittyjän ja verkonhaltijan välisiin vastuisiin ja liittyjältä liittymästä perittävään liittymismaksuun sekä verkonhaltijan verkkotoimintaan sitoutuneeseen oikaistuun verkkopääomaan.

Liittymän hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnin kannalta esillä olevassa asiassa keskeistä on se, mikä on ollut tosiasiallisesti sähköverkon rakentamista, ja onko vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjältä peritty säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin kuuluvia sähköverkon rakentamiskustannuksia muutoin kuin vyöhykemaksulla. Tähän arviointiin liittyy myös liittämistä koskevien vaatimusten kohtuullisuuden ja tasapuolisuuden arviointi ottaen huomioon sähkömarkkinalain tavoitteet ja velvoitteet.

Liittymien hinnoittelumenetelmien noudattamisen kannalta merkityksellistä on se, että vyöhykehintaan sisältyvää vastuualueen verkonhaltijan yksinoikeuden piiriin kuuluvaa sähköverkon rakentamista ei siirretä asiakkaan vastuulle perusteettoman

tai virheellisen liittymispisteen määrittämisen takia ja verkonhaltija rakentaa vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjälle vyöhykemaksua vastaan sähköverkon lähtökohtaisesti sähkönkäyttöpaikalle asti sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen.

Liittymispisteen määrittämiseen vaikuttavat tekijät

Liittymispisteen määrittämisessä on otettava huomioon liittämisvelvollisuus ja liittyjien tosiasiallinen oikeus kilpailuttaa liittymisjohto sekä liittämisen tekniset reunaehdot. Sähkömarkkinalain 20 §:n perusteella liittymispisteen määrittämisperusteiden tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimivuus ja tehokkuus. Sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n perusteella palvelujen tarjonnassa ja hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia ehtoja. Tarkoituksena on turvata, että verkkopalvelujen ehdot ja hinnoittelu ovat asiallisia eivätkä perusteettomasti rajoita asiakkaan mahdollisuuksia käyttää verkkoa.

Tehokkuudella tarkoitetaan asiakkaan haluaman palvelun aikaansaamista mahdollisimman alhaisin kustannuksin. Liittämisvelvollisuuden tarkoituksena on turvata, että kaikki sähkönkäyttäjät tai sähköntuottajat pääsevät sähköverkkoon ostamaan tai myymään sähköä siten, että hinnoittelu ja liittämisen vaatimukset sekä ehdot ovat tasapuolisia, syrjimättömiä, avoimia ja kohtuullisia. Verkkoon pääsy tulee pyrkiä tekemään mahdollisimman helpoksi ja kustannustehokkaaksi sekä syrjimättömäksi liittyjille, ottaen kuitenkin huomioon tekniset reunaehdot.

Liittymisjohdon pituutta ei ole voimassa olevassa laissa rajattu, joten liittyjällä on halutessaan oikeus sopia liittymispiste kauemmaksi sähkönkäyttö- tai sähköntuotantopaikasta. Tämä tarkoittaa sitä, että liittyjän tarpeesta johtuen ja liittyjän pyynnöstä liittymispiste voidaan määrittää kauemmaksi sähkönkäyttöpaikasta. Verkonhaltija ei voi itse kuitenkaan vaatia liittymispistettä kauemmaksi sähkönkäyttöpaikasta ilman perusteltuja teknisiä perusteita.

Liittymispisteen lähtökohtaisessa sopimisessa tulee ottaa huomioon edellä mainittu sähköjärjestelmän tehokkuus sekä sähköturvallisuus. Tavanomaisten jakeluverkon liittyjien osalta ei ole tarkoituksenmukaista tai perusteltua sopia liittymispistettä lähtökohtaisesti kovin kauaksi varsinaisesta käyttöpaikasta tai tuotantopaikasta, tai muutoinkaan sellaiseen pisteeseen, joka voisi johtaa rinnakkaisten sähköverkkojen rakentamiseen tai liittymisjohdon rakennuttamiseen liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella ja mahdollisiin ongelmiin sähköturvallisuudessa sekä liittymisjohtojen ylläpidossa. Lisäksi liittymispiste tulisi määrittää asiakkaan kannalta edullisimmalla tavalla, ottaen kuitenkin huomioon tekniset reunaehdot. Sähköverkkotoiminnan monopoliluonteella on nimenomaisesti haluttu estää rinnakkaisten sähköjohtojen rakentaminen, jolloin myös jakeluverkon liittymisratkaisut on tehtävä tämän mukaisesti.

Vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvien liittyjien kannalta edullisin tapa on määrittää liittymispiste sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen. Liittyjän hallinnoimalla tontilla liittyjälle tulee kuitenkin lähtökohtaisesti jättää vastuu lyhyen liittymisjohdon rakentamisesta, jotta liittymisjohdon kilpailuttamisesta sekä rakennuttamisesta liittyjän on lähtökohtaisesti mahdollista saada hyötyjä.

Tavanomaisen liittyjän kannalta liittymisjohdon rakentaminen on harvoin kannattavaa, jos liittymisjohto on pitkä tai jos sitä tehdään oman kiinteistön ulkopuolella. Näin ollen tavanomaiset liittyjät rakentavat liittymisjohtoa pääosin vain lyhyitä matkoja ja liittyjän hallinnoimalla alueella. Pitkiä liittymisjohtoja tehdään lähtökohtaisesti vain asiakkaan pyynnöstä ja silloin, jos liittyjä pystyy toteuttamaan pitkän liittymisjohdon omaavan liityntäratkaisun kokonaiskustannuksiltaan, liittymismaksu huomioiden, edullisemmin tai muulla tavalla tarkoituksenmukaisemmin kuin verkonhaltija.

Vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvilla liittymillä liittymismaksu perustuu keskimääräisiin vyöhykehintoihin, jonka maksamalla asiakas saa sähköverkon sovittuun liittymispisteeseen asti. Mitä kauemmaksi sähkönkäyttöpaikasta liittymispiste sijoitetaan vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvalla liittymälle, niin sitä epäedullisempi ratkaisu se lähtökohtaisesti on asiakkaalle, koska liittyjää joutuu tällöin rakentamaan enemmän liittymisjohtoa ilman, että liittymismaksu halpenisi samassa suhteessa. Näin ollen sähkömarkkinalain tehokkuusperiaatteen kannalta on perusteltua, että kaikille vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvilla liittymillä liittymispiste määritetään sähkönkäyttöpaikalle asti, joko tontin rajalle tai suuren tai yleisen alueen kiinteistön ollessa kyseessä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen.

Edellä oleviin kohtiin viitaten, liittämiselvöllisyys käytännössä velvoittaa verkonhaltijaa tuomaan jakeluverkon ja liittymispisteen liittyjän sähkönkäyttö- tai sähköntuotantopaikalle asti, varsinkin vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvilla liittymillä, jollei ole kunnollisia teknisiä perusteita määrittää liittymispistettä toisin tai ellei asiakas pyydä määrittämään liittymispistettä toisin. Tekniset raja-arvot ja niiden asettamat vaatimukset määrittävät viime kädessä rajat liittymispisteen toteuttamisvaihtoehdoille.

Liittymispisteen määrittämisessä on siis lähtökohtaisesti otettava huomioon, mihin asti verkonhaltijan liittämiselvöllisyyden voidaan katsoa ulottuvan ja toisaalta mitä liittymisjohdon vapaalla kilpailuttamisella on tavoiteltu. Jakeluverkossa liittämiselvöllisyys koskee verkonhaltijan vastuualuetta. Tämä tarkoittaa sitä, vastuualueellaan, varsinkin liittyjien hallinnoimien alueiden ulkopuolella, kuten yleisillä alueilla, verkonhaltija on velvoitettu rakentamaan liittämisen kannalta tarpeellista sähköverkkoa.

Liittymispisteen määrittäminen tulee jakeluverkossa tehdä lähtökohtaisesti siten, että jos liittymistä varten rakennettavan verkon voidaan katsoa kuuluvan osaksi sähköverkkotoimintaa, niin verkon rakentamista ei tule vierittää liittyjän vastuulle, koska se ei johda kokonaisuutena tehokkaampaan toimintaan. Liittyjän pyytäessä kuitenkin liittymispistettä kohtaan, joka poikkeaa lähtökohtaisesta määrittämisestä, verkonhaltijan on pyrittävä toimimaan liittyjän pyynnön mukaisesti. Toisin sanoen verkonhaltijalla tulee olla kunnollinen kestävä tekninen peruste, jos se ei salli liittyjän ehdottamaa liittymispistettä. Energiavirasto toteaa, että yleisillä katualueilla tapahtuvan sähköverkon rakentamisen voidaan lähtökohtaisesti katsoa kuuluvan vastuualueen verkonhaltijan vastuulle, jolloin liittymispiste pitäisi määrittää myös sen mukaisesti siten, että vastuuta katualueen sähköverkon rakennuttamisesta ja ylläpidosta ei siirretä liittyjille.

Liittymisjohtojen vapaalla kilpailuttamisella on pyritty mahdollistamaan liittyjille vapaus valita kannaltaan edullisin toteutusratkaisu, jossa liittyjien mahdollisesti saamat hyödyt ovat keskimäärin suuremmat kuin mahdolliset haitat, jotka syntyvät esimerkiksi rinnakkaisten sähköjohtojen rakentamisesta. Liittyjän rakennuttaessa liittymisjohtoaan vain hallinnoimallaan alueellaan, mahdollisia haittoja rinnakkais-ten sähköjohtojen rakentamisesta ei lähtökohtaisesti synny eikä liittyjän hallinnoimalle alueelle synny varsinaisia rasitteita sähköverkosta. Vastaavasti verkonhaltijan rakentaessa sähköverkkoa katualueella tai yleisellä alueella, verkonhaltija pysyy lähtökohtaisesti hyödyntämään yhteiskäyttöä sekä muutoinkin toimimaan tehokkaammin kuin liittyjä. Liittyjien rakentaessa liittymisjohtoja enemmälti oman hallinnoimansa alueen ulkopuolella, alueella, jossa kulkee myös muita verkostoja, haitat sähköverkon tehokkaalle rakentamiselle ja käytölle ovat mahdollisia tai jopa ilmeisiä, koska liittymisjohtoa ei voi hyödyntää muille sähkönkäyttäjille. Tämä ratkaisu on myös liittyjän kannalta usein epäedullinen, varsinkin jos kyseessä on vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluva liittyjä.

Kumotussa sähkömarkkinalaissa (386/1995) liittymisjohto oli rajattu käsittämään vain lyhyttä johtoa, jolla yksittäinen liittyjä liitetään jakeluverkkoon. Sähkömarkkinalakia päivitettiin muutoksella 1172/2004, jolloin liittymisjohdon kilpailuttaminen vapautettiin koskemaan myös tuotantolaitoksia. Samalla luovuttiin myös liittymisjohdon pituuden määrittämisestä, jossa liittymisjohdon katsottiin käsittävän vain lyhyitä johtoja, koska tuotannon liittyjille haluttiin antaa oikeus rakentaa oma liittymisjohtonsa myös vastualueen ulkopuoliseen jakeluverkkoon ja lähimpään suurjänniteverkkoon. Voimassa olevaa vuoden 2013 sähkömarkkinalakia päivitettiin edelleen liittymisjohdon osalta, kun tuotantolaitoksen liittymisjohdon rakennuttamista vapautettiin entisestään mahdollistaen, että tuotantolaitoksen liittymisjohdon voi liittyä useampi tuotantolaitos.

Sähkömarkkinalaki on muuttunut tähän päivään asti siten, että liittyjien oikeuksia ja mahdollisuutta kilpailuttaa liittymisjohto on laajennettu siten, että liittyjät saavat halutessaan rakentaa asianmukaisia liittymisjohtoa verkonhaltijan sitä estämättä ja aiempaa pidempiä matkoja liittyessään vastualueen verkonhaltijaan. Edellä mainitut muutokset eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että vastuu liittämismenettelyn täyttämistä ja sähköverkon rakentamisesta liittämistä varten olisi siirtynyt osin liittyjän vastuulle. Muutokset eivät oikeuta heikentämään liittyjän asemaa siten, ettei verkonhaltija enää laajentaisi sähköverkkoa lähelle liittyjän sähkönkäyttöpaikkaa, mikäli kustannukset olisivatkin tavanomaista suuremmat ja että liittyjä velvoitettaisiin rakentamaan aiemmasta poiketen liittymisjohtoa vaikeissa olosuhteissa tai pitkiä matkoja olemassa olevaan sähköverkkoon. Huomioitavaa on, että ennen liittymisjohtojen vapauttamista verkonhaltija rakensi sähköjakeluverkon aina liittyjän keskukselle asti, eikä sähkömarkkinalaki ole käytännössä muuttanut tilannetta muuten, kuin lisännyt liittyjän oikeuksia kilpailuttaa ja rakennuttaa liittymisjohto.

Verkonhaltija on edelleen velvoitettu rakentamaan sähköverkkoa tehokkaasti siten, että rinnakkaisilta sähköverkoilta välttyttäisiin ja verkonhaltija on edelleen velvoitettu laajentamaan ja kehittämään verkkoansa siten, että siihen voidaan liittää sähkönkäyttöpaikkoja ja tuotantolaitoksia. Liittymisjohtojen rakentamisen helpottamisella on haluttu parantaa liittyjien oikeusasemaa suhteessa verkonhaltijoihin, eikä päinvastoin. Muutoksilla on haluttu edistää tuotannon liittämistä verkkoon sekä

mahdollistaa liittyjän liittymisen verkkoon liittyjän kannalta edullisemmalla ratkaisulla. Liittyjällä on siis oikeus rakennuttaa halutessaan pitkäkin liittymisjohto, jos liittyjä katsoo, että hänen rakennuttamansa liittymisjohto muodostuu hänen kannaltaan järkevämmäksi ratkaisuksi, kuin verkonhaltijan lähtökohtaisesti ehdottama ratkaisu, jossa liittymispiste on määritetty sähkönkäyttöpaikan läheisyyteen. Verkonhaltija on kuitenkin edelleen velvoitettu tuomaan sähköverkkonsa lähtökohtaisesti sähkönkäyttöpaikalle asti teknisten raja-arvojen puitteissa sekä laajentamaan ja kehittämään verkkoa tarpeen mukaan täyttääkseen liittämismahdollisuuden sekä kehittämisvelvollisuuden.

Lähtökohtaisesti rinnakkaisia sähköjohtoja ei suurissa määrin pitäisi syntyä pienjännitteiseen jakeluverkkoon huolimatta liittymisjohtojen vapaasta rakentamisesta, koska näitä tehdään vain silloin, kun se on teknisesti mahdollista ja liittyjän kannalta edullisempaa. Käytännössä liittymisjohtot saattavat aiheuttaa rinnakkaista sähköverkon rakentamista silloin, jos liittyjä haluaa rakentaa liittymisjohtoa oman hallinnoimansa tontin tai kiinteistön ulkopuolella pienempien kustannusten takia.

Sähkömarkkinalain 3 §:n mukaisen määritelmän mukaan liittymisjohto olisi sähköjohto, jolla kiinteistöä tai sitä vastaavaa kiinteistöryhmää taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta palvelevat verkot liitetään sähköverkonhaltijan sähköverkkoon. Liittymisjohtojen keskeinen tunnusmerkki on, että se palvelee yhtä liittyjää tai yhtä tai useampaa voimalaitosta. Liittymisjohto yhdistäisi aina yksittäisen sähkönkäyttöpaikan taikka yksittäisen voimalaitoksen tai useita voimalaitoksia verkonhaltijan sähköverkkoon. Jos liittyjinä olevia sähkönkäyttöpaikkoja on useampia, on kysymyksessä lain tarkoittaman sähköverkon rakentaminen, jota ei koske liittymisjohtojen sääntely. Vastaavasti muut liittyjät eivät voisi rakentaa omaa liittymisjohtoaan tässä laissa tarkoitettuun liittymisjohtoon, sillä siinä tapauksessa liittymisjohtojen operointi muuttuisi luvanvaraiseksi sähköverkkotoiminnaksi.

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan muilla ei ole yleensä mahdollisuuksia rakentaa verkkoa olemassa olevan verkon vaikutusalueelle; jakeluverkonhaltijalla on monopoli jakeluverkon rakentamiseen ja muissakin verkoissa kilpailevan yhteyden rakentaminen on useimmiten taloudellisesti tai ympäristösyistä mahdotonta. Edelleen saman kohdan mukaan verkon käyttäjän mahdollisuudet saada verkkopalveluja ovat siten riippuvaisia sen verkonhaltijan toimenpiteistä, jonka verkkoon tämä on liittynyt tai aikoo liittyä.

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013 vp, 13 §:n yksityiskohtaiset perustelut) perusteella sähköverkkoluvan haltijalla olisi yksinoikeus jakeluverkon rakentamiseen vastuualueellaan mutta yksinoikeus ei koskisi suurjännitteistä jakeluverkkoa, jonka rakentamista säännellään hankelupamenettelyllä. Saman kohdan perusteella jakeluverkonhaltijan verkonrakennusmonopolin yhtenä perusteena on sähkönjakelupalveluiden saatavuuden turvaaminen ja muut voisivat rakentaa alueelle jakeluverkkoa vain poikkeustapauksissa: esimerkiksi sähkönkäyttäjä voisi rakennuttaa sähköurakoitsijalla oman liittymisjohtonsa, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään jakeluverkkoon.

Edellä esitettyyn viitaten, liittymisjohtojen rakentamisessa on siis kyse monopolin poikkeuksesta, jossa verkonhaltijan säännellyn verkkotoiminnan piiriin kuuluvan rakentamisen sijaan liittyjä voisi rakennuttaa valitsemallaan sähköurakoitsijallaan

johdon, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen verkonhaltijan sähköverkkoon. Toisin sanoen verkonhaltijan rakentaessa tai rakennuttaessa sähköverkkoa kyse on lähtökohtaisesti säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin kuuluvasta sähköjakeluverkon rakentamisesta, ellei liittyjä ole erikseen päättänyt valita verkonhaltijaa toimimaan hänen sähköurakoitsijanaan ja pyytänyt tätä rakentamaan haluamansa liittymisjohdon. Lisäksi Energiavirasto toteaa, että liittymisjohdon yhdistäessä sähkönkäyttöpaikan jakeluverkonhaltijan omistamaan sähköverkkoon, tulee liittymisjohdon toisessa päätepisteessä olla aina liittyjän ja jakeluverkonhaltijan välinen vastuuraja sekä liittymisjohdon toisessa päätepisteessä tulee olla aina liittyjän sähkönkäyttöpaikka tai tuotantolaitos.

Liittymispistettä määrittäessä tulee ottaa huomioon edellä mainitut tilanteet. Siltä osin, kun verkonhaltija rakennuttaa sähköverkkoa, on kyse lähtökohtaisesti säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluvasta rakentamisesta ja tällöin liittymispiste tulee myös määrittää tämän mukaisesti. Lisäksi liittymispisteen määrittämisessä tulee ottaa huomioon, että liittymisjohdolla on tarkoitus yhdistää sähkönkäyttöpaikka jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon. Edellä olevaan viitaten, verkonhaltijan tulee toiminnassaan ja liittymispisteen määrittämisessä ottaa huomioon se, että liittymispiste kuvaa todellista omistusrajaa liittyjän ja verkonhaltijan välillä. Liittymisjohdoksi tulkitaan vain asiakkaan kilpailuttama ja rakennuttama verkon osuus, ei verkonhaltijan vaatimaa ja tosiasiallisesti rakennuttamaa verkosto-osuutta.

Viraston aiempi hallintokäytäntö

Energiavirasto on hallintokäytännössään (Dnro 764/420/2013) katsonut, että vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvissa liittymissä, jakeluverkonhaltijalla on velvollisuus tuoda sähkö tontin rajalle tai kiinteistön sisällä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen. Päätöksessä Energiavirasto on katsonut, että liittyjän tulee lähtökohtaisesti saada vyöhykkeen mukaisella liittymismaksulla liittymispiste tontin rajalle tai suuremman kiinteistön ollessa kyseessä kiinteistön sisällä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen, ellei liittyjä nimenomaisesti vaadi liittymispistettä oman tonttinsa tai kiinteistönsä ulkopuolelle.

Kyseisessä päätöksessä Energiavirasto on myös todennut, että periaate, jossa sähköverkon olemassa olevat jakokaappien sijainnit käytännössä määrittävät vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjälle liittymispisteen sekä liittyjälle aiheutuvat kokonaiskustannukset, joihin liittyjällä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa, ei johda tasapuoliseen ja syrjimättömään sekä kohtuulliseen hinnoitteluperiaatteeseen. Energiavirasto on päätöksessä todennut, että vastaava periaate tarkoittaa käytännössä sitä, että säännellyn verkkotoiminnan piiriin kuuluvista liittymismaksuista on siirretty kustannuksia vapaan kilpailun piirissä olevaan liittymisjohdon kustannuksiin. Samassa päätöksessä Energiavirasto on myös todennut, että vastaavalla periaatteella liittyjä ei saa liittymismaksullaan sähköjä sähkönkäyttöpaikalleen asti vaan liittymispisteeksi määritellylle jakokaapille tai muuntamolle.

Kyseisessä päätöksessä Energiavirasto on todennut, että tavallisen käytännön mukaan vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvan liittyjän tontin ulkopuolella rakennettava osuus kuuluisi sisällyttää vyöhykehinnan mukaiseen liittymismaksuun ja liittymisjohdot sijoittuvat liittyjien omille tonteille, joissa liittyjien valitsevat urakoitsijat voivat liittymisjohdon vapaasti toteuttaa.

Dnro 1610/420/2018

Päätöksessä Energiavirasto on myös katsonut, että periaatteella, jossa liittyyjä ei saa sähköverkkoa tontin rajalle tai kiinteistöllä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen, liittyyjä ei pysty arvioimaan riittävällä tarkkuudella todellista sähköliittymän hintaa. Päätöksessä Energiavirasto on lisäksi todennut, että vyöhykehinnoittelun tarkoituksena on ollut antaa liittyyjälle tieto siitä, mitä liittymän hankkiminen tulee liittyyjälle maksamaan ja helpottaa sekä nopeuttaa liittymissopimuksen tekoa.

Kyseisessä päätöksessä Energiavirasto on todennut, että varsinkin asemakaava-alueella oman tontin ulkopuolella tapahtuva liittymisjohdon rakentaminen ja sen ylläpito on vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyyjälle kohtuuttoman vaikeaa. Päätöksessä Energiavirasto on myös todennut, että verkonhaltijan liittymien hinnoitteluperiaatteet eivät tältä osin täytä verkonhaltijan liittämisvelvollisuutta, koska liittyyjän tulee lähtökohtaisesti saada liittymismaksullaan sähkö tontilleen.

Lisäksi Energiavirasto on todennut päätöksessä, että verkonhaltijan hinnoittelu ei ole ollut syrjimätöntä ja tasapuolista, koska samalla vyöhykkeellä olevista liittyyjistä liittymispisteen sijainti määritetään toisille epäedullisesti. Energiavirasto on päätöksessä katsonut, että liittyyjät ovat käytännössä eriarvoisessa asemassa saman vyöhykkeen sisällä. Päätöksessä Energiavirasto on katsonut, että verkonhaltijan periaatteessa on käytännössä kyse tapauskohtaisesta hinnoittelusta, jota sovelletaan vyöhykehinnoittelun piirissä oleville liittyyjille. Päätöksessä Energiavirasto on todennut, että kahdella täysin samalla vyöhykkeellä sijaitsevan sähkönkäyttöpaikan liittymästä aiheutuvat kokonaiskustannukset voivat olla hinnaltaan täysin eri luokkaa.

Päätöksessä Energiavirasto on lisäksi todennut, että edellä mainitut ongelmakohdat liittyvät liittyyjän ja verkonhaltijan välisen liittymispisteen määrittämiseen, jossa verkonhaltija on rajannut heidän maakaapeliverkkonsa loppuvan aina jakokaappiin tai muuntamoon. Energiaviraston on katsonut päätöksessä, että tälle periaatteelle ei ole mitään teknistä perustelua vyöhykehinnoittelussa, koska vyöhykehinnoittelu on itsessään tekninen reunaehto, jolla yhtiön on tullut määrittää ne liittyyjät, jotka ovat helposti liitettävissä sähköverkkoon ilman erillisiä vaatimuksia.

Kyseisessä päätöksessä Energiavirasto on katsonut, että verkonhaltijan hinnoittelu ei ole ollut sähkömarkkinalain 20 §:n ja 24 §:n eikä myöskään liittymien hinnoittelumenetelmiä koskevan vahvistuspäätöksen mukaista, koska hinnoittelu ei ole ollut syrjimätöntä ja tasapuolista vyöhykehinnoittelun osalta, eikä verkonhaltijan soveltamalle periaatteelle ole ollut riittäviä perusteita.

Energiavirasto on aiemmassa hallintokäytännössään (Dnro 326/420/2012) katsonut, että teknisten vaatimusten mahdollistaessa erilaisten ratkaisujen toteuttamisen verkkoon liittämiseksi, säilyy liittyyjällä mahdollisuus toteuttaa liittäminen kustannustehokkaimmalla mahdollisella tavalla ilman, että koko sähköjärjestelmän hallinta heikkenisi.

Yhteenveto

Edellä esitettyihin asioihin viitaten Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain sekä hallintokäytännön kannalta on perusteltua, että vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyyjälle määritetään vyöhykkeen mukaista liittymismaksua vastaan liit-

tymispiste liittyjän hallinnoiman alueen, kuten tontin rajalle tai kiinteistöllä sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen, ellei liittyjä pyydä muuta ratkaisua. Liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella, kuten esimerkiksi yleisellä alueella, jossa kulkee muita verkostoja, kyse on lähtökohtaisesti verkonhaltijan vastuulle ja säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluvasta rakentamisesta eikä vapaan kilpailun piiriin kuuluvasta liittyjän rakennuttamasta liittymisjohdosta. Näin menetellen liittymispisteen lähtökohtainen määrittäminen ei myöskään rajoita liittyjän mahdollisuuksia ja oikeutta kilpailuttaa oma liittymisjohtonsa liittyjän kannalta edullisesti ottaen samalla huomioon myös sähköjärjestelmän tehokkuus.

Rajanvetoa liittymisjohdon ja verkkotoimintaan kuuluvan sähköjakeluverkon välillä voidaan arvioida lain tavoitteiden kannalta myös hyötyjen ja haittavaikutusten pohjalta. Toisin sanoen, jos on liittyjän etu ja hyöty rakentaa liittymisjohtoa kohteessa, eikä tästä aiheudu haittaa tehokkuudelle, niin kyse voisi olla vapaan kilpailun piiriin kuuluvasta liittymisjohdosta. Vastaavasti jos liittyjän toteuttamana tarpeellisen liityntäverkon rakentaminen aiheuttaisi liittyjän kuin myös sähköjärjestelmän kannalta enemmän haittaa kuin hyötyä, niin kyseessä olisi lähtökohtaisesti säänneltyyn sähköverkkotoimintaan ja verkonhaltijan vastuulle kuuluva sähköverkon laajentaminen. Liittyjän rakentaessa liittymisjohtoa omalla hallinnoimalla alueellaan, joka ei ole yleinen alue, liittymisjohdon rakentamisesta ei voi aiheutua juurikaan haittaa asiakkaiden tai sähköjärjestelmän näkökulmasta ja se tuo mahdollisia hyötyjä liittyjälle. Edelleen liittyjän joutuessa rakentamaan liittymisjohtoa oman hallinnoimansa alueen ulkopuolella, kuten yleisellä alueella, jossa on myös paljon muita verkostoja varottavana, liittymisjohdon toteuttaminen ei ole lähtökohtaisesti liittyjän edun mukaista eikä sähköjärjestelmän tehokkuus huomioiden perusteltua.

Edelleen Energiavirasto toteaa, että lain tavoitteiden ja hallintokäytännön kannalta katsottuna on siis perusteltua, että vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvia liittymiä varten rakennettu sähköverkko, joka sijaitsee katualueella tai muulla yleisellä alueella, kuuluu lähtökohtaisesti verkonhaltijan vastuulle ja säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin. Tällöin hinnoitteluperiaate olisi syrjimätön, tasapuolinen ja kohtuullinen eikä olisi ristiriidassa lain tavoitteiden tai viraston aiemman hallintokäytännön kanssa. Lisäksi Energiavirasto huomauttaa, että säänneltyä sähköjakeluverkkoa ovat lähtökohtaisesti myös sellaiset liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuoliset tapaukset, joissa liittyjälle ei ole jätetty tosiasiallista mahdollisuutta kilpailuttaa liittymisjohtoa, vaan verkonhaltija on tosiasiallisesti rakennuttanut tai rakentanut omistukseensa tulevaa sähköverkkoa, jolla liitetään sähkönkäyttöpaikka ole-massa olevaan sähköverkkoon. Tällöin kyseessä on lähtökohtaisesti verkonhaltijan liittymää varten toteuttama sähköverkon laajennustoimenpide, jonka kustannukset sisältyvät vyöhykemaksuun. Verkonhaltijan on kuitenkin otettava huomioon, että liittyjän hallinnoimalla alueella liittämistä varten tarpeellisen lyhyehkön johdon rakentaminen kuuluu ensisijaisesti aina vapaan kilpailun piiriin.

Helen Sähköverkko Oy:n soveltama hinnoitteluperiaate yleisellä alueella

HSV:n vuoden 2016 aikana käyttöön otettujen liittymismaksuperiaatteiden mukaan liittymispiste sijaitsee normaalisti katualueen ja tontin tai muun vastaavan alueen rajalla. HSV:n liittymismaksuperiaatteiden mukaan liittyjä vastaa omalla kustannuksellaan liittymisjohdon rakentamisesta liittymispisteestä eteenpäin, kuitenkin niin, että liittyjä voi rakentaa liittymisjohdon vain omistamallaan tai hallinnoimal-

laan alueella. HSV:n liittymismaksuperiaatteiden mukaan yleisellä alueella liittymisjohdon rakentaa aina HSV ja liittymispiste määritetään lähimpään sähköverkon pisteeseen, johon liittymä on mahdollista liittää. Toisin sanoen HSV:n hinnoitteluperiaatteiden mukaan yleisen alueen liittyjällä ei ole mahdollisuutta kilpailuttaa liittymisjohtoa ja liittymissopimuksessa liittyjä on veloitettu maksamaan liittymisjohdon rakentamisesta aiheutuvat kustannukset HSV:lle. Kaikki edellä todettu huomioiden Energiavirasto toteaa, että tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseessä ei ole ollut sähkömarkkinalain mukaisen liittymisjohdon rakentaminen vaan sähköverkkotoimintaan kuuluva sähköverkon rakentaminen.

HSV on määrittänyt kyseisissä tapauksissa liittymispisteen lähimpään olemassa olevaan pienjänniteverkon kohtaan, johon liittymä on ollut sähkötekniisesti mahdollista liittää. Käytännössä tämä on tarkoittanut, että liittymispiste on määritetty lähimmälle jakokaapille. HSV on vastineessaan todennut, että se käyttää kyseistä periaatetta liittymispisteen määrittämiseen, koska katualueelle toteutettavilla liittymillä ei ole olemassa oman vastualueen rajaa. HSV on kuitenkin todennut vastineessaan, että puistoalueelle tuleville liittymille liittymispiste määritetään puistoalueen ja katualueen rajalle, jolloin liittyjä vastaa itse puistoalueen liittymisjohdon rakentamisesta.

HSV:n vastineen mukaan sillä on ollut käytössä nykyistä vastaava periaate hyvin pitkään, todennäköisesti jo ennen vuotta 1995, pienliittymien (1x16 ampeeria) osalta. Kuitenkin 3x25 ampeeristen katualueelle tulevien liittymien osalta liittymispisteen määrittäysperiaate on otettu käyttöön vasta vuoden 2016 aikana. Periaate muutettiin, jotta liittyjä ei hankkisi tarvettaan suurempaa sähköliittymää liittymispisteen määrittämistavan takia. Ennen nykyistä vuonna 2016 käyttöön otettua periaatetta, HSV on siis määrittänyt yleiselle katualueelle tuleville 3x25 ampeerin liittymille liittymispisteeksi asiakkaan keskuksen.

Liittymismaksuna HSV on perinyt yleiselle alueelle tulleilta sähköliittymiltä vuodesta 2018 lähtien puolet vyöhykkeen mukaisesta liittymismaksusta. Ennen tätä HSV on perinyt liittymismaksuna liittymän tehosta riippuen joko vyöhykkeen mukaisen liittymismaksun tai hinnaston pienliittymän liittymismaksun. HSV:llä on hinnoittelussaan käytössä vain yksi vyöhyke, jota käytetään kaikille pienjänniteliittymille lukuun ottamatta saareen tulevia liittymiä, joille HSV soveltaa aluehinnoittelua.

Helen Sähköverkko Oy:n soveltaman hinnoitteluperiaatteen vaikutus yleisen alueen liittyjälle

Asiakas on tehnyt HSV:n kanssa useita liittymissopimuksia, jotka koskevat liittymistä yleiselle alueelle. Liittymät ovat olleet sulakekooltaan 3x25 ampeeria. Yleensä kyseessä on ollut tilanne, jossa asiakas on tarvinnut liittymää kaupungin omistamalle katualueelle. Asiakkaan liittymien sähkönkäyttöpaikat ovat määräytyneet Asiakkaan omistuksessa ja hallinnassa olevan infran perusteella, juuri niihin pisteisiin, joissa sähköä tarvitaan.

Liittymispisteen määrittämisperiaatteen muutoksella on ollut Asiakkaalle suuri vaikutus, koska aiemmasta poiketen Asiakas on joutunut vyöhykkeen mukaisen liittymismaksun (vuodesta 2018 lähtien puolet vyöhykemaksusta) lisäksi maksamaan tapauskohtaisesti yleisellä katualueella tehtävän liittämissä kannalta tarpeellisen

maakaapelin rakentamisen kustannukset, jotka ovat aiemmin sisältyneet keskimääräiseen vyöhykehintaan, kun liittymispiste on määritetty suoraan keskukselle. Aiemmin siis katualueen rakentaminen sisältyi vyöhykemaksuun. Liittymispisteen määrittämisperiaatteen muutoksen takia liittymän kannalta tarpeellinen katualueen rakentaminen on rajattu kokonaan liittyjän vastuulle ja tulkittu liittymisjohdoksi koko matkaltaan, vaikka rakennettava maakaapeli siirtyy samalla kokonaisuudessaan HSV:n hallintaan ja omistukseen, jolloin todellinen omistusraja on edelleen vanhan käytännön mukaisesti Asiakkaan keskuksella. Toisin sanoen liittyjä on joutunut maksamaan laajennuskustannuksia kahteen kertaan sekä tapauskohtaisesti, koska liittymisjohdon verukkeella laajennuskustannukset on peritty vyöhykehinnon piiriin kuuluvalta liittyjältä tapauskohtaisesti kokonaan varsinaisen vyöhykemaksun lisäksi.

Katualueella tehtävän liittymisjohdon kustannukset voivat vaihdella paljon ja olla hyvinkin suuria johtuen ympäristöolosuhteista sekä HSV:n liittymispisteen määrittämisestä pitkästä liittymisjohdosta. Asiakkaan tapauksissa kyse on ollut pääsääntöisesti asemakaava-alueen katualueella sijaitsevista liittymistä.

Asiakkaalla ei ole ollut mahdollisuutta kilpailuttaa liittymisjohtoa HSV:n nykyisten hinnoitteluperiaatteiden mukaan. Lisäksi rakennettu johto on tullut suoraan HSV:n omistukseen ja hallintaan. Tämä periaate tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseessä tulisi lähtökohtaisesti olla säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluva sähköverkon rakentaminen eikä liittymisjohto.

Lisäksi vaikka liittyjien annettaisiin kilpailuttaa vapaasti tarvittava liittymisjohto, ei heillä olisi lähtökohtaisesti yhtä hyviä edellytyksiä liittymisjohdon kilpailuttamiselle ja tehokkaalle rakennuttamiselle katualueella kuin HSV:llä. Liittymisjohdon rakennuttaminen vaatisi useiden lupien hankintaa, koska kaivutyötä ja johtojen sijoittamista ei tehdä liittyjän hallinnoimalla alueella, vaan yleisellä katualueella. Tarvittavien lupien saaminen riippuu maanomistajasta tai maankäyttö- ja rakennuslain säännöksistä ja niiden tulkinnasta. Viime kädessä vain verkonhaltijalla on esteetön mahdollisuus rakentaa ja ylläpitää alueella sähköverkkoa tehokkaasti, kun se voi hyödyntää esimerkiksi yhteisrakentamista sekä ottaa rakentamisessa huomioon verkon kehittämisen ja tulevaisuuden tarpeet. Vyöhykehinnon piiriin kuuluvalla liittyjälle, katualueella tehtävien liittymisjohtojen kilpailuttaminen ei toisi liittyjälle konkreettista hyötyä vain lähinnä haittaa ja nostaisi merkittävästi liittyjän liittymiskustannuksia tapauksesta riippuen.

Verkonhaltijan määrittäessä vyöhykehinnon piiriin kuuluvalla liittyjälle liittymispisteen lähimpään olemassa olevan verkon pisteeseen, johon liittymisjohto on mahdollista kytkeä, liittyjän vastuulle voi jäädä todella pitkiä liittymisjohdon osuuksia liittymän toteuttamiseksi. Vyöhykehinnon piiriin kuuluvan liittyjän kannalta voidaan katsoa vaikeaksi ja ongelmalliseksi se, että liittyjä joutuu rakennuttamaan ja ylläpitämään pitkiäkin liittymisjohtoja, jotka lisäksi sijaitsevat paljon muita verkkoja sisältävällä katualueella tai yleisellä alueella, jota liittyjä ei lisäksi omista tai hallinnoi. On mahdollista, että liittyjästä riippumattomasta syystä, liittyjä joutuu hankkimaan myöhemmin uusia lupia tarvittavien toimenpiteiden takia esimerkiksi liittymisjohdon vian tarkastamisen, korjaamisen tai infran muutoksen aiheuttaman ja vaatiman maakaapelin siirtämisen takia. HSV on kuitenkin ottanut tämän huomioon sillä, että HSV itse rakennuttaa liittymisjohdot, minkä jälkeen ne on siirretty HSV:n omistukseen ja hallintaan. Kuten edellä jo todettu, niin tämä on toisaalta

merkki siitä, että kyseessä on säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluva sähköverkon rakentaminen eikä vapaan kilpailun piiriin kuuluva liittymisjohdon rakentaminen.

HSV:n soveltama nykyinen periaate tarkoittaa käytännössä sitä, että liittymän kokonaiskustannukset muodostetaan aina tapauskohtaisesti ja toteutuneiden kustannusten päälle lisätään vielä puolet vyöhykemaksusta. Liittyjä ei pysty ennakoimaan vyöhykemaksun avulla lopullista liittymisen hintaa, mikä on ollut yksi vyöhykehinnonnoittelun perimmäinen tarkoitus. Lisäksi liittyjälle on saattanut tulla erillisiä laskuja alueen käyttömaksuun liittyen eikä tätä ole sisällytetty liittymisjohdon rakentamisesta perittävään ensimmäiseen laskuun. Näitä on laskutettu Asiakkaalta osin yli vuoden viiveellä ensimmäisestä laskusta. Liittyjän kustannukset ovat täysin riippuvaisia siitä, mihin HSV on aikoinaan rakentanut jakokaapin, eikä vyöhykehinnonnoittelun piiriin kuuluvalla katualueelle tuleva liittyjä saa maksamallaan liittymismaksulla vastinetta verkon laajentamiselle siten, että sähköverkko tuotaisiin sähkönkäyttöpaikalle asti. Päinvastoin, vastuu liittämisen vaatimista verkon laajentamisen tapauskohtaisista kustannuksista jää käytännössä liittyjälle, vaikka kyseessä on vyöhykehinnonnoittelun piiriin kuuluva liittyjä, jolla hinnoittelun tulisi perustua vyöhykkeen keskimääräisiin laajennuskustannuksiin.

Helen Sähköverkko Oy:n soveltama periaate sähkömarkkinalain tavoitteiden ja hallintokäytännön kannalta

HSV:n toimittaman vastineen mukaan, HSV rakennuttaa aina katualueelle toteutettavan sähköverkon, käsittäen myös alueelle tulevat liittymisjohdot, jotka jäävät HSV:n omistukseen ja kunnossapitovastuulle. Samassa yhteydessä on lisäksi selvinnyt, että HSV on sisällyttänyt kyseiset liittymisjohdot osaksi säänneltyä verkko-omaisuutta. HSV on perustellut toimintaansa sillä, että kyseisellä menettelyllä katualueen sähköverkko saadaan rakennettua laadukkaasti ja kustannustehokkaasti, kun toteutus tehdään HSV:n kilpailuttamien sopimusurakoitsijoiden toimesta, eikä liittyjien tarvitse itse perehtyä katualueen sähköverkon rakentamiseen. HSV on myös pitänyt periaatteen etuna sitä, että kaikki katualueella olevan sähköverkon kunnossapitovastuu on samalla toimijalla, eli HSV:llä. HSV on vastineessaan todennut, että jos katualueella olisi liittyjät itse rakentamassa omia kaapelireittejään olemassa olevaan HSV:n sähköverkon ja muiden liittyjien liittymisjohtojen vierelle, olisi kokonaisuuden hallinta erittäin vaikeaa. HSV:n mukaan katualueella olevien liittymiskaapeleiden vikaantumistilanteissa toimintamalli korvausvastuiden ja korvausvelvollisuuksien osalta menisi vaikeaksi, jos samalla katuosuudella saattaisi olla puolen tusinaa eri osapuolten kaapeleita.

Energiavirasto toteaa, että HSV on soveltamallaan menettelyllä ja vastineessaan esittämillään näkemyksillä itse painottanut näkemystä siitä, että katualueelle tai yleiselle alueelle rakennetut maakaapelit ovat osa säänneltyä sähköverkkotoimintaa sen sijaan, että ne olisivat liittymisjohtoja. HSV on paitsi itse rakennuttanut liittymisen kannalta tarpeellisen verkon ja näin tosiasiaa estänyt liittyjää kilpailutuksesta liittymisjohtoa, mutta myös ottanut rakentamansa verkon omistukseensa ja sisällyttänyt kyseiset maakaapelit osaksi verkkotoimintaan sitoutunutta pääomaa. Lisäksi HSV on tuonut esiin soveltamansa käytännön etuja niin tehokkuuden kuin liittyjien saamien hyötyjen kannalta. Tästä huolimatta HSV on kuitenkin määrittänyt liittymispisteen ristiriitaisesti liittymissopimukseen siten, että rakennetut

maakaapelit tulkittaisiin liittymissopimuksen mukaan liittymisjohdoksi, vaikka samassa yhteydessä HSV on myös vaatinut liittymisjohtoja hallintaansa ja omistusrajan siirtoa asiakkaan keskukseseen sekä ilmoittanut valvontatiedot tämän omistusrajan mukaisesti. HSV on myös vaatinut liittyjää maksamaan nämä aiheutuneet laajennuskustannukset vyöhykemaksun lisäksi. Toisin sanoen tosiasiallinen omistusraja eli liittymispiste on ollut koko ajan asiakkaan keskuksella. Kyseinen periaate johtaa sähkömarkkinalain 20 §:n sekä vahvistuspäätöksellä vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien vastaisesti hinnoitteluun, joka ei ole kohtuullista, kun todellisuudessa säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluva ja HSV:n verkko-omaisuuteen sisällytetty verkko-osuus verkon laajentamisesta ei ole sisältynyt keskimääräiseen vyöhykehintaan, vaan se on peritty tapauskohtaisesti liittymismaksun päälle määrittelemällä liittymispiste virheelliseen paikkaan.

Energiavirasto toteaa aiemmin tässä päätöksessä esitettyihin liittymispisteen määrittämiseen vaikuttaviin tekijöihin viitaten, että niin sähköjärjestelmän tehokkuuden kuin myös pienjänniteliittyjienkin edun sekä sähköturvallisuuden ja toimitusvarmuuden kannalta on tarkoituksenmukaisempaa sekä perusteltua, että katualueella tapahtuva sähköverkon rakentaminen on lähtökohtaisesti vastualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkotoimintaa, ellei kyseessä ole tilanne, jossa liittymisjohtoa rakennetaan liittyjän pyynnöstä tai katualueen omistaja haluaa rakennuttaa kiinteistön sisäistä sähköverkkoa omalla hallinnoimallaan kiinteistöllä.

Energiavirasto katsoo, että liittymispiste tulee pyrkiä lähtökohtaisesti määrittämään siten, että rinnakkaisista sähköjohdoista mahdollisesti aiheutuvat haitat ovat vähäisiä suhteessa liittymisjohdon rakennuttamisesta ja kilpailuttamisesta saatuihin hyötyihin. Yleisellä alueella tai katualueella liittymisjohtojen rakennuttamisesta ei lähtökohtaisesti synny konkreettista hyötyä liittyjälle vaan enemmänkin haittaa. Sähköjärjestelmän tehokkuuden kannalta riskit mahdollisille haitoille ovat ilmeisiä, jos usea taho rakentaa samalla katualueella rinnakkaisia sähköjohtoja. Tällöin sähköverkkoa ei voida rakentaa, käyttää ja ylläpitää kustannustehokkaasti. Katualueella kulkevia liittymisjohtoja ei ole mahdollista hyödyntää muita liittyjiä varten. Edellä esitetyn perusteella Energiavirasto katsoo, että yleisellä alueella ja katualueella liittymispiste tulee lähtökohtaisesti määrittää vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittymille sähkönkäyttö- tai tuotantopaikan välittömään läheisyyteen, sellaiseen pisteeseen, jossa liittyjän voidaan katsoa hallinnoivan aluetta ja johon liittyjän ei tarvitse hankkia erillisiä lupia liittymisjohdon rakennuttamiselle. Vain asiakkaan tahdosta johtuen liittymispiste voidaan määrittää muualle.

Sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten määrittämisessä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus. Energiavirasto katsoo, että HSV ei ole ottanut näitä riittävässä määrin huomioon liittymispisteen määrittämisessä, kun liittymispiste määritetään paikkaan, joka sähkömarkkinalain mukaisessa vapaassa kilpailuttamisessa vaatisi vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta liittyjiltä liittyjän sijainnista riippuen liittymisjohdon rakennuttamista hallinnoimansa alueen ulkopuolella yleisellä katualueella ilman teknistä perustetta. Menettely johtaa niin asiakkaan kuin myös sähköjärjestelmän kannalta tehottomaan ja toimitusvarmuudeltaan mahdollisesti epävarmaan toimintaan.

Energiavirasto toteaa, kaikki edellä esitetty huomioiden, että HSV:n soveltamalla liittymispisteen määrittäysperiaatteella liittymissopimukseen määritetty omistusraja,

joka määrittää rajan säännellyn sähköverkon ja vapaan kilpailun piirissä olevan verkon välille, on tehty virheellisin perustein. Virasto toteaa edelleen, että määrittelyperiaate on ristiriidassa niin sähkömarkkinalain kuin viraston hallintokäytännön kanssa, mutta myös HSV:n omaan toimintaan nähden, kun HSV on itse tulkinnut ja perustellut johtojen kuuluvan verkonhaltijan hallinnoimaan sähköverkkoon ja säänneltyyn sähköverkkotoimintaan, mutta tästä huolimatta liittymien hinnoitteluvaiheessa kuitenkin tulkinnut johdot liittymisjohdoksi.

HSV:n soveltaman hinnoitteluperiaatteen tasapuolisuus ja kohtuullisuus sekä perusteltavuus

HSV:n liittymispisteen määrittäminen poikkeaa yleiselle alueelle tai katualueelle tulevilla vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilla liittymillä muista vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvista liittymistä. HSV:n selvityksen mukaan liittymät, jotka sijaitsevat omalla kiinteistöllä, sähköverkko rakennetaan sähkönkäyttöpaikan läheisyyteen siten, että liittymä ei joudu rakentamaan oman hallinnoiman kiinteistön tai alueen ulkopuolella liittymisjohtoa. Vastaavasti katualueelle tulevat liittymät joutuvat rakennuttamaan liittymisjohtonsa olemassa olevan jakeluverkon pisteeseen, jonka HSV määrittää. Lisäksi liittymät joutuvat tilaamaan liittymisjohdon HSV:ltä ja liittymisjohdon omistuksen siirretään HSV:lle. Kuten aiemmin tässä päätöksessä on jo todettu, niin edellä esitetty HSV:n soveltama periaate tarkoittaa tosiasiaa sitä, että kyseessä on säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluvan verkon laajentaminen eikä liittymisjohdon rakentaminen.

Liittämisperiaate on syrjivää, koska saman hinnoitteluperiaatteen eli vyöhykehinnoittelun piirissä, saman tehoisilta liittymiltä toisilta veloitetaan pitkiä ja kalliita, erilliset luvat vaativaa liittymisjohdon rakentamista hankalissa olosuhteissa yleisellä katualueella, ja toisilta liittymiltä ei vaadita kuin lyhyttä liittymisjohdon rakentamista helpossa olosuhteessa liittymän hallinnoimalla alueella. Liittämisperiaate on myös syrjivää, koska katualueen liittymät eivät voi tosiasiallisesti kilpailuttaa liittymisjohtoa eikä heillä olisi muutoinkaan hyviä edellytyksiä saada hyötyjä kilpailuttamisesta, kun taas muut, omalla hallinnoimallaan alueella olevat liittymät voivat näin tehdä. Liittämisen edellytyksenä HSV pakottaa katualueen liittymiä tilaamaan liittymisjohdon HSV:ltä, jonka jälkeen omistusraja siirretään liittymän keskukselle. Käytännössä tämä johtaa tilanteeseen, jossa tosiasiallinen liittymispiste on keskuksella, mutta katualueen liittymältä peritään liittymispisteen määrittämisen vedoten muista vyöhykehinnoittelun piirissä olevista liittymistä poiketen vyöhykemaksun lisäksi myös tapauskohtaiset kustannukset. Tämä on vyöhykehinnoitteluperiaatteen vastaista, sillä tapauskohtaiset kustannukset ovat HSV:lle sähköverkon laajentamisesta aiheutuneita kustannuksia. Myös tältä osin HSV:n hinnoitteluperiaate on ollut syrjivä verrattuna muihin vyöhykehinnoittelun piirissä oleviin liittymiin.

HSV on perustellut poikkeavaa liittymispisteen määrittäystä sillä, että liittymien toteuttaminen katualueelle jälkikäteen on kustannuksiltaan kalliimpaa kuin muiden saman vyöhykkeen omille kiinteistöilleen tuleville liittymille. Vaikeasti ennakoitavien uusien katualueelle tulevien liittymien aiheuttamat kustannukset eivät ole kuitenkaan hyväksyttävä peruste määrittää liittymispiste syrjivästi muista vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvista liittymistä poiketen ja siten siirtää tapauskohtaisia kustannuksia vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla yksittäiselle liittymälle. Näin kuitenkin tapahtuu, kun HSV määrittelee rakennettavan verkon laajennuksen osuuden

ensin liittymisjohdoksi ja tämän jälkeen taas osaksi säänneltyä sähköverkkotoimintaa.

Edellä olevaan viitaten virasto katsoo, että HSV:n liittämisperiaate on syrjivää ja perusteetonta, koska kalliimpien kustannusten takia HSV määrittää vyöhykehinnon liittymisen piiriin kuuluvalla katualueella liittyjille liittymispisteen liittyjän kannalta kalliimpaan ja hankalampaan paikkaan, ja tällä perusteella perii liittyjältä vyöhykemaksun lisäksi myös tapauskohtaisesti sähköverkon laajennuskustannukset. Muille, liittyjien hallinnoimille alueille tuleville liittymille HSV on matalampien kustannuksien takia kuitenkin laajentanut sähköverkon sähkönkäyttöpaikan tai -tuotantopaikan lähelle asti pelkällä vyöhykemaksulla.

Energia- ja energiamyönteisyysvirasto toteaa, että vastaava periaate on myös täysin vahvistuspäätöksellä (Dnro 707/432/2010) vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien vyöhykehinnonliittämisperiaatteen vastainen. Periaate on siltä osin syrjivä, kun omille tonteille tuleville liittyjille sovelletaan vyöhykehinnonliittämisperiaatetta vahvistuspäätöksen mukaisesti, mutta esimerkiksi katualueelle tuleville liittyjille vyöhykehinnonliittämistä sovelletaan eri periaattein. Vyöhykehinnonliittämistä ei sovelleta oikein, kun esim. katualueella liittyjä on tosiasiallisesti rajattu liittymän sijainnin perusteella keskimääräisen hinnoittelun ulkopuolelle tapauskohtaisen hinnoittelun piiriin. Liittyjiä voidaan rajata vyöhykehinnonliittämistä eri hintaryhmiin tai kokonaan vyöhykehinnonliittämisen ulkopuolelle vain hinnoittelumenetelmien antamissa puitteissa, liittymätehoon ja etäisyyteen perustuen.

Kuten edellä todettu, käytännössä HSV:n toimintaperiaate määrittää liittymispiste olemassa olevaan HSV:n sähköverkkoon tarkoittaa sitä, että vyöhykehinnonliittämisen piirissä oleva liittyjä joutuu maksamaan tapauskohtaisesti aiheutuneet verkon laajennuskustannukset kokonaisuudessaan vyöhykemaksun lisäksi, kun taas toiset hallinnoimallaan alueella olevat, esimerkiksi omalla tontilla olevat liittyjät maksavat liittymästä vain keskimääräisen vyöhykemaksun. Asiassa pitää ottaa huomioon, että myös liittyjän hallinnoimalla alueella kuten omalla tontilla tai omalla kiinteistöllä oleva liittyjä voi yhtä lailla aiheuttaa merkittävästi keskimääräistä suurempia sähköverkon rakennuskustannuksia ja tästä huolimatta kyseisen liittyjän liittymispiste määritetään liittyjän kannalta helppoon ja edulliseen pisteeseen.

Kun otetaan huomioon, että liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan vyöhykehinnan tulee perustua vyöhykkeen liittymien keskimääräisiin rakennuskustannuksiin ja varsinaista estettä liittymispisteen määrittämiselle lähemmäksi liittyjää ja siten helpompaan paikkaan ei ole ollut, Energia- ja energiamyönteisyysvirasto toteaa, että kyseessä on ollut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti verkkopalvelun tarjonnan ja hinnoittelun kannalta perusteeton ehto.

HSV:n hinnoitteluperiaatteella omalla tontilla olevat liittyjät saavat vyöhykehinnalla sähköverkon sähkönkäyttöpaikalle asti, kun taas katualueella olevat vyöhykehinnonliittämisen piiriin kuuluvat liittyjät eivät saa maksamallaan vyöhykehinnalla sähköverkkoon ja liittymispistettä sähkönkäyttöpaikalle asti. Ottaen huomioon, että katualueella liittämistä varten rakennetun verkon osalta on tosiasiallisesti ollut kyse säännellyn verkkotoiminnan piiriin kuuluvasta verkon laajentamisesta ja HSV on ottanut verkon osan omaan hallintaansa, hinnoittelu vyöhykehinnonliittämisen piiriin kuuluvalla katualueella liittyjälle ei muodostu kohtuulliseksi, koska se joutuu mak-

samaan vyöhykehinnan lisäksi tapauskohtaisesti liittämistä aiheutuvat laajennuskustannukset. Liittämistä perittävä kohtuullinen korvaus sähköverkon rakentamisesta oikein määritettyyn ja tosiasialliseen liittymispisteeseen tulisi katualueen liittyjällä vastata muiden vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvien liittyjien tavoin vyöhykkeen mukaista liittymismaksua. Virheellisin perustein ja virheellisesti määritetyllä liittymispisteellä ei tule siirtää katualueen sähköverkon tapauskohtaisia verkon laajennuskustannuksia vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjälle tapauskohtaisesti maksettavaksi, koska se johtaa aina liittymien hinnoittelumenetelmien vastaiseen hinnoitteluun, joka ei ole kohtuullista. Näin ollen Energiavirasto katsoo, että HSV:n hinnoittelu ei ole ollut sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan kohtuullista, kun HSV on perinyt vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta yleisen alueen tai katualueen liittyjiltä sähköverkon laajennuskustannuksia tapauskohtaisesti, mikä on johtanut liittyjän kannalta samalla myös kohtuullista hintaa korkeampaan hinnoitteluun.

Liittämismääräsuhteisuuden tarkoituksena on, että kaikilla, myös katualueen liittyjillä, olisi yhtäläinen ja helppo verkkoon pääsy. Edelleen vyöhykehinnoittelun tarkoituksena on keskimääräinen ja yhtäläinen hinnoittelu kaikkien saman vyöhykkeen ja saman tehoisten liittyjien kesken siten, että vyöhykehinnan maksamalla verkonhaltija rakentaa sähköverkon liittyjän käyttöpaikalle asti. Energiavirasto toteaa, että verkonhaltija ei voi ilman teknistä perustetta asettaa yleiselle alueella tai katualueelle tuleville vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittyjille kalliimpaan loppuhintaan johtavia hankalampia liittämisen edellytyksiä verrattuna liittymisen edellytyksiin, jotka asetetaan vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittyjille, jotka sijaitsevat omalla tontilla.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita tasapuolisesti ja syrjimättömästi eikä palveluiden tarjonnassa saa olla perusteettomia ehtoja. Sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset. Edelleen sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Lisäksi sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille ja hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia ehtoja.

Edellä esitettyihin kohtiin viitaten, Energiavirasto katsoo, että HSV:n soveltama periaate ei ole sähkömarkkinalain 18 §:n, 20 §:n ja 24 §:n mukaisesti tasapuolinen, syrjimätön ja kohtuullinen, kun vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla katualueen tai yleisen alueen liittyjältä on muista liittyjistä poiketen liittämisen edellytyksenä peritty tosiasiallisesti tapauskohtaisia sähköverkon laajennuskustannuksia vyöhykehinnan lisäksi eikä sähköverkkoa ole tuotu vyöhykehinnan mukaisella liittymismaksulla sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen todellista omistusrajaa vastaavasti.

Lisäksi Energiavirasto katsoo, että HSV:n soveltamalle periaatteelle määrittää liittymispiste muista poikkeavasti, ei ole kunnollista teknistä perustetta. HSV:n soveltama periaate on johtanut syrjivään hinnoitteluun vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvien yleiselle alueelle tai katualueelle tulevien liittyjien osalta. Näin ollen Energia-

virasto katsoo, että kyseessä on myös sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n vastaisesti perusteeton ehto, jota on sovellettu vyöhykehinnottelun piiriin kuuluville katualueen tai yleisen alueen liittyjille.

Liittymispisteen määrittäminen vahvistuspäätöksen mukaan

Energiaviraston vahvistuspäätöksellä (Dnro 707/432/2010) vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan verkonhaltijalla tulee olla määritettynä sähkökäyttöpaikan liittämistä koskevat kohtuulliset tekniset vaatimukset, jotka tulee olla riittävästi perustellut. Liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan Energiavirasto valvoo verkonhaltijan soveltamien teknisten vaatimusten kohtuullisuutta, syrjimättömyyttä ja tasapuolisuutta. Lisäksi samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä vaatimusten on oltava yhdenmukaiset riippumatta siitä mihin kohtaan verkkoa, liittyjä on liittymässä.

HSV on määrittänyt vastoin liittymien hinnoittelumenetelmiä liittymispisteen siten, että samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä vaatimukset liittymispisteen suhteen eivät ole yhdenmukaisia ja riippumattomia siitä, mihin kohtaan verkkoa liittyjä on liittymässä. Liittymispisteen määrittäminen ja tosiasiallinen kustannus liittymästä riippuu HSV:n tapauksessa, ilman teknistä perustetta siitä, sijaitseeko liittyjän sähkökäyttöpaikka esimerkiksi katualueella vai omalla tontilla. HSV:n soveltama periaate asettaa katualueelle tulevat liittymät vaikeampaan ja kustannuksiltaan kalliimpaan asemaan suhteessa omille kiinteistöille ja tonteille tuleviin liittymiin.

Edellä olevan perusteella Energiavirasto katsoo, että HSV:n soveltama ja vaatima periaate liittymispisteen määrittämisessä katualueella on ollut vahvistuspäätöksen vastainen, kun katualueelle tulevilta vyöhykehinnottelun piiriin kuuluvilta liittyjiltä vaaditaan "liittymisjohdon" rakentamista liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella olemassa olevaan sähköverkkoon ja sen tilaamista HSV:ltä, kun taas omilla kiinteistöillä olevilta samantehoisilta vyöhykehinnottelun piiriin kuuluvilta liittyjiltä vaaditaan liittymisjohdon rakentamista vain liittyjän hallinnoimalla alueella, oman kiinteistön rajalle asti. HSV:n vaatima periaate liittämiseksi ja liittymispisteen määrittämiselle ei ole ollut vahvistuspäätöksen mukaisesti syrjimätön ja tasapuolinen.

Vyöhykehinnottelun tarkoitus ja tavoitteet

Vyöhykehinnottelun tarkoitus on käyttää keskimääräistä hintaa kaikille sen piiriin kuuluville liittyjille siten, että vyöhykehinnan määrityksessä on huomioitu myös mahdolliset kalliimmat tai halvemmat liittymien toteutukset. Nyt HSV on halunnut määrittää katualueelle tuleville liittymille liittymispisteen muista poiketen siten, että niistä ei aiheutuisi verkonhaltijalle varsinaisia liittämiskustannuksia. Tällä on vyöhykehintaa keskimäärin laskeva vaikutus, koska HSV on sopimusvaiheessa perusteettomasta liittymispisteen määrittämisestä johtuen rajannut liittämisen kustannuksia vyöhykehinnottelun ulkopuolelle.

Vyöhykehinnottelun tarkoituksena on ollut helpottaa asiakkaiden liittymistä ja antaa asiakkaille etukäteen tarkkaa tietoa liittymisen hinnasta. Vyöhykehinnottelulla on ollut tarkoitus myös tasapuolistaa liittymän hinnoittelua siten, että myöhemmin liittyvät liittyjät maksaisivat saman hinnan kuin aiemmin liittyneet, jos liittyjät ovat

samalla vyöhykkeellä. Vyöhykehinnoinnilla on ollut myös tarkoitus vähentää verkonhaltijan työtä, jotta verkonhaltijan ei tarvitse jokaisen liittymän kohdalla erikseen määrittää tapauskohtaista hintaa liittämiseksi.

Energiavirasto toteaa, että nyt HSV on määrittänyt liittymispisteen vyöhykehinnoinnituksen piiriin kuuluville yleisen alueen tai katualueen liittymille siten, että se johtaa juuri päinvastaiseen tilanteeseen, kuin mitä vyöhykehinnoinnilla on tavoiteltu.

Helen Sähköverkko Oy:n soveltama vyöhykehinnointelu

Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan kaikki liittymät on rajoituksetta saatettava vyöhykehinnoinnituksen piiriin, jos ne sijoittuvat asemakaava-alueelle tai linnuntietä mitaten enintään 600 metrin etäisyydelle olemassa olevasta muuntamosta. Liittymien hinnoittelumenetelmät kuitenkin mahdollistavat vyöhykehinnoinnituksessa sulakekokoon liittyviä rajoituksia siten, että tietyn sulakekoon ylittävät liittymät voidaan rajata kokonaan vyöhykehinnoinnituksen ulkopuolelle. Toisin sanoen liittymiä on mahdollista rajata vyöhykehinnoinnituksen ulkopuolelle vain liittymätehon perusteella ja etäisyyden perusteella, jos etäisyys lähimmälle muuntamolle ylittää 600 metriä ja kyseessä ei ole asemakaava-alue.

HSV on todennut, että se soveltaa vyöhykehinnointia kaikkialla muualla paitsi saarikohteissa, joissa hinnoittelu perustuu tapauskohtaisesti aiheutuviin kustannuksiin. Energiavirasto toteaa, että kyseinen HSV:n tekemä raja vyöhykehinnointeluun on liittymien hinnoittelumenetelmien vastainen ja johtaa hinnoitteluun, joka ei ole kohtuullista. Myös saarissa tulee käyttää vyöhykehinnointia siltä osin, kun liittymät sijaitsevat ja kuuluvat liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan vyöhykkeen sisälle.

HSV on vuodesta 2018 lähtien perinyt vyöhykkeen piirissä olevilta liittymiltä puolet vyöhykehinnaston mukaisesta hinnasta, jos kyseessä on katualueella oleva liittymä. Energiaviraston vahvistamien hinnoittelumenetelmien mukaan vyöhykehinnoinnituksen piirissä tulee kuitenkin soveltaa poikkeusta samaa vyöhykehintaa kaikille kyseisen vyöhykkeen liittymille tehon perusteella. Toisin sanoen saman tehoisilla liittymillä ei voi olla samalla vyöhykkeellä eri vyöhykehintaa.

Edelleen HSV on perinyt vyöhykehinnoinnituksen piiriin kuuluvilta katualueen liittymiltä edellä esitetysti tosiasiallisesti säännellyn verkkotoiminnan piiriin kuuluvia verkon laajennuskustannuksia tapauskohtaisesti, vaikka Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan kaikki vyöhykkeiden sisäpuolella olevat liittymät, joita ei ole sulakekokoon takia rajattu vyöhykkeen ulkopuolelle, tulee saattaa vyöhykehinnoinnituksen piiriin. Vyöhykehinnoinnituksen piirissä tulee soveltaa keskimääräisiä vyöhykehintoja, ei tapauskohtaista hinnoittelua.

Käytännössä HSV on kustannussyistä rajannut vyöhykehinnoinnituksen piiristä liittymiä tapauskohtaisen hinnoittelun piiriin määrittämällä osalle vyöhykehinnoinnituksen piirissä oleville liittymille liittymispisteen suoraan olemassa olevaan verkkoon tai kuten saarikohteissa, saariolosuhteiden korkeisiin kustannuksiin vedoten rajannut tapaukset vyöhykehinnoinnituksen ulkopuolelle ja soveltanut suoraan tapauskohtaista hinnoittelua.

Nämä kaikki kolme edellä mainittua kohtaa osoittavat HSV:n toimineen kuin kyse olisi tavanomaisesta sähköjakeluverkon rakentamisesta, eikä vapaan kilpailun piiriin kuuluvasta liittymisjohdon rakentamisesta. Sähköjakeluverkkoa rakentaa tai rakentaa aina verkonhaltija, ei liittyjä ja sähköjakeluverkon hallinta on aina verkonhaltijalla, ei liittyjällä. Edelleen verkko-omaisuutta koskeviin valvontatietoihin ilmoitetaan vain verkonhaltijan sähköverkkoa, ei liittymisjohtoja. Tässä tapauksessa rakennettu verkko on ilmoitettu täysimääräisesti valvontatietoihin.

Liittymispisteen määrittämisen ja hinnoittelun tulee olla linjassa verkonhaltijan muun toiminnan kanssa eikä saman verkon osan voida katsoa toisaalla olevan liittymisjohto ja toisaalla osa sähköjakeluverkkoa. Energiavirasto toteaa, että HSV:n nykyinen toiminta vastaa vaikutuksiltaan ja hinnoittelultaan täysin tapauskohtaisen hinnoittelun piiriin kuuluvan liittymän hinnoittelua, mutta tapauskohtaisesta hinnoittelusta poiketen, HSV on perinyt rakentamisesta aiheutuneet kustannukset liittyjältä liittymisjohdon nimissä.

Virheellisesti perittyjen maksujen palauttaminen

HSV:lle on vahvistettu liittymien hinnoittelumenetelmät 27.1.2011. HSV:n on tullut noudattaa hinnoittelumenetelmiä viimeistään 1.5.2011 ja sen jälkeen tehdyissä liittymissopimuksissa. Energiavirasto huomauttaa, ettei virasto annetun vahvistuspäätöksen jälkeen erikseen vahvista ja hyväksy virastolle tiedoksi toimitettuja hinnoitteluperiaatteita ja hinnastoja, vaan vastuu vahvistettujen hinnoittelumenetelmien noudattamisesta on verkonhaltijalla suoraan siitä hetkestä lähtien, kun vahvistuspäätös on verkonhaltijalle annettu.

Vahvistuspäätös on annettu vanhan sähkömarkkinalain (386/1995; kumottu 2013) 38 a §:n perusteella. Vanhan lain 39 §:ssä säädettiin verkonhaltijan rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamisesta ja tätä pykälää vastaa nykyisen valvontalain 9 §.

Valvontalain 9 §:n mukaan viraston on veloitettava verkonhaltija korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Valvontalain 9 §:n mukaan päätöksessä voidaan määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu. HSV on soveltanut virheellistä hinnoitteluperiaatetta 1.11.2016 lähtien, kun se on määrittänyt katualueen liittymille liittymispisteen virheellisesti ja perinyt asiakkailta virheellisesti tapauskohtaisia liittymisjohdon rakentamiskustannuksia siltä osin, kun kyse on ollut sähköjakeluverkon rakentamisesta ja sähköverkon laajentamisesta liittymää varten. Sähköjakeluverkon laajentaminen kuuluu verkonhaltijan säänneltyyn verkko-toimintaan ja sen kustannukset sisältyvät vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvien liittymien osalta vyöhykehinnoittelun mukaiseen liittymismaksuun.

Energiavirasto toteaa, että jos liittymispiste olisi määritetty oikein, liittymän liittymiskustannukset olisivat olleet katualueen liittymille merkittävästi pienemmät, koska liittyjät olisivat saaneet keskimääräisellä vyöhykemaksulla sähköverkon sähkökäyttöpaikan välittömään läheisyyteen eikä liittyjä olisi joutunut maksamaan tapauskohtaisesti HSV:lle sähköverkon rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia liittymismaksun lisäksi. Koska kyseessä on virheellisesti ja virheellisin perustein peritty maksu, on Energiaviraston veloitettava HSV korjaamaan hinnoittelunsa annetun vahvistuspäätöksen ja sähkömarkkinalain mukaiseksi 1.11.2016 ja sen jälkeen tehtyjen liittymissopimusten osalta ja palauttamaan virheellisesti perityt maksut.

Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013). Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisen määräysten noudattamista.

Edellä esitetty huomioiden Energiavirasto ei asiakkaiden tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi voi toimia siten, että liittymien hinnoittelua korjattaisiin vain siitä hetkestä eteenpäin, kun Energiavirasto on huomannut hinnoittelussa puutteita, koska tämä olisi vastoin sähkömarkkinalakia ja johtaisi paitsi asiakkaiden kannalta syrjivään hinnoitteluun muttei myöskään kannustaisi verkonhaltijaa ottamaan vastuuta omasta hinnoittelustaan. Myös hallintokäytännössä tämä on vakiintunut käytäntö.

Virasto toteaa myös, että sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille.

Vahvistuspäätöksen tai sähkömarkkinalain noudattamatta jättäminen ei voi siten johtaa siihen, että verkonhaltijan virheellisesti perimät maksut jäisivät liittymien tappioksi.

Asiassa on otettava huomioon se, että HSV on veloitettu edellä selostetulla tavalla hinnoittelemaan toimintansa annetun vahvistuspäätöksen ja sähkömarkkinalain mukaisesti. Epäselvissä kohdissa HSV:llä on ollut mahdollisuus kysyä asiasta Energiavirastolta ohjeita. Vastuu hinnoittelusta ja päätöksen sekä lain noudattamisesta on HSV:llä.

Merkityksellistä asiassa on, että HSV on aiemmin toiminut vahvistuspäätöksen ja sähkömarkkinalain mukaisesti, ja se on muuttanut toimintatapaansa vyöhykehinnoinnin piiriin kuuluvien sulakekooltaan vähintään 3x25 A katualueen liittymien osalta vasta 1.11.2016 lähtien, koska katualueen liittymien aiheuttamat kustannukset ovat olleet keskimäärin suurempia kuin omille kiinteistölle tulevien liittymien aiheuttamat kustannukset. Toisin sanoen syynä periaatteen muutokselle on ollut se, että HSV on halunnut periä tapauskohtaisesti katualueen liittymien aiheuttamat korkeammat kustannukset, vaikka kyse on ollut vyöhykehinnoinnin piirissä olevista liittymistä.

Edellä olevaan viitaten Energiavirasto katsoo, että HSV:n on korjattava asiakkaiden liittymissopimukset vastaamaan todellista omistusrajaa ja palautettava asiakkaille maksuja siltä osin, kun niitä on peritty virheellisesti liikaa 1.11.2016 lähtien. Toisin sanoen HSV:n tulee palauttaa katualueen liittymille heiltä perityt maksut, jotka ylittävät voimassa olleen hinnaston mukaisen vyöhykehinnan.

Tämän lisäksi HSV:n on korjattava hinnoittelunsa ja palautettava liikaa peritty osuus virheellisen menettelyn soveltamisajalta myös muissa sellaisissa tapauksissa, joissa maksua on peritty virheellisesti.

Energiavirasto katsoo, että HSV:n tulee virheellisesti perittyjä maksuja koskevana korjaavina toimenpiteinä raportoida virastolle palautettavien maksujen suuruudet

Dnro 1610/420/2018

liittymäkohtaisesti sekä aikataulu, jolla HSV tulee palauttamaan nämä virheellisesti perityt maksut.

Mikäli käy ilmi, ettei kaikille asiakkaille ole palautettu virheellisesti perittyjä maksuja annetussa aikataulussa, Energiavirasto voi asettaa veloitteen tehosteeksi valvontalain 31 §:n mukaisesti uhkasakon tai esittää verkonhaltijalle seuraamusmaksun asettamista valvontalain 16 §, 17 § ja 18 § säädetyllä tavalla.

Helen Sähköverkko Oy:n soveltaman hinnoitteluperiaatteen vaikutukset laajemmin

Periaate, jossa HSV määrittää katualueen liittyjille liittymissopimusvaiheessa liittymispisteeksi yleiseltä alueelta olemassa olevan verkon pisteen, johon liittymä on mahdollista kytkeä, johtaa paitsi sähkömarkkinalain vastaiseen toimintaan, myös hinnoittelumenetelmien romuttamiseen vyöhykehinnoittelun osalta. Jos vastaavanlainen periaate sallittaisiin, niin vyöhykehinnoittelulla ei olisi enää merkitystä ja osa vyöhykehinnoittelun piirissä olevista liittyjistä maksaisi liittymästä todellisuudessa tapauskohtaisen korvauksen keskimääräisen korvauksen lisäksi. Verkonhaltija voisi käytännössä mielivaltaisesti päättää milloin sen kannattaa laajentaa verkkoa liittämistä varten ja milloin tämä kannattaa maksattaa tapauskohtaisesti vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjällä.

HSV:n soveltaman periaatteen salliminen johtaisi myös siihen tulkintaan, että liittyjä joutuisi kantamaan aiempaa laajemman vastuun liittymän toteuttamisesta. Toisin sanoen verkonhaltijan ei olisi pakko laajentaa verkkoa jakeluverkkoon liittämisen takia ja tuoda sähköverkkoa sähkönkäyttöpaikalle sen omalla vastuualueellaan, vaan olisi liittyjän vastuulla rakentaa yhteys verkonhaltijan verkkoon. Verkonhaltijalla olisi siis mahdollisuus kieltäytyä laajentamasta verkkoa sen vastuualueella ilman kunnollisia perusteita ja verkonhaltija voisi vaatia liittyjää tekemään liittymisjohdon, jolla korvattaisiin tarvittava sähköverkon laajentaminen. Toisin sanoen verkonhaltija voisi täyttää liittämisvelvollisuuden rakentamatta sähköverkkoa laisinkaan, kun se edellyttäisi, että liittyjän tulee rakentaa liittämisen kannalta tarpeellinen verkko verkonhaltijan sijaan.

Vastaava liittämisvelvollisuuden suppea tulkinta johtaisi kasvavaan rinnakkaisten liittymisjohtojen määrään jakeluverkossa ja tehostomaan liittämISRakentamiseen, kun suuri osa liittymistä toteutettaisiin tapauskohtaisin periaattein ja tapauskohtaisella hinnoittelulla. Samalla periaate johtaisi myös tehostomaan sähköjärjestelmään, kun sähköverkon rakentaminen ei olisi enää kokonaisuuden kannalta suunnitelmallista, vaan sähköverkon laajentamisen sijasta rakennettaisiin suuri määrä yksittäisiä liittymisjohtoja. Tällä periaatteella säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin kuuluisi liittämisen osalta enää nykyisen olemassa olevan verkon ylläpito ja kehittäminen, jos katsotaan, että verkonhaltija ei ole velvollinen laajentamaan verkkoa liittymiä varten omalla vastuualueellaan.

Kun otetaan huomioon, että liittämisen kustannukset muodostuvat juuri laajennuskustannuksista, niin edellä todettua periaatetta noudattaessa oltaisiin tilanteessa, jossa liittymien tosiasiallinen hinnoittelu ja kustannukset perustuvat tarjontaan kilpailuilla markkinoilla ja ovat siten kokonaan sääntelyn ja valvonnan ulkopuolella. Tämä heikentäisi huomattavasti kohtuullisen ja tasapuolisen hinnoittelun toteutumista ja valvontaa, kun liittämisen kustannukset muodostuisivatkin kokonaan vapaan kilpailun piiriin kuuluvista kustannuseristä.

Viime kädessä HSV:n soveltaman liittymispisteen määrittämisperiaatteen salliminen yleisenä käytäntönä johtaisi tilanteeseen, jossa koko liittämismahdollisuuden tarkoitus ja tavoitteet, sekä sähkömarkkinalain tavoitteet tehokkaalle rakentamiselle ja säännellylle sähköverkkotoiminnalle vaarantuvat. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että liittyjillä ei olisi enää oikeusturvaa liittymien kohtuulliselle hinnoittelulle tai ylipäättänsä turvaa sille, että liittyjä saisi syrjäiseenkin paikkaan sähkö kohtuullisella hinnalla, jos tämä tosiasiallisesti riippuukin verkostourakoitsijoista eikä vastualueen sähköverkonhaltijasta.

Edellä olevaan viitaten, Energiavirasto ei voi tehdä päätöstä, joka on paitsi hallintokäytännön, vahvistuspäätöksen ja sähkömarkkinalain vastainen, mutta johtaisi myös liittämismahdollisuuden ja vyöhykehinnoittelumallin valvonnan sekä liittyjien aseman heikentämiseen ja kasvattaisi perusteetta liittyjälle kohdistuvia velvoitteita merkittävästi.

Vastauksia Helen Sähköverkko Oy:n lausunnoissa esittämiin seikkoihin

Lausunnossaan HSV myöntää toimineensa ristiriitaisesti liittymähinnoittelun ja verkko-omaisuuden välillä, kun se on liittymien hinnoittelussa tulkinnut kyseessä olevan liittymisjohto ja vastaavasti vahvistuspäätöksen valvontamenetelmiä soveltaessa HSV on tulkinnut, että kyseessä ei ole liittymisjohto. Lisäksi HSV on myöntänyt sen vyöhykehinnoittelun olevan hinnoittelumenetelmien vastainen, kun se on soveltanut saman vyöhykkeen saman tehoisille liittymille eri vyöhykehintoja ja rajannut vyöhykehinnoittelun ulkopuolelle saareissa sijaitsevat liittyjät.

Muilta osin HSV on kuitenkin kiistänyt toimineensa virheellisesti ja pitänyt viraston ratkaisua sekä päätöksen perusteluita virheellisenä.

HSV on esittänyt lausunnossaan ja lausunnon täsmennyksissään useita vaatimuksia sekä väitteitä päätösluonnoksen sisältöön liittyen. Edellä tämän päätöksen perusteluissa kyseiset vaatimukset ja väitteet on käsitelty, mutta selvyyden vuoksi virasto vastaa alla erikseen keskeisempiin HSV:n esittämiin väittämiin ja vaatimuksiin.

HSV:n vaatimukset ja väitteet sen toimittamasta lausunnon täsmennyksestä

1. HSV on väittänyt, että päätöksellä luodaan uutta hallintokäytäntöä, kun yleisen alueen ratkaisusta ei ole aiempia ratkaisuja.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että päätöksellä ei varsinaisesti ole luotu uutta hallintokäytäntöä, vaan päätös noudattaa aiempaa ja voimassa olevaa hallintokäytäntöä sekä sähkömarkkinalakia ja verkonhaltijoille vahvistettuja hinnoittelumenetelmiä. Voimassa olevan hallintokäytännön mukaan liittämismahdollisuuden ollaan katsottu edellyttävän verkonhaltijaa rakentamaan sähköverkkonsa kiinteistön sisällä liittyjän käyttöpaikan välittömään läheisyyteen asti. Tonttien osalta voimassa olevan hallintokäytännön mukaan liittämismahdollisuus edellyttää sähköverkon rakentamista vain tontin rajalle asti, ellei kyseessä ole suuri tontti, jolloin sähköverkko pitää lähtökohtaisesti tuoda kiinteistöjen tavoin käyttöpaikan

välittömään läheisyyteen. Hallintokäytännössä on myös todettu, että vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvalla liittyjältä ei voida edellyttää ilman teknisiä perusteluita hallinnoimansa alueen ulkopuolista verkotorakentamista. Virasto toteaa, että HSV:n vastuualueen katualueet tai yleiset alueet ovat kiinteistöjä eivätkä tontteja eikä vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvilta liittyjältä ole voinut hallintokäytännön mukaan edellyttää ilman teknisiä perusteita liittymisjohdon rakentamista liittyjän hallinnoiman alueen ulkopuolella.

Lisäksi virasto muistuttaa, että vyöhykehinnoittelussa tai hinnoittelumenetelmissä ei tunneta käsitettä yleinen alue. Yleinen alue ei ole voimassa olevien menetelmien mukaan vyöhykehinnoittelussa sovellettava jaottelukriteeri.

- 1.2 HSV on esittänyt, että sähkömarkkinalaki, muut säädökset tai niiden esityöt eivät yksiselitteisesti lausu sähköverkon liittämiskohdasta.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että sähkömarkkinalaki on kirjoitettu yleisellä tasolla. Lain yksityiskohtainen tulkitseminen ja valvonta on jätetty tarkoituksella riippumattomalle sääntelyviranomaiselle eli Energiavirastolle.

Virasto toteaa, että vastuu liittämisperiaatteiden ja hinnoittelun oikeellisuudesta on HSV:llä. Virasto korostaa, että HSV:lle on täytynyt olla selvää, että sen soveltamassa periaatteessa heikennetään vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluvien katualueen liittyjien asemaa suhteessa muihin vyöhykehinnoittelun piirissä oleviin asiakkaisiin, jotka sijaitsevat omilla tonteilla. Etenkin, kun otetaan huomioon, että HSV on itsekin perustellut periaatemuutostaan katualueen liittymien keskimäärin suuremmilla kustannuksilla. HSV:llä on ollut mahdollisuus kysyä neuvoa virastolta ennen kuin HSV on muuttanut ja alkanut soveltaa virheellistä liittämisperiaatettaan.

HSV on lisäksi valvontatietoja ilmoittaessaan määrittänyt liittymiskohdan oikein ja tuonut vastineessaan ilmi seikkoja, joiden perusteella kyse on säännelystä sähköverkkotoiminnasta eikä liittymisjohdoista. Viraston saaman selvityksen perusteella HSV:lle on täytynyt olla selvää, että liittymispisteen määrittäminen on tehty ristiriitaisesti, heikentäen samaan aikaan liittyjän asemaa.

- 1.3 HSV on väittänyt, että HSV sähköverkko ei ole kieltäytynyt liittämästä valittajan sähkönkäyttöpaikkaa sähköverkkoonsa.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että HSV on kieltäytynyt liittämästä katualueen liittyjiä sähkömarkkinalain 20 §:n mukaisesti liittyjän kannalta edullisimmalla mahdollisella tavalla sekä tasapuolisesti ja kohtuullisesti. Lisäksi HSV on kieltäytynyt liittämästä liittyjää ratkaisulla, joissa HSV olisi joutunut laajentamaan sähköverkkoa yleisellä alueella, tuoden sähköverkon liittyjän käyttöpaikalle asti sen välittömään läheisyyteen liittymismaksua vastaan.

Virasto toteaa, että sähkömarkkinalain 20 §:n mukaista liittämismahdollisuutta ei voida tulkita HSV:n esittämällä tavalla suppeasti, koska se johtaisi aiemmin tässä päätöksessä esitetyn mukaisesti laajempiin ja merkittäviin ongelmiin kohtuullisessa hinnoittelussa, liittämismahdollisuuden valvonnassa ja sähkömarkkinalain tavoitteiden toteutumisessa.

Liittämismahdollisuudessa tulee huomioida liittämisen ehdot, vaatimukset, kohtuullinen hinnoittelu ja tasapuoliset periaatteet sekä muutoinkin säännellyn sähköverkkotoiminnan yleiset periaatteet ja kaikkien liittyvien sähkön saannin tasapuolinen turvaaminen.

Selvyyden vuoksi virasto toteaa, että virasto ei ole päätösluonnoksessa esittänyt HSV:n kieltäytyneen liittämästä liittyjää sähköverkkoon HSV:n vaatimilla edellytyksillä. Virasto korostaa, että vaikka HSV ei olisi kieltäytynyt liittämästä liittyjää verkkoon sen edellyttämällä ehdoilla, niin se ei tarkoita sitä, että HSV olisi täyttänyt liittämismahdollisuuden.

- 1.4 HSV on esittänyt, että päätöksen ratkaisu tarkoittaisi käytännössä sitä, että pientalo-liittyvien liittymismaksut nousisivat merkittävästi ja he joutuisivat osallistumaan HSV:n käsityksen mukaan suurella osuudella yleiselle alueelle toteutettavien liittymien liittymiskustannuksiin. HSV:n mukaan maksuja vieritettäisiin julkisilta käyttäjiltä luonnollisten henkilöiden maksettavaksi.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että tapauksessa on kysymys täysin normaalista vyöhykehinnoitteluun liittyvästä asiasta. Vyöhykehinnoitteluun kuuluu väistämättä se, että osa liittyjistä maksaa liittymismaksussaan aiheutuneita kustannuksia enemmän ja osa taas vähemmän. Eli toteutuskustannuksiltaan halvat liittymät osallistuvat väistämättä kalliimpien liittymien toteutukseen omilla liittymismaksuillaan saman vyöhykkeen sisällä, ellei jokainen liittymä todellisuudessa ole toteutuskustannuksiltaan juuri samansuuruisen. Kyse on tasapuolisesta hinnoitteluperiaatteesta, koska liittymät osallistuvat jokainen samansuuruisella liittymismaksulla kyseisten liittymien rakennuskustannuksiin ja hinnoittelu on keskimäärin kustannusvastaavaa.

Virasto korostaa, että liittymien hinnoittelun kannalta ei ole olennaista, kuka liittymän on tilannut ja miten "voittajat" ja "häviäjät" jakautuvat näiden kesken. Asiakasryhmästä riippumatta, oli kyseessä sitten kuluttaja, yrittäjä tai jokin muu taho, niin hinnoittelun ja periaatteiden tulee olla yhtäläiset saman tehoisilla liittyjillä. Kustannusvastaavuutta tarkastellaan vyöhykkeiden sisällä vain keskimäärin ja sulakkeen koon perusteella. Vyöhykehinta kuvaa siis keskimääräistä liittämisen kustannusta vyöhykkeellä ja sitä sovelletaan kaikille vyöhykkeen liittyjille samoin periaattein.

- 1.5 HSV on väittänyt, että päätöksen ratkaisua ei sido aiempi hallintokäytäntö, koska kyseessä olisi uusi linjaus.

Viraston vastaus:

Virasto on kohdan 1. vastauksessa todennut jo, miksi kyse ei ole ratkaisun osalta uudesta hallintokäytännöstä. Hallintolain 6 §:n (434/2003) perusteella virasto on sidottu aiempaan hallintokäytäntönsä, ellei asiassa ilmene painavaa syytä hallintokäytännön muuttamiselle. Edellä esitetyllä tavalla asiaa ei ole syytä ratkaista toisin.

2. HSV on esittänyt, että virasto ei voi päätöksellään velvoittaa palauttamaan liittyjille virheellisesti perittyjä maksuja, koska liittämiskohdasta ei ole yksiselitteistä lainsäädäntöä eikä viraston hallintokäytäntö liity käsiteltävään tapaukseen. HSV:n mukaan se ei ole voinut muutoinkaan olla tietoinen viraston muille verkonhaltijoille antamista ohjeistuksista tai päätöksistä.

Viraston vastaus:

Sähkömarkkina- ja hinnoittelumenetelmistä sekä hallintokäytännöstä löytyy edellä esitetyllä tavalla perusteet todeta HSV:n menetelleen virheellisesti. On selvää, että verkkoluvanvarainen toimija tietää, miten yksityiskohtaisella tasolla sähkömarkkinalainsäädännössä voidaan ylipäättään säätää yksityiskohtaisista seikoista, kuten tässä tapauksessa yksittäisen verkonhaltijan liittymispisteiden määrittämistavasta. Edellä todetulla tavalla myöskään sillä seikalla, että yleisen alueen liittymää ei ole viraston käytännössä aiemmin käsitelty kyseisellä terminologialla, ei ole merkitystä. Hallintokäytännössä on otettu kantaa siihen, että katualueella tapahtuva rakentaminen kuuluu säänneltyyn sähköverkkotoimintaan, ja että verkonhaltija on veloitettu tuomaan sähköverkon kiinteistöllä, kuten katualueet, sähköistettävän kohteen välittömään läheisyyteen. Aiempi hallintokäytäntö liittymispisteiden osalta vastaa siis hyvin nyt kysymyksessä olevaa tapausta ja edellä tässä päätöksessä esitetyllä tavalla asia ei ole tulkinnanvarainen, vaan kysymys on yksiselitteisesti syrjivästä kohtelusta liittyjää kohtaan.

Liittymispisteiden määrittämisen ja siihen liittyvien seikkojen tulee perustua sähkömarkkinalakiin sekä vahvistuspäätöksiin hinnoittelu- ja valvontamenetelmiin ja tätä kautta verkonhaltijan vastuulle jää periaatteiden oikea soveltamistapa. Virasto huomauttaa, että verkonhaltijalla on ollut mahdollisuus kysyä tulkinta-apua virastolta, jos kyse on ollut epäselvästä asiasta.

Liittymien hinnoittelun valvonta ja siten myös tutkintapyyntöjen käsittely on jälkikäteistä ja mikäli verkonhaltijan toiminnassa ilmenee sähkömarkkinalain vastaista menettelyä, tulee viraston valvovana viranomaisena määrätä menettely korjattavaksi. Tasapuolisuus- ja syrjimättömyysvaatimus sekä hallinnon yhdenvertaisuus huomioiden verkonhaltija tulee lähtökohtaisesti velvoittaa korjaamaan menettelyään takautuvasti virheelliseksi todetun menettelyn ajalta ja kaikkiin asiakkaisiin nähden. HSV on muuttanut vaatimustaan liittämislle ja liittymispisteiden määrittämiselle vuoden 2016 aikana. Tässä vaiheessa HSV olisi voinut varmistaa periaatteen muutoksen lainmukaisuuden virastolta.

Jos HSV:tä ei velvoitettaisi tekemään takautuvia korjauksia, se johtaisi asiakkaiden kannalta syrjivään kohteluun ja syrjivään hinnoitteluun sekä epätasapuolisiin palveluperiaatteisiin eikä myöskään kannustaisi verkonhaltijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan. Lisäksi toiminnan hyväksyminen ohjaisi verkonhaltijaa toimimaan virheellisesti vastoin asiakkaiden etua. Lisäksi virasto

Dnro 1610/420/2018

toteaa, että viraston hallintokäytännössä myös ns. ennakkotapauksissa verkonhaltija on määrätty lähtökohtaisesti korjaamaan menettelyään jälkikäteen, mikäli on ilmeistä, että verkonhaltija on menetellyt virheellisesti.

Vahvistuspäätöksen tai sähkömarkkinalain noudattamatta jättäminen ei voi johtaa siihen, että verkonhaltijan virheellisesti perimät maksut jäisivät liittymien tappioksi. Jos lainsäädäntö tai verkonhaltijalle vahvistetut menetelmät ovat verkonhaltijalle epäselvät, on verkonhaltijan vastuulla varmistaa, onko sen toiminta lain mukaista, tai kantaa vastuu lain ja menetelmien vastaisesta toiminnasta. Tässä tapauksessa HSV ei ole pyytänyt ohjeistusta ja kysynyt asiasta virastolta, kun se on tehnyt muutokset palveluperiaatteisiinsa siitä syystä, että kyseisiltä liittymiltä voitaisiin periä enemmän aiheutuneita kustannuksia kuin aiemmin. HSV:lle on täytynyt tässä vaiheessa olla selvää, että kyseisten liittymien asemaa heikennetään ja tällöin pitäisi herätä kysymys, että voidaanko näin tehdä.

- 2.1 HSV väittänyt, että se on tuonut sähkön yleiselle alueelle liittymän sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen, kun liittämiskohta on yleisellä alueella jakokaapissa tai muuntamossa.

Viraston vastaus:

Virasto on edellä esitetyllä tavalla todennut, että HSV ei tuo sähköverkkoa liittymä sähkönkäyttöpaikan välittömään läheisyyteen. HSV:n käytäntö on johtanut tilanteisiin, joissa liittymän on rakennutettava jopa useita satoja metrejä liittymisjohtoa HSV:llä, jotta sen olisi mahdollista liittyä sähköverkkoon.

Välitön läheisyys voi tarkoittaa katualueen liittymillä esimerkiksi sitä, että liittymispiste määritetään aivan käyttöpaikan viereen, kuten liittymän työmaa-alueen rajalle, vuokra-alueen rajalle tai suoraan keskukseen. HSV:n tapauksessa välitön läheisyys tarkoittaa käytännössä sitä, että liittymispiste määritetään nykyisen omistusrajan perusteella siihen päätepisteeseen, johon HSV:n hallintaansa ottama maakaapeli päättyy.

3. HSV on väittänyt, että viraston päätöksessä on ratkaisuosiossa kahden ensimmäisen kappaleen osalta asiavirheitä, jotka tulee muuttaa päätökseen. HSV vaatii, että ratkaisusta poistetaan seuraavat kohdat:

"...liittämisen toteuttamiseksi on ollut liittymisjohtojen rakennuttaminen hankalissa olosuhteissa liittymän hallinnoiman alueen ulkopuolella yleisellä katualueella..."

"... yhtiö on vaatinut vyöhykehinnittelun piiriin kuuluvilta liittymiltä liittymän sijainnista riippuen liittymisjohtojen rakentamista oman kiinteistön ulkopuolella yleisellä katualueella..."

HSV on perustellut vaatimustaan sillä, että liittymältä ei edellytetä muita toimenpiteitä kuin tilata liittymä ja liittymissopimuksessa sitoutua maksamaan liittymisjohtojen rakentamisesta aiheutuvat kustannukset. Lisäksi HSV on perustellut vaatimustaan myös sillä, että liittymisjohto jää HSV:n omistukseen, jolloin liittymälle liittymisjohtojen ylläpito ei aiheuta mitään toimenpiteitä. HSV on myös

todennut, että liittyjän ei missään tilanteessa tarvitse rakentaa tai rakennuttaa liittymisjohtoa katualueella, minkä takia päätöksessä ei HSV:n mielestä voida todeta, että liittyjä on joutunut rakennuttamaan liittymisjohtoa hankalissa olosuhteissa.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että HSV:n vaatimus on perusteeton, eikä kyse ole asiavirheestä, vaan viraston näkemys perustuu saatuun selvitykseen. Kun kyse on liittymisjohdosta, on asiakas aina liittymisjohdon rakennuttaja tai tilaaja riippumatta siitä, kuka johdon fyysisesti toteuttaa.

Se, että HSV pakottaa tilaamaan liittymisjohdon toteutuksen HSV:ltä sekä se, että liittymisjohdon omistus ja hallinta siirretään HSV:lle, ovat merkkejä siitä, että liittymispiste on määritetty alusta lähtien virheellisesti liittymissopimukseen ja kyseessä ei ole enää liittymisjohto siltä osin, kun hallinta on verkonhaltijalla. Asia on esitetty tarkemmin päätöksessä.

Liittymissopimuksella ei tule sopia liittymisjohdon rakennuttamisesta ja liittymisjohdon hallinnan siirrosta. Verkonhaltija ei voi toimia niin eikä antaa toimiltaan liittyjän ymmärtää, että liittymän saamiseksi liittymisjohto on tilattava verkonhaltijalta ja myös sen omistus on siirrettävä verkonhaltijalle.

Lisäksi virasto toteaa, että verkonhaltija ei voi myöskään määrittää liittymispistettä liittymissopimuksessa sellaiseen paikkaan, joka ei vastaa liittymän todellista toteutusta. Kun otetaan huomioon, että liittymissopimuksen yhteydessä on sovittu, että HSV:n rakentama maakaapeli siirtyy HSV:n hallintaan, niin tällöin liittymispiste olisi pitänyt sopimuksessa määrittää suoraan siihen pisteeseen, johon HSV:n omistama verkko päättyy ja jossa todellinen omistusraja sijaitsee jakeluverkonhaltijan ja liittyjän laitteiston välillä.

HSV:n vaatimukset ja väitteet lausunnossa

Alle on kerätty keskeisimmät HSV:n lausunnossa esittämät väitteet sekä viraston vastaukset väitteisiin siltä osin, kun näitä ei ole jo edellä HSV:n lausunnon täsmennyksissä käyty läpi.

1. HSV on väittänyt, että päätösluonnoksessa todetut lainsäädännön yksityiskohdalliset perustelut viittaavat pääosin siirron hinnoittelun vaatimuksiin, eikä niitä sellaisenaan voi soveltaa liittymismaksuihin. HSV:n mukaan vain liittymismaksun suuruuteen liittyvä ratkaisu on relevantti käsiteltävässä asiassa ja kaikilta muilta osin päätösluonnoksen ratkaisut tulee valitukseen soveltumattomina poistaa.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että HSV:n väite on virheellinen ja vaatimus perusteeton eikä lausunnosta ilmenneet tiedot anna syytä muuttaa ratkaisua ja sen perusteita. Virasto tulkitsee lakia riippumattomana viranomaisena sille annetun toimivallan ja tehtävien sekä lain tavoitteiden puitteissa. Sähkömarkkinalain 20 §:n lisäksi myös esimerkiksi 18 § ja 24 § sekä 19 § liittyvät oleellisesti myös liittymien

Dnro 1610/420/2018

palvelu- ja hinnoitteluperiaatteiden tulkintaan. Virasto toteaa, että sähkömarkkinalaki on kokonaisuus eikä yksittäisiä säädöksiä voida tulkita huomioimatta kokonaisuutta. Lisäksi on huomioitava, että kyseessä on ratkaisun perusteluosio, jolla virasto on täyttänyt perusteluvollisuutensa.

2. HSV on esittänyt, että vyöhykehinnointelu ei perustu sähkömarkkinalakiin vaan viraston vahvistamiin liittymismaksuperiaatteisiin ja HSV on perinyt valittajalta aiheuttamisperiaatteen mukaisesti liittymän rakennuskustannukset.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että vahvistuspäätös ja sen nojalla laaditut liittymien hinnoittelumenetelmät perustuvat sähkömarkkinalakiin ja ne on vahvistettu verkonhaltijoille noudatettavaksi valvontalain perusteella. Hinnoittelumenetelmien sisältö on laadittu sähkömarkkinalain tavoitteiden ja perusteluiden mukaiseksi ja valvontalain säännösten velvoittamana. Luvanvaraista verkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan tulee tietää, että lakiin perustuvia hinnoittelumenetelmiä tulee noudattaa yhtä lailla kuin sähkömarkkinalain säännöksiä.

Kun HSV on todennut, että se on perinyt valittajalta liittymän rakennuskustannukset liittymismaksun lisäksi, tarkoittaa se käytännössä sitä, että liittyjä on maksanut liittymismaksun kahteen kertaan. Kuten tässäkin päätöksessä on tuotu ilmi, liittymän aiheuttamia sähköverkon laajennuskustannuksia voi periä vain liittymismaksussa. Vyöhykehinnointelun piirissä kaikki liittymän rakentamiskustannukset tulee sisältyä keskimääräisiin vyöhykehintoihin, eikä vyöhykehinnan lisäksi voi periä erillistä aiheuttamisperiaatteen mukaista tapauskohtaista maksua verkon laajentamisesta.

Energiavirasto toteaa, että jos kyseessä olisi ollut vyöhykehinnointelun ulkopuolella oleva liittyjä, jolle sovellettaisiin tapauskohtaista hinnoittelua, niin tällöin verkonhaltija toimisi hinnoittelumenetelmien mukaisesti, kun se perisi tapauskohtaisesti aiheutuneet laajennuskustannukset. Käsiteltävässä tapauksessa kyse on ollut kuitenkin vyöhykehinnointelun piirissä olevasta liittyjästä.

3. HSV on väittänyt, että ratkaisussa on ristiriita korjaavien toimenpiteiden kanssa, kun HSV:n mukaan ensin todetaan nykyisen tilanteen, jossa Helen Sähköverkko rakentaa yleisen alueen liittymisjohton, olevan lain vastainen menettely ja heti seuraavan sivun korjaavissa toimenpiteissä edellytetään Helen Sähköverkon rakentavan yleisen alueen liittymisjohtot.

Viraston vastaus:

HSV:n väite on virheellinen. Päätösluonnoksessa korjaavissa toimenpiteissä on todettu, että HSV:n tulee lähtökohtaisesti rakentaa sähköverkkoa sähkönkäyttöpaikkojen välittömän läheisyyteen asti. Luonnoksessa ei ole siis sanottu, että HSV:n tulisi rakentaa yleisen alueen liittymisjohtoja.

Luonnoksessa ei myöskään ole todettu, että olisi lainvastainen tilanne, jos liittyjä haluaa rakennuttaa liittymisjohtoa yleisellä alueella ja liittyjä päättää tilata liittymisjohton rakentamisen verkonhaltijalta.

Virasto on selkiyttänyt ratkaisuosiota ja perusteluita lopulliseen päätökseen.

Dnro 1610/420/2018

4. HSV on esittänyt, että ratkaisun neljäs kohta, jossa HSV:n liittymien hinnoitteluperiaatteiden katsotaan olevan ristiriidassa hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien kanssa, pitää paikkansa. HSV on kuitenkin todennut, että verkko-omaisuuteen ilmoitetut liittymisjohdot ovat HSV:n kunnossapitovastuulla ja omistuksessa, eli HSV on ilmoittanut verkko-omaisuudekseen vain omistamaansa sähköverkkoa.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että tässäkin kohdin HSV on kirjallisesti esittänyt, että kyse on heidän omistamasta ja kunnossapitovastuulla olevasta sähköverkosta. Tästä huolimatta HSV on liittymiä hinnoitellessaan muuttanut omia liittymien hinnoitteluperiaatteita siten, että liittymismaksua määrittäessä kyse olisikin liittymisjohdosta eikä säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluvasta sähköverkosta. HSV on siten tietoisesti muuttanut liittymispisteen määrittelyä, jotta katualueen liittymiltä olisi mahdollista periä liittymisjohdon nimellä tapauskohtaisesti kustannuksia keskimääräisen vyöhykehinnan lisäksi. Toiminta on edellä esitetyllä tavalla sähkömarkkinalain vastaista.

5. HSV on esittänyt, että luonnoksen ratkaisussa on virhe, kun siinä on todettu HSV:n periaatteiden olevan hinnoittelumenetelmien vastainen siltä osin, kun samantyyppisillä ja -tehoisilla liittyjillä vaatimukset liittymispisteen määrittämisen suhteen eivät ole olleet yhdenmukaisia ja riippumattomia sähkönkäyttöpäikan sijainnista. HSV väittää, että kyseinen kohta vahvistetuissa hinnoittelumenetelmissä ei liity liittymispisteen määrittämiseen. HSV:n mukaan liittymispisteen määrittämisen osalta hinnoittelumenetelmissä on sanottu vain, että verkonhaltija määrittää vastuualueellaan kohdan, jossa liittyjä liitetään sähköverkkoon ja tämä liittymiskohta kirjataan liittymissopimukseen. Tämän lisäksi liittymiskohdan määrittämistavan tulee olla kirjattuna verkonhaltijan liittymismaksuperiaatteissa. HSV väittää, että muita vaatimuksia ei liittymispisteen määrittämiselle ole hinnoittelumenetelmissä asetettu.

Viraston vastaus:

HSV:n väite ei pidä paikkaansa. Vahvistetuissa hinnoittelumenetelmissä on kohdassa kolme käsitelty teknisiä vaatimuksia yleisellä tasolla, ja kyseisessä kohdassa on todettu, mitä periaatteita teknisten vaatimusten tulee noudattaa. Teknisten vaatimusten alakohdassa on todettu, että verkonhaltija määrittää kohdan, jossa liittyjä liitetään sähköverkkoon ja tämän osalta liittymispisteen määrittämisperiaatteen tulee olla kirjattuna verkonhaltijan liittymismaksuperiaatteissa. Samassa kohdassa on myös todettu, että liittymiskohta tulee kirjata liittymissopimukseen.

Liittymiskohdan määrittämisen on siis katsottu liittyvän verkonhaltijan asettamiin teknisiin vaatimuksiin, jonka takia liittymiskohtaa käsittelevä osuus on sijoitettu hinnoittelumenetelmissä teknisiä vaatimuksia käsittelevään osioon 3 alaotsikolla 3.1. Tämä tarkoittaa sitä, että teknisiä vaatimuksia käsittelevässä kohdassa esitetyt yleiset periaatteet koskevat myös liittymispisteen määrittämistä.

Dnro 1610/420/2018

6. HSV on esittänyt, että viraston päätösluonnoksen ratkaisun mukaan yleisen alueen liittyjällä ei ole käytännössä ollenkaan liittymisjohtoa, kun verkonhaltija veloitetaan rakentamaan sähköverkko käytännössä keskukseen asti.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että HSV on rakentanut sähköverkkonsa jo nykyisellään, kuten myös ennen vuonna 2016 otettujen periaatteiden käyttöönottoa, lähelle asiakkaan keskusta tai suoraan keskukselle, kun omistusrajana sähköverkkoon on liittyjän keskus.

Päätösluonnoksessa ei ole todettu tai veloitettu toimimaan niin, ettei liittyjälle jäisi ollenkaan liittymisjohtoa. Se jääkö liittyjälle liittymisjohtoa katualueella, tai miten vähän sitä jää riippuu tilanteesta ja liittyjästä. Kuitenkin HSV:n tapauksessa tilanne on viraston selvitysten mukaan ollut se, että HSV on rakentanut maakaapelin asiakkaan keskukseen siten, että omistus- ja hallintaraja on ollut maakaapelin ja asiakkaan keskuksen liitospisteessä, mikä tarkoittaa sitä, että todellinen liittymispiste sijaitsee keskuksella.

7. HSV on esittänyt, että viraston ratkaisu ei vastaa lain tavoitetta ja tarkoitusta, minkä mukaan liittymisjohtolla käyttöpaikka liitetään sähköverkkoon ja liittymisjohtoon osalta ei ole voimassa jakeluverkonhaltijan yksinoikeutta jakeluverkon rakentamiseen, vaan liittymisjohtoon rakentamisesta vastaa liittyjä itse. HSV on esittänyt, että viraston ratkaisun mukaan yleisen alueen liittyjälle lain tarkoittama, asiakkaan vastuulla oleva liittymisjohto rakennetaan liittymismaksua vastaan jakeluverkonhaltijan toimesta ja varoin liittyjän keskukseen asti. HSV on todennut, että vastaavaa menettelyä ei voida pitää kohtuullisena ja tasapuolisena palveluperiaatteena ja asiakkaiden tasapuolisena ja syrjimättömänä kohteluna.

Viraston vastaus:

HSV:n väitteet ovat virheellisiä. Päätösluonnoksessa ei ole veloitettu verkonhaltijaa rakentamaan asiakkaiden liittymisjohtoja liittymismaksulla vaan veloitettu verkonhaltijaa rakentamaan ja laajentamaan sähköverkkoaan liittymismaksua vastaan. Virasto lisäksi korostaa, että verkonhaltijan virheellisin perustein sopimukseen määrittämä liittymispiste ei määritä säännellyn sähköverkkotoiminnan ja liittymisjohtoon rajaa.

Virasto on arvioinut, että tämän päätöksen mukainen liittämisperiaate on nimenomaan kohtuullinen sekä tasapuolinen ja syrjimätön, kun erityisesti vyöhykehinnoittelun piiriin kuuluville liittyjille sähköverkko laajennetaan liittymismaksua vastaan liittyjän hallinnoimalle alueelle asti, joko tontin rajalle tai kiinteistöllä, kuten esimerkiksi katualueilla, käyttöpaikan välittömään läheisyyteen asti. Asiaa on käyty tarkemmin läpi perusteluissa ja periaatteen pitäisi olla HSV:lle tuttu, koska se on itse soveltanut tätä periaatetta vyöhykehinnoittelussa kaikille sulakekooltaan 3x25 ampeerin liittymille ennen kuin se on mennyt vuoden 2016 aikana muuttamaan toimintatapaansa.

Virasto huomauttaa, että sähköverkkoa ei tarkasteltavassa tapauksessa eikä vyöhykehinnoittelussa ylipäätään rakenneta varsinaisesti verkonhaltijan varoin,

Dnro 1610/420/2018

vaan se rakennetaan keskimääräisillä vyöhykemaksuilla eli liittyjiltä kerätyillä maksuilla.

Virasto myös toteaa, että sähkömarkkinalain kannalta ei ole ongelmallista eikä syrjivää, kun katualueen liittyjiä ei velvoiteta rakentamaan liittymisjohtoa katualueella, hallinnoimansa alueen ulkopuolella, vaikka se johtaisi tilanteeseen, jossa liittymisjohtoa ei juurikaan rakennettaisi. Myös katualueen liittyjällä tulee kuitenkin muiden liittyjien tavoin olla halutessaan oikeus rakentaa liittymisjohtoa hallinnoimansa alueen ulkopuolella.

8. HSV on väittänyt, että päätösluonnoksessa on sivuutettu täysin sähkömarkkinalain 13 §:n tavoite, jonka mukaan liittyjä voi rakennuttaa itse oman liittymisjohtonsa, kun päätösluonnoksen perusteluissa on todettu, että liittymisjohton rakentaminen tulee liittyjälle kalliiksi ja sen rakennuttaminen on hankalaa.

Viraston vastaus:

HSV:n väite on virheellinen. Päätös ja päätösluonnos on nimenomaisesti sähkömarkkinalain 13 §:n mukainen, kun päätöksessä on todettu, että liittyjän pyynnöstä liittymispiste voidaan määrittää kauemmaksi sähkökäyttöpaikasta, eli liittyjä voi halutessaan rakennuttaa liittymisjohton. HSV:n tapauksessa tilanne on ollut se, että verkonhaltija on pakottanut liittyjää rakennuttamaan liittymisjohton HSV:llä, vaikka todellisuudessa kyse on ollut HSV:n hallintaan ja säänneltyyn sähköverkkotoimintaan kuuluvasta sähköverkon rakentamisesta.

9. HSV on lausunnossaan tuonut esiin, että päätösluonnoksen ratkaisu tulee nostamaan merkittävästi pienten liittymäkokojen hintoja vyöhykehinnoittelun piirissä ja liittyjään kohdistuva ohjausvaikutus valita sähköverkon ja kustannuksien kannalta edullisin paikka liittymälle huononee.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että kun kyseessä on vyöhykehinnoittelun piirissä oleva liittymä, niin sähköverkon kannalta tilanteessa ei kuulu olla ohjausvaikutusta.

Vyöhykehintojen nousun osalta virasto toteaa, että nyt kysymyksessä olevassa asiassa tulee menetellä voimassa olevan lain ja hinnoittelumenetelmien mukaan. Virasto ottaa kuitenkin HSV:n huolen asiasta huomioon, kun se kehittää seuraavia liittymien hinnoittelumenetelmiä.

10. HSV on lausunnossaan esittänyt, että yleisellä alueella sijaitsevan liittyjän tarvetta ei voi rinnastaa asemakaava-alueen kiinteistöjen sähköliittymien sähköntarpeisiin eikä näiden erilaisten tarpeiden ja toteutustapojen perusteella pidä olla sähköverkon hinnoittelukäytäntöjen osalta samanlaisia.

Viraston vastaus:

Virasto toteaa, että HSV:n tulkinta on virheellinen. Vyöhykehinnoittelun piirissä olevia liittyjiä ei sähkömarkkinalain eikä liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan voida kohdella eri tavoin hinnoittelun ja vaatimusten osalta sähkökäyttäjien tarpeiden, toteutustapojen tai kustannusten perusteella. HSV:n esittämä jaottelu on sähkömarkkinalain sekä vyöhykehinnoitteluperiaatteen vastainen.

Dnro 1610/420/2018

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1 §, 13 §, 18 §, 19 §, 20 §, 24 § ja 106 §:n 2 momentti.

Laki Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 9 §, 10 § 1 momentti 1 ja 4 kohta, 12 §, 29 §, 38 § ja 40 §.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	Helen Sähköverkko Oy
Tiedoksi	Asiakas

VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakuoikeus

Energiaviraston antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskelpoisella päätöksellä tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuu-teen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, määräaika jatkuu vielä seuraavan arkipäivän.

Valituskirjelmän sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Markkinaoikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta;
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- muutoksenhaun kohteena oleva päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta; sekä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Energiavirastolle tai markkinaoikeudelle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
Faksi: 029 56 43314
Sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

OHJE MAKSUA KOSKEVAAN MUUTOKSENHAKUUN

Valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n mukaan maksuvelvollinen, joka katsoo, että 6 §:ssä tarkoitetusta julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.